

Rapport deputaten herziening kerkorde

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Ede 2014

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: dao@gkv.nl.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

	Inleiding	5
1.	Verslag van werkzaamheden	5
2.	Nieuwe opdracht	8
3.	Overgangsrecht en inwerkingtreding nieuwe kerkorde	8
4.	Regelingen en modellen	8
5.	Voorstellen voor generale regelingen (zie overzicht pagina 3)	9
6.	Handreikingen voor kerkenraden en classes (zie overzicht pagina 4)	81
7.	Documenten i.v.m. liquidatie huidige PS en vorming nieuwe PS	107

Bijlagen

1.	Opdracht Generale Synode van Harderwijk 2011-2012	109
2.	Voorstel nieuwe opdracht	110
3.	Samenstelling van het deputaatschap	111
4.	Informatiemateriaal	111
5.	Brief aan kerkenraden en classes december 2012	112
6.	Handreiking liquidatie particuliere synodes (oude stijl)	113

Onderverdeling inhoudsopgave hoofdstuk 5 - Voorstellen voor generale regelingen

3

B7	Bindingsformulier ambtsdragers	9
B8	Predikantszaken	20
B13	Opleiding predikanten	21
B13.4	Opleiding voor predikanten (fin. steun studenten)	23
B31.3	Kerkelijk werkers	24
B32.2	Voorgaan in de kerkdiensten	24
C36	Kerkdiensten op zondag	24
C37.2	Kerkdiensten	24
C38	Aangepaste kerkdiensten	25
C39	Bediening van de doop	26
C40	Viering van het avondmaal	26
C41	Toegang tot het avondmaal	27
C42 – 49	Inzake het lidmaatschap	27
C50	De missionaire roeping (binnenland)	29
C50 1 en 2	Samenwerking in missionaire projecten	29
C50 1 en 2	Gemeentestichting (dep. OOG)	30
C50.3	De missionaire roeping (buitenland) (dep. ZHT)	36
D	De kerkelijke tucht	37
E 62.3	Meerdere vergaderingen (HR GS)	37
E.62.7	Meerdere vergaderingen (reg. generale deputaten)	38
E 69	Andere kerken in Nederland	43
E 70	Kerken buiten Nederland	59
F 74 – 79	Kerkelijke rechtspraak	62
F 79	Rechtspraak in predikantszaken	69
F 80	Klachtrecht bij seksueel misbruik	69
F 81	Revisie	69
G 82.2	Onderlinge steun (hulpbehoevende kerken)	74
G 82.2	Onderlinge steun (diaconaal)	75
G 82.2	Onderlinge steun (missionair)	78
G 83.2	Bestuur en beheer	80

B 12.	Model reglement voor beroeping predikanten	81
B 21	Protocol schorsen en afzetten predikanten	81
B 25.1	Model reglement voor roeping van ouderlingen en diakenen	81
B 28	Protocol schorsen en afzetten ouderlingen en diakenen	82
B 30.1	Model voor regeling voor de werkwijze van de kerkenraad	82
C 42	Kerkelijke registratie (model privacyreglement)	83
E 62.3	Model voor HR van de classis	87
	Model voor classisregeling	89
E 65.3	Model voor regeling kerkvisitatie	102
	Model voor regeling kerkvisitatie	102
E 68	Handreiking voor oprichting van kerkelijke organisaties en instellingen	105
G 83.2	Bestuur en beheer (plaatselijk)	105

Deputaten herziening kerkorde kregen als taak a. de herziene kerkorde aan de classes te zenden; b. de kerken te dienen met voorlichting over de nieuwe kerkorde; c. de vaststelling van de kerkorde in tweede lezing voor te bereiden; d. voorstellen te doen voor de overgang van de huidige naar de nieuwe kerkorde; e. te zorgen voor een adequaat pakket van generale regelingen.

De precieze opdracht van de synode aan deputaten is te vinden in Bijlage 1.

Het deputaatschap bestaat uit ds. K. Harmannij, ds. P. Niemeijer, mr. P.T. Pel, mr. J. Storm, prof. dr. M. te Velde. Zij worden ambtelijk ondersteund door br. L.H. Olde uit Doorn. Deputaten waren bevoegd een voorzitter te benoemen als opvolger van prof. dr. S. Griffioen, die die taak in het vorige deputaatschap vervulde. Deputaten hebben besloten in deze vacature intern te voorzien.

Gezien de bijzondere taak van dit deputaatschap kent ons rapport een aangepaste opzet. Eerst doen we kort verslag van onze werkzaamheden. Daarna staan we stil bij het vervolg van ons werk. Vervolgens leveren we een uitgewerkt overzicht van onze bevindingen en voorstellen.

1 Verslag van de werkzaamheden

Deputaten zijn benoemd na de vaststelling van de nieuwe kerkorde in eerste lezing in september 2012. Dit rapport wordt een jaar later opgemaakt. Dat betekent dat er relatief weinig tijd was om de ontvangen opdracht uit te voeren. Hieronder treft u een overzicht van wat gedaan is.

Opdracht 1: de in eerste lezing vastgestelde kerkorde aan de classes te zenden

Deputaten hebben in december 2012 de kerkenraden en classes geattendeerd op de in eerste lezing vastgestelde tekst van de herziene kerkorde (met doorlopende nummering van artikelen volgens synodebesluit van 1 juni 2012). De tekst van deze brief is te vinden in Bijlage E.

Opdracht 2: de kerken desgevraagd te dienen met voorlichting

Deputaten hebben in april 2013 drie meetings georganiseerd waar de kerken zich konden laten informeren over de nieuwe kerkorde: in Gouda, Apeldoorn en Assen. De opkomst lag in alle drie gevallen boven de vijftig, in Assen boven de zestig.

In mei 2013 zijn alle generale deputaatschappen uitgenodigd voor een informatie- en afstemmingssessie in het Gbouw in Zwolle.

Op binnengekomen vragen hebben deputaten gereageerd. Meest schriftelijk, maar een paar keer ook door een bezoek van een avond aan een kerkelijke vergadering. In de beantwoording van vragen van particulieren is terughoudendheid betracht. Deputaten zien zich als dienaren van de gezamenlijke kerken en niet als deputaat van ieder kerklid hoofd voor hoofd.

De nieuwe kerkorde heeft consequenties voor de kerkenraden, de classes en de nieuwe PS-en. De artikelen E62.3 en E65.3 schrijven een regeling van hun werkzaamheden voor.

Deputaten hebben hiervoor modellen gemaakt dan wel laten maken. We noemen hier met erkentelijkheid de hulp die deputaten ontvingen van mr. W.H.K. Dijksterhuis en ds. J. Luiten. Deze regelingen worden niet door de generale synode vastgesteld, maar door kerkenraad resp. classis of PS. De modellen die we kerkenraden, classes en PS-en aanbieden, behoeven dan ook geen synodale vaststelling of goedkeuring, maar we bieden ze de synode wel ter kennisname aan.

Ten aanzien van de in art. G83.2 genoemde voorschriften voor een deugdelijke administratieve organisatie verklaarde het Steunpunt KerkenWerk het als zijn taak te zien daarin de kerken van het nodige te voorzien.

Opdracht 3: de vaststelling van de kerkorde in tweede lezing voorbereiden

Deputaten hebben bijgedragen aan de publicatie van de nieuwe kerkorde op de website van de kerken. Zij hebben alle kerken aangeschreven met informatie over de procedure van de vaststelling in tweede lezing. Ook op hun voorlichtingsbijeenkomsten hebben ze het proces toegelicht en aangegeven wat nu van de kerken verwacht wordt. Daarbij is ook aandacht gegeven aan de vraag wat zwaarwegende consideraties zijn.

De termijn voor de indiening van consideraties door de classes is door de Generale Synode van Harderwijk 2011-2012 vastgesteld op 1 januari 2014. Dat betekent dat over een substantieel onderdeel van het werk van deputaten in dit rapport nog niets kan worden gezegd. Daarover zal op een later tijdstip separaat gerapporteerd worden. De indruk die we tijdens onze voorlichtingsbijeenkomsten hebben gekregen is dat de nieuwe kerkorde over het algemeen positief ontvangen wordt.

Opdracht 4: overgangsrecht en inwerkingtreding van de nieuwe kerkorde

De datum van vaststelling van de kerkorde in tweede lezing is niet de datum van inwerkingtreding ervan. Er dient voldoende tijd te zijn voor de implementering. Met name de liquidatie van de particuliere synoden (PS-en) en de vorming van de PS-en nieuwe stijl vergt tijd. Dat de huidige PS-en jaarlijks vergaderen is een bijkomende complicatie. Wij verwachten op dit moment dat de inwerkingtreding van de nieuwe kerkorde op zijn vroegst per 1 juli 2015 mogelijk is.

Er zijn twee zaken waar de overgang van de huidige naar de nieuwe kerkorde complex is:

- a. de liquidatie van de huidige PS-en en de vorming van de nieuwe: daarvoor hebben deputaten een draaiboek gemaakt. Dat hebben ze aan de PS-en toegezonden, zodat die tijdig aan de noodzakelijke maatregelen kunnen beginnen. We hopen dat de generale synode onze handelwijze fiatteert en het draaiboek definitief vaststelt;
- b. beroeps- en andere zaken die onder de huidige kerkorde zijn begonnen, maar nog niet zijn afgewerkt bij de inwerkingtreding van de nieuwe kerkorde. Deputaten doen ook daarvoor een voorstel.

Bij de vaststelling in tweede lezing van de nieuwe kerkorde dient duidelijk te zijn wat vanaf dan als statuut van de kerken in de zin van de wet c.q. als vigerend recht binnen de kerken geldt. Wat gaat als generale regelgeving mee onder de nieuwe kerkorde? Waar is krachtens de nieuwe kerkorde aanpassing nodig van bestaande regelingen?

Na de vereniging van de afgescheiden en de dolerende kerken tot De Gereformeerde Kerken in Nederland is in 1893 besloten om schoon schip te maken en uitdrukkelijk te bepalen welke besluiten en regelingen uit het verleden ook in de nieuwe situatie rechtskracht zouden hebben. Alle andere zouden gelden als ingetrokken.

Deputaten achten dat ook nu de geëigende weg. Alleen wat door de synode van 2014 expliciet wordt vastgesteld vormt bindend recht binnen de kerken.

Het risico van deze handelwijze is dat er regelingen uit het verleden over het hoofd gezien worden dan wel ongewenste lacunes ontstaan.

Deputaten achten dit bezwaar niet onoverkomelijk. Daarvoor voeren ze twee overwegingen aan:

- a. ook zonder dat er op enig punt gepositieerd recht is, kunnen de kerken en de deputaten wel rechtmatig handelen. Schrift, belijdenis, kerkorde en bestaande generale regelingen bevatten voldoende materiaal om binnen verantwoorde kaders en op zorgvuldige wijze zo nodig nieuw recht te ontwerpen;

b. als mocht blijken dat deputaten bij hun inventarisatie van regelingen uit het verleden iets over het hoofd hebben gezien, dan gaat het waarschijnlijk om iets dat in de praktijk niet heel erg vaak gebruikt wordt. Er staat de kerken in zulke situaties niets in de weg om met gebruik van de oude bepalingen en alle regelingen die er wel zijn aan nieuwe afspraken te werken.

Opdracht 5: verzamelen en ontwerpen generale regelingen

De synode droeg deputaten op haar opvolgster te dienen met: a. een overzicht van alle bestaande generale regelingen; b. een overzicht van de bestaande generale regelingen die geen aanpassing behoeven; c. een overzicht van de bestaande generale regelingen die wel aanpassing behoeven, voorzien van voorstellen daartoe; d. overzicht van noodzakelijke nieuwe regelingen, voorzien van voorstellen daartoe.

Ad a

Deputaten hebben gebruik gemaakt van een overzicht van generale regelingen, instructies, uitvoeringsbepalingen, besluiten e.d. vanaf 1944 tot heden, dat Ikenius Antuma voor hen vervaardigd heeft.

De Acta van 1892 tot 1944 zijn niet in het onderzoek van Antuma betrokken. Deputaten hebben zelf via de bekende 'klapper van Bouma' relevante en in de praktijk nog gebruikte bepalingen en besluiten geselecteerd uit deze periode.

Uit het overzicht van Antuma hebben deputaten datgene geselecteerd wat naar hun oordeel viel in de categorie 'generale regelingen'. Daartoe behoren ook besluiten met een algemene regulerende strekking. Wat er niet toe behoort zijn beleids- en visiedocumenten, instructies, incidentele maatregelen en regelingen die betrekking hebben op niet meer bestaande instellingen of gebruiken.

Het resultaat van deze inventarisatie hebben deputaten gezonden aan de deputaatschappen op wier gebied de respectieve generale regelingen betrekking hebben, met de vraag of dit overzicht spoorde met hun bevindingen.

De totaaloverzichten van Antuma en deputaten zijn voor de synode beschikbaar.

Ad b, c en d

Tot de categorie generale regelingen die geen aanpassing behoeven, behoren in strikte zin heel weinig regelingen. Maar vaak zijn de aanpassingen niet inhoudelijk maar marginaal.

Deputaten hebben ervoor gekozen het geheel van bestaande, te veranderen en nieuw te vervaardigen regelingen aan te bieden in één geïntegreerd document.

In hoofdstuk 6 vindt u bij de desbetreffende kerkordeartikelen een overzicht van bestaande regelingen, vergezeld van datgene wat er naar het oordeel van deputaten HKO aan veranderd of toegevoegd dient te worden.

De voorgestelde nieuwe regelingen zijn met de deputaatschappen en kerkelijke instanties die op het bewuste terrein actief zijn, gecommuniceerd. Zij hebben de gelegenheid ontvangen hun reactie te geven. Hun inbreng is zoveel mogelijk verwerkt. Waar zij zich niet kunnen vinden in het uiteindelijke voorstel van deputaten HKO is hun inbreng bijgevoegd. Voor deze route is gekozen omdat het ons niet efficiënt lijkt de synode langs verschillende lijnen en op verschillende tijdstippen te confronteren met de vaststelling van generale regelingen. Dat kan beter via de ene weg en de geïntegreerde behandeling van het rapport van deputaten HKO. Op die manier kan bovendien zo nodig worden gewaakt over de consistentie van inhoud, opzet en redactie van de verschillende regelingen. Uiteraard worden bij de behandeling van de generale regelingen de betrokken deputaatschappen door (het secretariaat van) de synode uitgenodigd.

Vaststelling en wijziging van generale regelingen gaat op een lichtere manier dan vaststelling en wijziging van de kerkorde. Er is bij generale regelingen geen sprake van een vaststelling in eerste en tweede lezing, er zijn geen classisconsideraties. Elke synode kan wanneer dat nodig of opportuun is een generale regeling vaststellen of veranderen.

Het bestaande deputaatschap HKO is geen permanent instituut. Het heeft een afgebakende taak die samenhangt met de herziening van de kerkorde.

Op dit moment is het werk van deputaten nog in volle gang. Er is nog niet te zeggen hoeveel werk op de komende synode kan worden afgerond. Daarom is een vervolgopdracht ook nog niet concreet te concipiëren.

Deputaten hebben zich van de aanvang af bezonnen op urgentie en prioriteiten van de vaststelling van de verschillende generale regelingen, maar de omvang en complexiteit van bepaalde regelingen alsmede de persoonlijke omstandigheden van deputaten stellen grenzen aan de haalbaarheid van een en ander.

Deputaten zien voor zichzelf ook een taak weggelegd rond de invoering van de nieuwe kerkorde: implementatie en voorlichting.

De synode doet er goed aan te overwegen of een permanent deputaatschap 'kerkrecht en kerkorde' ingesteld zou moeten worden. Mogelijke taken zijn: advisering van de GS en deskundigheidsbevordering van kerk(enraads)leden.

3 Overgangsrecht en inwerkingtreding nieuwe kerkorde

In een aanvullend rapport zullen deputaten uitgewerkte voorstellen doen met betrekking tot de overgang van de huidige naar de nieuwe kerkorde.

Een van de majeure consequenties van de nieuwe kerkorde is de liquidatie van de bestaande PS-en en de vorming van nieuwe PS-en.

Deputaten hebben de PS-en daartoe een 'Handreiking liquidatie particuliere synodes (oude stijl)' gezonden, waarin ze aanwijzingen geven voor een goed verloop van dit proces. Die is als bijlage F bij dit rapport gevoegd.

In Hoofdstuk 7 vindt u de voorstellen die op dit onderwerp betrekking hebben, te weten:

- voorstel voor een indeling van de classes in vier PS-en (nieuwe stijl);
- concept-regeling voor de PS-en. Deze bevat de elementen die naar ons oordeel minimaal geregeld dienen te worden. De vervlechting met de GS, de rol van generale deputaten administratieve ondersteuning en de regeling van de financiën via o.a. generale deputaten financiën en beheer vergt vaststelling door de GS.

Op dit moment behartigen PS-en nog missionaire en ondersteunende taken die in de toekomst op andere wijze zullen moeten worden geregeld. Voor zover dat niet landelijk geregeld gaat worden, dient naar art. E68 KO te worden gekozen voor een kerkelijke organisatie binnen de mogelijkheden van art. 2:2 van het Burgerlijk Wetboek. Deputaten zullen hiervoor een handreiking/stappenplan aanbieden via de website van het deputaatschap op de site gkv.nl.

4 Regelingen en modellen

a. Generale regelingen

In Hoofdstuk 5 worden in aansluiting bij de verschillende artikelen van de nieuwe kerkorde de relevante generale regelingen voorgesteld.

Direct onder de kop geven we de betrokken deputaatschappen en instanties aan die door deputaten in het voortraject geconsulteerd zijn en die voor de behandeling van het desbetreffende onderwerp op de synode uitgenodigd kunnen worden.

De onderdelen van Hoofdstuk 5 kennen een verschillende opbouw. Dat heeft te maken met de aard van het onderwerp dan wel de insteek die de primair-verantwoordelijke deputaat

koos. Er is afgezien van uniformering. Naar het oordeel van deputaten wordt bij alle voorstellen duidelijk wat de inhoud is en wat deputaten daarbij gedreven heeft.

b. Modellen

In Hoofdstuk 6 zijn modellen opgenomen die gebruikt kunnen worden door kerkenraden en classes bij het vaststellen van regelingen waartoe de kerkorde verplicht. Deze modellen worden door deputaten HKO beschikbaar gesteld. Ze worden niet door de generale synode vastgesteld. Vaststelling van de desbetreffende regelingen is een zaak van de betrokken kerkenraden, classes en particuliere synoden.

Voor de vervaardiging van een model classisregeling zijn deputaten veel dank verschuldigd aan ds. J. Luiten te Ede die een eerste versie daarvoor aanleverde. Voor de modellen van verschillende kerkenraadsregelingen deed mr. W.H.K. Dijksterhuis hetzelfde. Ook hem zijn we dankbaar voor zijn werk.

5 Voorstellen voor Generale Regelingen

B7 BINDINGSFORMULIER AMBTSDRAGERS

Inleiding

De GS Amersfoort-C 2005 voegde aan de bestaande opdracht tot herziening van de kerkorde toe dat deputaten in deze herziening ook de ondertekeningsformulieren dienden te betrekken (Acta art. 48).

De synode gaf daarbij de volgende aanwijzingen:

- b. bij de herziening van de ondertekeningsformulieren te streven naar een meer eigentijdse toonzetting en een bijbelse fundering van de grond waarop en de doelstelling waarvoor ambtsdragers aan de leer gebonden dienen te worden;
- c. bij de herziening rekening te houden met de eigenlijke bedoeling van de ondertekeningsformulieren en de wijze waarop de ondertekening in de praktijk van het kerkelijk leven functioneert;
- d. bij de herziening te streven naar een zo mogelijk betere formulering van de ondertekeningsformulieren en tegelijk vast te houden aan de bedoeling van de Generale Synode van Dordrecht 1618-'19 met het ondertekeningsformulier;
- e. in de ondertekeningsformulieren niet de levenswandel van de ambtsdragers te betrekken;
- f. voor de herziening van de ondertekeningsformulieren aandacht te geven aan de formulieren die worden gebruikt in andere gereformeerde kerken in binnen- en buitenland;
- g. deze herziening zo mogelijk te doen in samenspraak met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken;
- h. aan de eerstkomende generale synode rapport uit te brengen en voorstellen te doen.

De synode voerde hiertoe de volgende gronden aan:

- 1. het vaststellen van ondertekeningsformulieren behoort tot de taken van de generale synode; de nu geldende ondertekeningsformulieren voor ambtsdragers zijn vastgesteld door de Generale Synode van Groningen-Zuid 1978, artikel 213, en zijn als bijlagen toegevoegd aan de kerkorde; nu de deputaten kerkrecht en kerkorde bezig zijn met de herziening van de kerkorde, ligt het in de rede dat ook de ondertekeningsformulieren in de herziening worden betrokken;
- 2. terecht wordt in de kerken - blijkens de onder Materiaal genoemde brieven - de toonzetting van de vigerende ondertekeningsformulieren voor deze tijd als minder adequaat ervaren;

3. de ondertekeningsformulieren zijn opgesteld als documenten voor binding aan de leer; door de recent ontstane gewoonte om de ondertekening publiek in of na de eredienst te doen plaats vinden kan ten onrechte de indruk worden gewekt dat het liturgische formulieren zijn;
4. het is in deze tijd niet minder belangrijk dan in de jaren na de Dordtse Synode om de wacht te betrekken bij de binding van ambtsdragers aan de leer van de Schriften zoals verwoord in de gereformeerde belijdenis (cf. Tit. 1:9);
5. een ondertekeningsformulier is vanouds een document voor binding aan de leer; beloften inzake de levenswandel worden in de bevestigingsformulieren verwoord;
6. relaties met andere gereformeerde kerken in binnen- en buitenland zijn er mede op gericht van elkaar te leren;
7. met het oog op de contacten en samensprekingen met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken is het belangrijk te streven naar een zo groot mogelijke uniformiteit wat betreft de ondertekeningsformulieren.

Aanleiding was een voorstel van de kerk te Groningen-Oost, die de wenselijkheid van een nieuwe tekst als volgt had onderbouwd:

1. De huidige ondertekeningsformulieren zijn wel erg streng en juridisch geformuleerd; bovendien is dat van predikanten wel erg gedetailleerd over mogelijke foutieve optredens van hen. Dat was wellicht passend in de tijd van hun ontstaan (de jaren na de Dordtse synode, toen de kerk gewikkeld was in de worsteling om duidelijkheid te krijgen over het gereformeerd-zijn van haar ambtsdragers). Maar die toonzetting past niet meer bij onze tijd, waarin we in de kerk graag uitnodigend en wervend spreken, uiteraard met behoud van duidelijkheid.
2. In de huidige formulieren ontbreekt een bijbelse fundering van de grond waarop en de doelstelling waarvoor ambtsdragers aan de leer gebonden dienen te worden. Daardoor missen de formulieren belangrijke inhoudelijke argumenten die ambtsdragers extra kunnen stimuleren om loyaal te blijven aan hun ondertekening van het formulier.
3. Omdat de leer van de belijdenisgeschriften herhaaldelijk ook het leven betreft (zie vooral deel III van de Catechismus) en omdat leer en leven twee aspecten zijn van de ene christelijke opstelling die je van ambtsdragers mag verwachten, is het onjuist dat in het ondertekeningsformulier geen melding wordt gemaakt van 'het leven'.
4. Nu zeker in onze tijd niet alleen predikanten maar evengoed ouderlingen en diakenen publiek optreden door het houden van toespraken en het schrijven van boeken, heeft het aanhouden van twee formulieren geen zin (meer), behalve dat in een procedure rond een predikant meer kerkelijke vergaderingen betrokken (kunnen) worden dan alleen de kerkenraad

Deputaten herziening kerkorde voegen daar de volgende overwegingen aan toe.

Tot in detail?

1. De tekst voelt aan als 'dichtgetimmerd'. Sommige ambtsdragers hebben daar moeite mee. Ze willen zich graag loyaal opstellen tegenover de belijdenis van de kerken, maar weten niet of ze "oprecht" kunnen instemmen met elke uitspraak die daarin te vinden is, om daarbij "voor het aangezicht van de Here" te verklaren dat men hier "hartelijk van overtuigd" is. Menigeen vindt het lastig om dit "met een goed geweten" te ondertekenen.
2. De tekst zegt dat de leer van de drie formulieren van eenheid "in alle delen geheel met Gods Woord overeenstemt". Daarmee lijkt de inhoud van de belijdenis ongewild op hetzelfde niveau te komen als de Bijbel. Weliswaar spreekt de tekst niet over 'de inhoud' of over 'de formulering' van de belijdenis, maar over "de leer". Wie bepaalt echter waar de grens ligt tussen deze 'leer' en een eventueel aanvechtbare formulering?

3. Het ondertekeningsformulier spreekt tot tweemaal toe over schorsing voor wie zich er niet aan houdt. In combinatie met de nadruk op “alle delen” voelt dit alsof de kerken je al om een kleinigheid kunnen ‘pakken’: je hebt er immers zelf voor getekend.

Soepele praktijk

4. De soep blijkt niet altijd zo heet gegeten te worden als ze is opgediend.

Illustratief is de omgang met art. 30 NGB, dat de diakenen betreft bij “de regering van de kerk” en hen daarom beschouwt als onderdeel van de “raad van de kerk”. De Gereformeerde Kerken hebben echter gekozen voor een kerkorde waarin de diakenen geen deel uitmaken van de kerkenraad. Dat verschil is bekend, maar heeft geen aanleiding gegeven om of het één of het ander aan te passen.

In het recente verleden zijn ook wel vragen gesteld bij de formulering van art. 1 NGB, of bij de toon en opzet van zondag 5 en 6 HC, zonder dat dit tot kerkelijke actie tegen de vragenstellers heeft geleid.

Verder blijkt er kerkelijke ruimte te zijn voor de stelling dat art. 36 NGB past in een christelijk Europa, maar in onze tijd moeilijk te hanteren is. Vermeldenswaard is trouwens dat de wijziging van art. 36 NGB in 1905 wel is aangekaart langs de kerkelijke weg, maar op gang is gebracht door vrijuit gepubliceerde artikelen van met name Abraham Kuyper.

Is publieke kritiek op de belijdenis dan toch mogelijk, als ze maar komt van een persoon die voldoende gezag en vertrouwen geniet, en als ze maar niet ervaren wordt als een aanval op de wezenlijke punten van de christelijke leer? Maar wie bepaalt wat wel of niet wezenlijk is? En hoe rijmt zich dit met de formulering dat de leer van de belijdenis “in alle delen geheel met Gods Woord overeenstemt”? En is het correct dat bepaalde opiniemakers boven de wet staan?

5. Vaak wordt gesteld dat de binding aan de belijdenis niet mag tornen aan de “vrijheid van exegese”. Ook wil men bij sommige onderdelen van de belijdenis ‘de intentie van de auteur’ wel eens passeren ten gunste van een uitleg ‘in het licht van de Schrift’.

Het ondertekeningsformulier stelt hier echter nog steeds grenzen aan: ook wie door eigen Schriftstudie “een bedenking tegen deze leer” zou krijgen, mag deze niet publiceren. En dus ontstaat er verlegenheid wanneer exegeten bijvoorbeeld aan belangrijke ‘bewijsteksten’ voor de gereformeerde leer een andere verklaring geven dan in de belijdenistekst is voorondersteld, zonder zich uit te laten over hun houding tegenover het desbetreffende geloofsstuk.

6. De strenge tekst van het ondertekeningsformulier, met daarbij de soepele praktijk, werkt daarom averechts. Het wordt door ambtsdragers ervaren als een formaliteit waar je je noodgedwongen aan moet onderwerpen, maar waar je je verder niet veel van hoeft aan te trekken. Zolang je het maar niet te bont maakt, kun je vrij je gang gaan.

Dat lijkt een kwestie van onverschilligheid. Maar het gaat vaak om uiterst betrokken theologen die voelen dat het wel eens schuurt tussen hun bevindingen en de belijdenis, maar zichzelf sussen met de gedachte dat ze de enige niet zijn, en dat de belijdenis een ruimhartige interpretatie toelaat. Ze blijven naar hun overtuiging binnen de ‘bandbreedte’ van de belijdenis.

Procedures

7. Het formulier beschrijft twee procedures die gevolgd moeten worden bij een mogelijk leergeschil. De eerste procedure geldt voor de ambtsdrager die bezwaar wil maken tegen een onderdeel van de belijdenis. Het is een procedure die zijn nut nog moet bewijzen. Omdat elke vorm van publiciteit is verboden, betekent de route via de kerkelijke vergaderingen een onaangename verrassing voor de daar aanwezige ambtsdragers. Zij moeten een leeruitspraak doen zonder breed kerkelijk overleg. Bovendien kunnen ze zelfs binnen de vergadering zich niet vrij voelen: brengt elke vorm van sympathie met het ingediende

bezwaar hen immers niet in conflict met hun eigen eerdere ondertekening van de belijdenis en stelt die dus hun persoonlijke confessionele betrouwbaarheid niet onder verdenking?

8. De tweede procedure geldt voor kerkelijke vergaderingen die moeite hebben met bepaalde opvattingen van een ambtsdrager. Zij hebben dan het recht om een “nadere verklaring” te eisen. Wat zij daarmee vervolgens moeten doen, wordt niet geregeld. Het ligt voor de hand om te denken aan de mogelijkheid dat zij de inhoud van de verklaring gebruiken als grond voor een veroordeling. Uiteraard stimuleert dat de betrokkene niet om zich openlijk uit te spreken. Immers: alles wat u schrijft kan tegen u worden gebruikt.

9. Dat het ook anders kan, wordt bewezen in enkele bijbelse voorbeelden. Voor het Oude Testament kan worden gedacht aan Numeri 32 en Jozua 22, waar de stammen Ruben, Gad en half Manasse ter verantwoording worden geroepen. Voor het Nieuwe Testament is te denken aan Handelingen 11 en 15, waar resp. Petrus en Paulus zich moeten verantwoorden voor de kerkenraad van Jeruzalem. In alle gevallen leidt dat overeenstemming. Wel worden in Numeri 32 duidelijke voorwaarden gesteld: we gaan akkoord ‘mits’. En in Handelingen 15 is de steun voor Paulus tegelijk een keus tegen zijn critici. Maar dat neemt de positieve eindconclusie van de hervonden geloofseenheid niet weg.

10. Wellicht is het beter om in het formulier af te zien van procedurele bepalingen. Voor de ondertekenende ambtsdragers komt het erop aan om waar te maken wat blijft: stem geven aan de gereformeerde belijdenis. Voor de kerkenraad en andere kerkelijke vergaderingen geeft het ruimte om op adequate wijze werk te maken van het toezicht op de leer. Daadwerkelijke trouw aan de belijdenis vraagt vóór alles om levende aandacht van de toeziende ouderlingen. Waar dát ontbreekt, is meer en andere hulp vanuit het kerkverband nodig.

Historie

11. Wat wilden onze voorouders bereiken met het ondertekeningsformulier? Aanvankelijk werkte men in de 16^e eeuw zonder formulier: de handtekening werd geplaatst in een exemplaar van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Maar al spoedig werden her en der speciale formulieren gebruikt, onder meer omdat men ook de Heidelbergse Catechismus erin wilde betrekken. De bedoeling van deze handtekening was positief: gezamenlijk scharen we ons achter deze banier.

Deze positieve insteek is nog altijd van belang. Teken en kleur bekennen. Maar in de huidige tekst wordt ze overstemd door alle bepalingen die afwijking moeten tegengaan. In plaats van een pact van vertrouwen heerst nu een geest van wantrouwen.

12. Voor dat wantrouwen was aan het begin van de 17^e eeuw wel reden. Voorgangers die sympathiseerden met de Remonstrantse beweging, waagden het om ondertekening van de NGB en HC te combineren met een prediking die daar in feite van afweek. Tegelijk genoten zij meermalen bescherming van de overheid, die meende met deze tolerantie kerkelijke twisten te kunnen voorkomen, maar met het afdwingen van tolerantie de zaak juist op de spits dreef.

De kerken zagen zich in deze situatie genoodzaakt tot scherpere formuleringen in het ondertekeningsformulier. Of dat hielp is de vraag, maar begrijpelijk is het wel. Deze scherpe formuleringen werden vervolgens door de nationale synode 1618/19 voor alle kerken vastgelegd.

Het zal echter duidelijk zijn dat de verhouding tussen kerk en overheid inmiddels behoorlijk is gewijzigd. Wat toen noodzakelijk werd gevonden, blijkt nu vervreemdend te werken.

13. In de 19^e eeuw kreeg het debat rond het ondertekeningsformulier een nieuwe dynamiek. De opkomende vrijzinnigheid van de ‘moderneren’ probeerde zich ruimte te verschaffen door een iets aangepaste formulering van het formulier, en vooral door een ruimere interpretatie en soepeler handhaving ervan.

Uit reactie daarop hielden de orthodox gereformeerden vast aan de legitimiteit van de oude, strikte tekst. Daarmee werd deze tekst tot kenmerk van de orthodoxie. Het verklaart waarom vrijwel alle gereformeerde kerken van Nederlandse afkomst, ook in andere werelddelen, zich tot in de 21^e eeuw nog bedienen van een tekst uit de 17^e eeuw. Want juist door deze ongewijzigd te laten gaf men het signaal af niet toe te willen geven aan vrijzinnigheid.

De hierboven weergegeven onvrede rond het ondertekeningsformulier is echter niet bedoeld als een pleidooi voor losbandigheid in de leer, maar komt voort uit het verlangen naar een positieve verwoording van de gereformeerde overtuiging. Naar de beleving van velen wordt die door de huidige tekst van het formulier eerder ingetoomd dan gestimuleerd.

Huis van de waarheid

14. De kerk heet in de Bijbel “fundament en pijler van de waarheid” (1 Tim. 3:15). Zo presenteert ze zich in de wereld. Daarbij is belangrijk dat de ambtsdragers voorop willen gaan. Zij moeten zich niet plooiën naar de mode van de meerderheid in de samenleving, maar behoren de moed te tonen om de heerschappij van Christus te honoreren voor kerk en wereld. Dit wezenlijke aspect is in de huidige tekst van het ondertekeningsformulier echter niet of nauwelijks in beeld.

15. De kerk is niet immuun voor dwaling. Waar dat nodig is, moeten de kerkelijke vergaderingen er niet voor terugschrikken om aangevochten onderdelen van de belijdenis nadrukkelijk tegenover kritiek te handhaven, ook in eigen huis (Titus 1:11,13). Zelfs kan het nodig zijn om ambtsdragers vanwege afwijkende opvattingen hun ambt te ontnemen. De grond voor afzetting kan echter niet enkel zijn dat ze met hun afwijkende opvatting naar buiten kwamen; de afzetting behoort te berusten in het oordeel dat ze vanwege hun afwijkende opvattingen niet meer geschikt zijn om de gemeente voor te gaan in de betrouwbare leer.

16. Bij elk punt van de christelijke leer zijn kerkleden te vinden die er kritische vragen bij stellen. Ook zijn er soms ambtsdragers die zulke vragen met (te) veel begrip, of zelfs met instemming, benaderen. In zo’n situatie blijkt het niet te helpen om een open discussie over deze onderwerpen te verbieden. Zo’n opstelling geeft namelijk de indruk dat de kerken eigenlijk wel weten dat hun belijden op het onderhavige punt niet houdbaar is, maar dat nog niet willen toegeven. Als de kerken in onze tijd willen staan voor ieder stuk van de waarheid, moeten ze dat laten zien door het gesprek daarover rechtuit te durven voeren. Ook het contra-geluid moet daarbij worden gehoord, wil er echt een gesprek op gang kunnen komen. Voor dat contra-geluid kan niet worden volstaan met het citeren van bronnen van buiten de kerken, als het eigenlijk gaat om een binnenkerkelijke discussie. We hebben er de ruimte voor; er is geen overheid die kwaadwillende ambtsdragers de hand boven het hoofd houdt.

17. Een benadering van interne vragen en spanningen via het ondertekeningsformulier kan ook leiden tot onnodige polarisatie. Verschillen in benadering, verschillen in accent, ze worden gemakkelijk uitvergroot tot een verschil tussen waarheid en leugen, maar lang niet altijd terecht! Op die manier verwordt het ondertekeningsformulier van middel tot vrede vanwege het ene geloof, tot breekijzer dat de onderlinge verwijdering vergroot. Het is de moeite waard om de tekst zo te herformuleren dat ze onbruikbaar wordt voor een dergelijke sfeer van verdachtmaking.

18. Het ondertekeningsformulier is in zijn uiteindelijke tekst sterk verbonden met de functie van slechts één van de drie formulieren van eenheid, namelijk de Dordtse Leerregels, met zijn “verwerping der dwalingen”. Het zou goed zijn om voor een nieuwe tekst nadrukkelijker te kijken naar de functie van de beide andere belijdenissen: intern onderwijs (Catechismus) en externe apologie (NGB).

Kerkelijk

19. In art. 53 KO worden de drie formulieren van eenheid vanouds aangeduid als belijdenis van de kerken (de CGK hebben dit weggelaten, de NGK hebben het nog steeds). In de tekst van het ondertekeningsformulier is deze notie afwezig. Dat versterkt de – onjuiste – indruk dat het zou gaan om een binding aan formuleringen, in plaats van aan het levende belijden van de kerkgemeenschap.

20. Het zonder meer noemen van bijvoorbeeld de NGB brengt ook niet in rekening dat van dit geschrift verschillende versies in omloop zijn, met name waar het de tekst van art. 36 betreft. Aan welke versie wordt de ambtsdrager gebonden? Uiteraard aan de versie zoals die door de kerken is vastgesteld. Maar dat staat er niet.

Nieuwe belijdenisvorming?

21. Tegen het ondertekeningsformulier wordt ook wel ingebracht dat het ons bindt aan confessies die al eeuwen oud zijn. De theologische bezinning is sindsdien verder gegaan, en heeft soms geleid tot nieuwe inzichten (vandaar de schrapping van de woorden uit art. 36 NGB). Het lijkt alsof het formulier deze voortgang miskent; het suggereert dat de belijdenissen van de 16^e en 17^e eeuw nog steeds de ultieme verwoording vormen van wat wij geloven.

22. Om dezelfde reden is meermalen geprobeerd om te komen tot het formuleren van nieuwe belijdenissen. Het blijkt echter onmogelijk om te komen tot een tekst die evenveel gezag geniet als de bestaande confessies en die middels een ondertekeningsformulier bindend verklaard zouden kunnen worden.

Wellicht moeten we concluderen dat dergelijke pogingen een anachronisme vormen. Zoals men in de 16^e eeuw geen belijdenissen schreef in de trant van de oude oecumenische, maar nieuwe teksten met een nieuwe functie, zo moeten we ook vandaag geen nabootsing zoeken van de belijdenissen van de Reformatie, maar eigentijdse teksten schrijven met een eigentijdse functie.

Maar zoals men in de 16^e eeuw de oude oecumenische belijdenissen niet terzijde schoof, maar daarop voortbouwde, zo mogen we ook vandaag de confessies van de Reformatie in ere blijven houden, niet slechts als museumstuk, maar als van blijvende waarde in een kerk die zich voor alle eeuwen bindt aan de ene waarheid van God in Jezus Christus.

Wel is het goed om dan te erkennen dat 'binding via een ondertekeningsformulier' typisch past bij die confessies van de (Nadere) Reformatie. De oecumenische belijdenissen waren voor de oude christelijke kerk evenmin vrijblijvend, maar deze verbondenheid kreeg op andere wijze vorm. Bij eventuele nieuwe belijdenissen is niet op voorhand uit te maken hoe hun positie kan worden geformaliseerd; laat de verbondenheid eerst maar groeien.

Leer en leven

23. De GS Amersfoort-C 2005 bepaalde dat de levenswandel van de ambtsdragers buiten het formulier moet blijven. Het is niet helemaal duidelijk of men daarmee afstand wilde nemen van het voorstel van Groningen-Oost, dat sprak over "leer en leven".

Het lijkt ons in ieder geval zinvol om de belofte beperkt te houden tot het ene essentiële punt van de confessionele trouw. Zaken als ambtsgeheim of trouw aan de kerkorde moeten er buiten blijven; als het nodig is kunnen ze afzonderlijk worden geregeld.

De synode wijst in grond 5 op de bevestigingsformulieren die al nadrukkelijk aandacht geven aan een christelijk gedrag. Het ondertekeningsformulier hoeft dat niet te herhalen.

Maar het kan er wel op voortbouwen. Het lijkt ons niet juist om de levenswandel van de ambtsdragers geheel buiten beeld te houden: trouw aan Schrift en belijdenis is werkelijk een zaak van zowel leer als leven.

24. De vraag kan rijzen of er na de belofte van het bevestigingsformulier – met het karakter van een eed – nog wel behoefte is aan een ondertekeningsformulier. Want ook bij de

bevestiging wordt al gevraagd naar aanvaarding van Gods woord, en onderwerping aan de kerkelijke vermaning inzake zowel het leven als de leer.

De GS Amersfoort-C 2005 attendeert er in grond 3 echter op dat het ondertekeningsformulier geen liturgische functie bedoelt. Dan zou het inderdaad een doublure zijn. Wat het ondertekeningsformulier bedoelt is één aspect van de bevestigingsvragen uitwerken in een zakelijk convenant. Gemeente en voorganger moeten over en weer weten waar ze aan toe zijn. De gemeente moet erop kunnen rekenen dat zij niet via de prediking wordt overvallen met zogenaamde nieuwe inzichten, die afwijken van het aanvaarde confessionele gedachtegoed. Maar ook de voorganger moet weten op welke criteria zijn boodschap wordt beoordeeld. Die duidelijkheid naar weerskanten bevordert een sfeer van vertrouwen, waardoor het gebrachte woord meer vrucht kan dragen.

Bijbelteksten

25. De GS Amersfoort-C 2005 vroeg aandacht voor de “bijbelse fundering”. Omdat die in de huidige tekst ontbreekt, geeft het formulier voor sommigen de indruk een ‘boven-bijbelse’ binding te willen opleggen. Dat bevordert de motivatie om te tekenen niet.

Het concept van Groningen-Oost voorziet rijkelijk in die Schriftuurlijke onderbouwing. Wij hebben daar echter twee bedenkingen bij. Eerst: de genoemde bijbelteksten onderbouwen wel de noodzaak van het handhaven van de ware christelijke leer, maar laten zich niet uit over de vraagpunten die worden opgeworpen bij het huidige ondertekeningsformulier.

Verder: is het wel juist om deze bijbelplaatsen mee te nemen in de te ondertekenen tekst? Ze kunnen beter dienen als toelichting. Laat de tekst sober blijven; niemand hoeft verplicht te worden om ook de onderbouwing met zijn handtekening te onderschrijven.

Nieuw concept

26. Al met al denken wij aan een nieuwe opzet als volgt:

- a. De tekst van het formulier wordt versoerd en waar mogelijk aangepast aan de formulering van art. A1 en B7 van de nieuwe kerkorde.
- b. De beloften worden toegespitst op wat vandaag positief nodig is: het voorgaan van de gemeente vanuit het ene geloof, en het staan voor Gods waarheid in een wereld vol leugens.
- c. Nadrukkelijk wordt instemming betuigd met de Bijbel, en alleen in afhankelijkheid daarvan met de belijdenis van de kerk, zoals die tot uiting komt in haar geschriften.
- d. De drie geschriften waarom het gaat, worden expliciet genoemd, om zo te voorkomen dat de inhoud van liturgische formulieren of nieuwe belijdenisvorming automatisch onder dezelfde binding zou vallen.
- e. Er worden geen procedures beschreven. Waar dat nodig is, kunnen deze worden opgenomen in de desbetreffende generale regelingen.
- f. De beide invalshoeken voor eventueel bezwaar (bezwaar tegen de belijdenis, bezwaar tegen de betrokken ambtsdrager) worden wel genoemd, maar dan in meer positieve zin.
- g. De ‘zelfvervloeking’ inzake dreigende schorsing wordt niet meer opgenomen. Wanneer de kerken menen dat schorsing of afzetting nodig is, kunnen zij dat oordeel zelf vormen en bekrachtigen, ook wanneer betrokkene daarmee vooraf niet uitdrukkelijk heeft ingestemd.

27. De tekst kan dan luiden:

“Wij, ondergetekenden, verklaren van harte in te stemmen met de leer van de Bijbel, zoals die door de Gereformeerde Kerken in Nederland wordt beleden in de Nederlandse Geloofsbelijdenis, de Heidelbergse Catechismus en de Dordtse Leerregels. Wij beloven de gemeente voor te gaan in het spreken en leven vanuit dit ene evangelie. Wij beloven de waarheid van Gods woord openlijk uit te dragen, en te handhaven tegenover misleidende denkbepelden die binnen de kerk of uit de wereld opkomen.

Wanneer wij op enig onderdeel van de leer verschil ervaren tussen de leer van de Bijbel en de inhoud van de genoemde belijdenisgeschriften, zullen we dit op gepaste wijze aan de orde stellen.

Wanneer er vragen rijzen rondom onze eigen opvattingen of gedragingen, zijn we altijd bereid om ons daarover te verantwoorden.

In beide gevallen zullen we ons houden aan de aanwijzingen van de bevoegde kerkelijke vergaderingen.”

Bijlage: **ENKELE TEKSTEN**

Free Church of Scotland

I, ..., do hereby declare, that I do sincerely own and believe the whole doctrine contained in the Confession of Faith, approved by former General Assemblies of this Church to be the truths of God; and I do own the same as the confession of my faith; as likewise I do own the purity of worship presently authorized and practised in the Free Church of Scotland, and also the Presbyterian government and discipline thereof; which doctrine, worship and Church government, I am persuaded, are founded on the Word of God, and agreeable thereto: I also approve of the general principles respecting the jurisdiction of the Church, and her subjection to Christ as her only Head, which are contained in the Claim of Right and in the Protest referred to in the questions already put to me; and I promise that, through the grace of God, I shall firmly and constantly adhere to the same, and to the utmost of my power shall, in my station, assert, maintain, and defend the said doctrine, worship, discipline, and government of this Church, by Kirk-Sessions, Presbyteries, Provincial Synods, and General Assemblies, together with the liberty and exclusive jurisdiction thereof; and that I shall, in my practice, conform myself to the said worship, and submit to the said discipline, government, and exclusive jurisdiction, and not endeavour, directly or indirectly, the prejudice or subversion of the same; and I promise that I shall follow no divisive course from the doctrine, worship, discipline, government, and exclusive jurisdiction of this Church, renouncing all doctrines, tenets, and opinions whatsoever, contrary to, or inconsistent with, the said doctrine, worship, discipline, government, or jurisdiction of the same.

Opvallend:

- de drieslag van leer, eredienst en kerkregering (dus breder dan in Nederland gebruikelijk)
- het betreft “het geheel” van deze zaken; niet speciaal “alle delen”
- er wordt niets gezegd over situaties van bezwaar

Reformed Churches of New Zealand

We, the undersigned, office bearers of the Reformed Churches of New Zealand, do hereby, sincerely and in good conscience before the Lord, declare by this our subscription that we heartily believe and are persuaded that the whole system of doctrine as taught in the Belgic and Westminster Confessions, the Heidelberg Catechism, and the Canons of Dort, does fully agree with the Word of God. We therefore promise to teach diligently and to defend faithfully the aforesaid doctrine, without either directly or indirectly contradicting the same by our public preaching or writing. We declare moreover that we not only reject all errors that militate against this doctrine, but that we are disposed to refute and contradict these and to exert ourselves in keeping the church free from such errors. And if hereafter any difficulties or different sentiments respecting the aforesaid doctrines should arise in our minds, we promise that we will neither publicly nor privately propose, teach, or defend the same, either by preaching or writing, until we have first revealed such sentiments to the Session, Presbytery or Synod, that the same may be examined, being ready always cheerfully to submit to the judgment of the Session, Presbytery or Synod, under penalty, in case of refusal, of being by that very fact suspended from our office. Furthermore, if at any time the Session, Presbytery or Synod, may deem it proper to require of us a further explanation of our sentiments respecting any particular doctrine of any of the afore mentioned standards, we do hereby promise to be always willing and ready to comply with such requisition, under the

penalty above mentioned, reserving for ourselves however the right of appeal in case we should believe ourselves aggrieved by the sentence of the Session or the Presbytery, and until a decision is made upon such an appeal, we will acquiesce in the determination and judgment already passed.

Opvallend:

- vrijwel gelijk aan de Dordtse tekst
- "het geheel" genoemd, niet, zoals Dordrecht deed, "alle artikelen en stukken"
- voorleggen aan "kerkenraad, classis of synode" (i.p.v. "en" in de Dordtse tekst, vergelijk J. Kamphuis, Verkenningen III, p. 38vv.)

Canadian Reformed Churches

We, the undersigned, Ministers, Elders, and Deacons of the Canadian Reformed Church at..., do hereby, sincerely and in good conscience before the Lord, declare by this our subscription that we heartily believe and are persuaded that all the articles and points of doctrine, contained in the doctrinal standards of the Canadian Reformed Churches: the Belgic Confession, the Heidelberg Catechism, and the Canons of Dort, do fully agree with the Word of God.

We promise therefore diligently to teach and faithfully to defend the aforesaid doctrine, without either directly or indirectly contradicting the same by our public teaching or writing. We declare, moreover, that we not only reject all errors that militate against this doctrine, but that we are disposed to refute and contradict these and to exert ourselves in keeping the Church free from such errors. And if hereafter any difficulties or different sentiments respecting the aforesaid doctrine should arise in our minds, we promise that we will neither publicly nor privately propose, teach, or defend the same, either by teaching or writing, until we have first revealed such sentiments to the Consistory, Classis, and Synod, that the same may be examined by them, being ready always cheerfully to submit to their judgment under penalty in case of refusal, because of that very fact, to be suspended from our office. And further, if at any time the Consistory, Classis, or Synod, upon sufficient grounds of suspicion and to preserve the uniformity and purity of doctrine, may deem it proper to require of us a further explanation of our sentiments respecting any particular article of the above-mentioned doctrinal standards, we do hereby promise to be always willing and ready to comply with such request, under the penalty mentioned above, reserving for ourselves, however, the right of appeal in case we should believe ourselves aggrieved by the sentence and until such a decision is made upon such an appeal we will acquiesce in the determination and judgment already passed.

Opvallend:

- geheel gelijk aan de Dordtse tekst

CGK

Wij, ondergetekenden, dienaren van het Goddelijke Woord, ressorterende onder de classis ..., verklaren oprecht en in goede consciëntie voor de Here, dat wij van harte gevoelen en geloven, dat al de artikelen en stukken van de leer, in de Drie formulieren van enigheid begrepen, in alles met Gods Woord overeenkomen. Wij beloven, dat wij deze leer ijverig zullen leren en getrouw voorstaan, zonder daartegen, hetzij openlijk of bedekt, direct of indirect, iets te leren of te schrijven. Voorts verklaren wij, dat wij niet alleen alle dwalingen, die tegen deze leer strijden, verwerpen, maar dat wij ook genegen zijn die te wederleggen en te bestrijden en alle arbeid aan te wenden, om ze uit de kerken te weren. En indien ooit enig bezwaar of afwijkend gevoelen ten opzichte van deze leer bij ons zou opkomen, beloven wij, dat wij het noch openlijk, noch heimelijk zullen voorstellen, leren of verdedigen, hetzij in prediking of geschrift, maar dat wij het tevoren aan de kerkenraad, de classis of de synode kenbaar zullen maken, opdat het daar worde onderzocht, in welk geval wij bereid zijn ons te allen tijde aan het oordeel van de kerkenraad, classis of synode gewillig te onderwerpen, op straffe van schorsing uit de dienst. Indien de kerkenraad, classis of synode te eniger tijd, om

gewichtige redenen, teneinde de eenheid en zuiverheid van de leer te behouden, een nadere verklaring zou eisen van ons gevoelens over enig artikel van de Drie formulieren van enigheid, zo beloven wij ook, dat wij daartoe te allen tijde bereid zullen zijn, op straffe als boven, behoudens het recht van appèl, indien wij door de uitspraak van de kerkenraad, classis of synode, menen bezwaard te zijn; gedurende welke tijd van appèl wij ons met de uitspraak van de particuliere synode tevreden zullen houden. Tenslotte beloven wij in alles te handelen naar de geldende Kerkorde en de verdere bepalingen en besluiten van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland.

Opvallend:

- Dordtse tekst, onder meer uitkomend in “alle artikelen en stukken”
- afwijkend: kerkenraad, classis *of* synode
- toegevoegd: bepaling over algemene loyaliteit ten opzichte van kerkelijke besluiten

NGK

Wij, ondergetekenden, dienaren van het goddelijke Woord in de Ned. Geref. Kerken behorende tot de regio, verklaren oprecht en met een rein geweten voor God het volgende: Wij erkennen de Heilige Schrift als het betrouwbare en door God ingegeven Woord van harte als enige regel voor geloof en leven.

Wij erkennen de drie algemene belijdenisgeschriften en de drie Formulieren van Enigheid als getrouwe onderwijzing in en verdediging van de waarheid der Schrift, en aanvaarden die krachtens hun overeenstemming met Gods Woord als getuigenis van ons geloof en richtsnoer voor onze ambtsbediening, te weten de prediking van het evangelie, de handhaving van de rechte leer en de weerlegging en bestrijding van dwaalleringen.

De gemeente van God, pijler en fundament van de waarheid (1 Tim. 3:15), leeft van het evangelie, zoals dat aan haar is overgeleverd (1 Cor. 15:1-5).

Indien dan ook ooit ons verstaan van de Heilige Schrift, het evangelie van Jezus Christus, zou komen af te wijken van wat de leer der kerk uitmaakt, beloven wij dit gevoelens niet te zullen leren, maar het vooraf voor te leggen aan de kerkenraad en daarna zo nodig de regionale vergadering om het aan Gods Woord te toetsen en na samenspreking een uitspraak te doen. Ook indien de kerkenraad en daarna zo nodig een regionale vergadering, uit zorg voor de eenheid en zuiverheid der leer, ons een nadere verklaring van ons gevoelens over enig deel van de genoemde belijdenisgeschriften zou vragen, zijn wij daartoe bereid.

Wij beloven ons te zullen onderwerpen aan het oordeel van de kerkenraad of de regionale vergadering, op straffe van metterdaad uit onze dienst geschorst te zijn, behoudens het recht van beroep op de landelijke vergadering indien wij menen dat de gedane uitspraak niet recht is voor God, waarbij wij ons met die uitspraak tevreden stellen zolang ons beroep in behandeling is.

Zo willen wij ons beijveren de eenheid des Geestes te bewaren door de band des vredes (Ef. 4:3) en vertrouwen wij dat de Geest der waarheid ons de weg tot de volle waarheid wijzen zal (Joh. 16:13).

Opvallend:

- start vanuit de Bijbel als enige norm
- de belijdenis wordt aanvaard “krachtens hun overeenstemming met Gods Woord”, wat eventueel uitgelegd kan worden als ‘quatenus’
- mogelijkheid van bezwaar genoemd, niet tegen “de belijdenis” maar tegen “wat de leer der kerk uitmaakt”, dus enige afstand tot de belijdenisgeschriften

Concept Groningen-Oost (naar eigen zeggen: bewerking van de NGK-tekst)

Wij ondergetekenden: [predikanten,] ouderlingen en diakenen van de Gereformeerde Kerk te verklaren oprecht en met een zuiver geweten voor God het volgende:

We erkennen van harte dat de Heilige Schrift het betrouwbare en door God ingegeven Woord is en dat die daarom geldt als grondregel voor geloof en leven.

We erkennen ook van harte dat de leer van de drie algemene belijdenisgeschriften (Apostolische Geloofsbelijdenis, Geloofsbelijdenis van Nicea en Geloofsbelijdenis van Athanasius) en de drie Formulieren van Eenheid (Nederlandse Geloofsbelijdenis, Heidelbergse Catechismus en Dordtse Leerregels) helemaal overeenstemt met Gods Woord. Die geschriften zijn hierdoor betrouwbaar onderwijs in en verdediging van de waarheid van Gods Woord. Hun leer aanvaarden we dan ook volledig als getuigenis van ons geloof en als richtlijn voor onze ambtsbediening. Daarom beloven we dat we deze leer met toewijding zullen uitdragen en in praktijk brengen. Ook zullen we afwijkende leer en praktijk weerleggen en bestrijden.

De gemeente van God is immers pijler en fundament van de waarheid (I Timoteüs 3:15) en ze leeft uit en door het evangelie zoals dat aan haar overgeleverd is (I Korintiërs 15:1-5).

Hierbij beloven we het volgende:

Als ons inzicht in de Heilige Schrift komt af te wijken van wat de kerk leert, zullen we dit niet uitdragen en ook niet in praktijk brengen. In plaats daarvan leggen we het voor aan de kerkenraad [en daarna zo nodig aan de classis, de particuliere en generale synode], zodat die dit inzicht aan Gods Woord toetst en na met ons gesproken te hebben een uitspraak doet.

En als de kerkenraad [classis, particuliere of generale synode] uit zorg voor de eenheid en zuiverheid van de leer, op goede gronden ons een nadere verklaring van ons gevoelens vraagt op enig punt van de genoemde belijdenisgeschriften, zijn we daartoe bereid.

We zullen ons in beide gevallen onderwerpen aan het oordeel van de kerkenraad [of zo nodig ook van de classis, de particuliere of generale synode]. Houden we ons niet aan deze belofte, dan worden we meteen als ambtsdrager geschorst. Daarbij hebben we het recht in beroep te gaan als we menen dat de gedane uitspraak over onze schorsing niet terecht is.

Zolang ons beroep in behandeling is, berusten we in die uitspraak.

Zo willen wij ons gezamenlijk inspannen om de eenheid van de Geest te bewaren door de band van de vrede (Efeziërs 4:3). We vertrouwen erop dat de Geest van de waarheid ons de wil van God steeds beter zal leren verstaan (Johannes 16:13; Romeinen 12:2; Filippenzen 3:15).

Schriftplaatsen: I Korintiërs 15:1,2; Galaten 1:9; Efeziërs 3:17b-19; Filippenzen 1:9,10; I Tessalonicenzen 5:19,20; I Timoteüs 4:16; Titus 1:7-9; II Petrus 1:20; II Johannes 9.

Opvallend:

- de tekst is nog langer dan het huidige formulier
- veel onderbouwing vanuit Schriftplaatsen
- uitbreiding tot de drie oecumenische symbolen (impliciet al aanwezig in NGB art. 9, expliciet in de nieuwe KO, art. A1.2)
- niet alleen 'uitdragen' maar ook 'in praktijk brengen'

Huidige tekst GKv

Wij ondergetekenden, dienaren des Woords bij de Gereformeerde Kerk te (c.q. binnen de classis van), verklaren hierbij voor het aangezicht van de Here, oprecht en met een goed geweten dat wij er hartelijk van overtuigd zijn dat de leer van de drie formulieren van eenheid - de Nederlandse Geloofsbelijdenis, de Heidelbergse Catechismus en de Dordtse Leerregels - in alle delen geheel met Gods Woord overeenstemt.

Wij beloven daarom dat wij deze leer met toewijding zullen onderwijzen en trouw verdedigen, zonder dat wij openlijk of anderszins, al of niet rechtstreeks, iets zullen leren of publiceren wat daarmee in strijd is. Verder beloven wij dat wij niet alleen elke dwaling, die in strijd is met deze leer zullen afwijzen, maar die ook zullen weerleggen, bestrijden en helpen weren.

Voor het geval wij ooit een bedenking tegen deze leer of een afwijkende mening zouden krijgen, beloven wij dat wij die niet openlijk noch anderszins zullen uiteenzetten, leren of verdedigen, hetzij mondeling of schriftelijk, maar dat wij ons gevoelens in de kerkelijke weg aan de kerkelijke vergaderingen voor onderzoek zullen voorleggen.

Wij beloven dat wij daarbij bereid zullen zijn altijd gewillig aan het oordeel van deze kerkelijke vergaderingen te onderwerpen. Indien wij in strijd hiermee handelen, zullen wij als gevolg daarvan terstond geschorst worden.

Voor het geval de kerkenraad, de classis of een synode om gegronde redenen, ter wille van de bewaring van de eenheid en zuiverheid in de leer, ooit een nadere verklaring zou eisen van ons gevoelen omtrent enig deel van deze leer, beloven wij dat wij daartoe altijd bereid zullen zijn.

Indien wij deze belofte niet nakomen, zullen wij eveneens worden geschorst, onverminderd het recht van appel in geval van bezwaar. Gedurende de tijd van appel zullen wij ons gedragen naar de uitspraak van de mindere vergadering.

B8 PREDIKANTSZAKEN

(Steunpunt KerkenWerk, Vereniging Samenwerking Emeritering, Predikantenvereniging)

INVENTARISATIE

A Regeling voor de weg naar het ambt van predikant (B11-B13):

- a. Regeling kerkelijk onderzoek voor de beroepbaarstelling (bso) - met handreiking (B11.1) – actuele uitgebreide regeling aanwezig
- b. Regeling kerkelijk onderzoek voor de toelating tot het ambt van dienaar van het Woord (tlo) - met handreiking (B11.2) - actuele uitgebreide regeling aanwezig
- c. Regeling voor vereiste predikantsopleiding in bijzondere gevallen (B13.3) – regeling naar art. 8 KO van 2008 aanwezig, herziening nodig, aanvullen met enkele andere situaties (buitenlandse opleiding, missionaire voorgangers)
- d. Regeling steun aan studenten in de predikantsopleiding (B13.4) – herziene regeling naar art. 19 KO wordt door synode 2014 vastgesteld
- e. Regeling voor toelating van een predikant uit een andere kerkgemeenschap (B11.3) – summiere regeling aanwezig
- f. Modellen:
 1. Model voor plaatselijke regeling roeping predikant (B12.2) – bij SKW aanwezig?
 2. Model voor beroepsbrief (B12.4) - bij SKW aanwezig
 3. Model voor aannemingsbrief (B12.4) – nog niet aanwezig

B Regeling voor de rechtspositie predikant (B14-B22):

- a. voor het uitoefenen van het ambt in deeltijd en voor het onderbreken van de dienst voor langere tijd (B14.3) – voor het eerste bestaat geen kerkrechtelijke tekst, voor het tweede enkele summiere passages
- b. voor combinatie van twee of meer kerken die dezelfde predikant in dienst hebben (B15.1) – bestaan geen generale bepalingen voor
- c. voor predikanten met een bijzondere taak (hetzij binnen de kerk zoals opleiding, missionair werk en bijzonder pastoraat, hetzij buiten de kerk zoals in krijgsmacht en gezondheidszorg (B15.4) – diverse regelingen aanwezig, het meest uitgebreid voor de krijgsmachtspredikant
- d. Regeling kader levensonderhoud (B16.3) – bij SKW aanwezig
- e. Regeling tijdelijke arbeidsongeschiktheid (B17.1) – bij SKW aanwezig
- f. Regeling gezondheidsemeritaat c.q. ontheffing uit het ambt bij blijvende verhindering (B17.2, B20.2) – deels in het generale kerkrecht, deels bij VSE aanwezig
- g. Regeling op non-actief stelling (B18) – summiere generale bepalingen aanwezig in de besluiten over conflicten en losmaking
- h. Regeling losmaking (B19) – deels in het generale kerkrecht, deels bij SKW en VSE aanwezig
- i. Regeling ontheffing uit het ambt (B20) – summiere generale synodebepalingen aanwezig, deels de consequenties ook bij SKW en VSE

- j. Regeling schorsing en afzetting predikant incl. protocol (B21) – verspreide generale synodebepalingen, deels de consequenties ook bij SKW en VSE
- k. Regeling leeftijdsemeritaat (B22) – summier generale synodebepalingen, veel geregeld bij VSE
- l. Regeling voorgaan in kerkdiensten resp. preekbevoegdheid (B32) – regeling preekbevoegdheid synodes 2008 en 2011 (laatste Acta bijlage 3.1); brief classis Zwolle aan GS 2014

C Besluiten vóór 1944

- a. Herstel in de ambtsdienst na ontheffing (GS 1914, Bouma art. 15)
- b. Tweede beroep (GS 1893, Bouma, art. 6)
- c. Zorg voor weduwe losgemaakte predikant (GS 1899, Bouma art. 13)
Idem (GS 1930, Bouma art. 15)
- d. Geen afzetting na schuldbelijdenis (GS 1920, Bouma art. 79)
- e. Tucht over elders wonende predikanten (GS 1936, Bouma art. 79)
- f. Herstel in het ambt (GS 1920, Bouma art. 79)

OPMERKINGEN HKO

Evaluatie en voorstellen zijn nog niet beschikbaar.

B13. OPLEIDING VOOR PREDIKANTEN (Statuut)

(Raad van Toezicht TU)

INVENTARISATIE GENERALE REGELINGEN

- 1 Statuut TU: zie Aanvullende Acta GS Harderwijk 2011-2012, bijlage 6.3 (bij art. 66A, besluit 10a)
- 2 Procedure tussentijdse benoeming docenten:
 1. Wanneer voorzien kan worden dat een vacature zich zal voordoen binnen anderhalf jaar na de openingsdatum van een generale synode, zal deze synode de benoeming verrichten.
In dit geval zal de zaak van de benoeming op de ontwerpagenda van de generale synode worden geplaatst.
 2. Wanneer een vacature zich voordoet op een later tijdstip dan onder 1 genoemd, of wanneer een onverwachte vacature ontstaat op een tijdstip dat er geen generale synode vergadert, zal een tussentijdse synode worden samengeroepen, indien de deputaten-curatoren van de Theologische Universiteit, na advies van de senaat, die noodzakelijk achten.
 3. De deputaten-curatoren zijn in zulk een situatie gemachtigd de kerk die met de samenroeping van de generale synode is belast te verzoeken zo spoedig als mogelijk is en in ieder geval binnen vier maanden een tussentijdse synode bijeen te doen komen om over de vervulling van de vacature te beslissen.
De samenroepende kerk voor de eerstkomende generale synode zal in zulk een geval aan het verzoek van de deputaten-curatoren aanstonds - zonder advies van de particuliere synode overeenkomstig artikel 46 K.O. - voldoen en hiervan mededeling doen aan de kerken.
(GS Arnhem 1981, art. 116 besluit 2)
3. Eigen middelen Theologische Universiteit
De synode besluit:
 - ...
 - b. uit te spreken dat de reguliere exploitatie van de universiteit in de toekomst uit reguliere quota zal worden betaald;

- c. uit te spreken dat de reguliere inkomsten van de universiteit in de toekomst jaarlijks worden verhoogd met het inflatiepercentage van het jaar ervoor (dus met één jaar vertraging);
- d. de universiteit op te dragen extra of nieuw beleid te financieren uit de eigen middelen (giften, legaten en sponsorgelden), zonder dat dit leidt tot structurele verhoging van de reguliere exploitatie;
- e. uit te spreken dat het beleid waarbij de universiteit voor extra projecten kan beschikken over de legaten, zal ingaan per 1 januari 2002. Van de legaten en giften wordt het universiteitsontwikkelingsfonds gevormd. Dit mag groeien tot maximaal € 500.000,-. Het meerdere dat per 31 december van elk jaar in dit fonds zit, wordt conform het advies van deputaten financiën en beheer eventueel in mindering gebracht op de bijdragen van de kerken dan wel aangewend ter dekking van een deel van de exploitatie;

...

(GS Zuidhorn 2002-2003, art. 113, besluit 9)

4. Rijksbekostiging

- 1. Financiële overheidssteun voor de Theologische Universiteit is principieel gezien aanvaardbaar;
- 2. deputaten-curatoren krijgen de opdracht:
 - a. ten behoeve van de Theologische Universiteit als door de overheid reeds aangewezen instelling voor hoger onderwijs in de zin van de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) over te gaan tot het aanvragen van een jaarlijkse rijksbijdrage aan de Minister van OC&W;
 - b. de omvang van de aan te vragen jaarlijkse rijksbijdrage vast te stellen op maximaal 50 % van de totale jaarlijkse begroting van de Theologische Universiteit;
- 3. deputaten-curatoren (nu: Raad van Toezicht) moeten erop toezien dat van overheidswege aan het verlenen van een rijksbijdrage geen eisen of voorwaarden worden gesteld die in strijd zijn met het karakter van de Theologische Universiteit als instelling voor theologisch wetenschappelijk onderwijs en daarmee samenhangend onderzoek, gericht op de wetenschappelijke vorming tot dienaar van het Woord, en uitgeoefend in gebondenheid aan de leer van de Heilige Schrift, zoals die is samengevat in de belijdenisgeschriften van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt);
- 4. deputaten financiën en beheer dienen een financiële reserve aan te houden voor het geval op enig moment de aan te vragen jaarlijkse rijksbijdrage komt te vervallen, hetzij omdat de overheid deze intrekt hetzij omdat de kerken deze vanwege ongewenste c.q. ontoelaatbare overheids-eisen niet langer wensen te aanvaarden. Deze reservering dient in te gaan op het moment van toekenning door de overheid van de rijksbijdrage en dient een in nader overleg met het College van Bestuur (nu: Raad van Toezicht) van de Theologische Universiteit te bepalen omvang te bereiken.

(GS Amersfoort-Centrum 2005, art. 125)

OVERWEGINGEN HKO

Ad 1 Statuut:

De TU hecht eraan alle afspraken tussen de kerken en de TU op te nemen in het Statuut.

Ad 2 Tussentijdse benoeming docenten:

De synode van 2011-2012 stuitte op de vraag: wat is de regel als een vacature tijdens de zittingsperiode van een synode ontstaat (zie Acta art. 66B). Om eventuele onduidelijkheid op dit punt uit te sluiten en de afspraak aan te passen aan de nieuwe

bestuursstructuur van de TU en aan de terminologie in de nieuwe kerkorde, is het goed de bovenstaande afspraak te **wijzigen** in:

1. Wanneer een vacature zich voordoet terwijl een generale synode vergadert, verricht deze synode de benoeming op voorstel van de Raad van Toezicht van de Theologische Universiteit met inachtneming van wat het Statuut van de Theologische Universiteit bepaalt.
2. Wanneer voorzien kan worden dat een vacature zich zal voordoen binnen anderhalf jaar na de openingsdatum van een generale synode, verricht deze synode de benoeming.
In dit geval wordt de zaak van de benoeming op de ontwerpagenda van de generale synode geplaatst.
3. Wanneer een vacature zich voordoet op een later tijdstip dan onder 1 genoemd, wordt een buitengewone synode samengeroepen, indien de Raad van Toezicht van de Theologische Universiteit, na advies van het College van Bestuur, die noodzakelijk acht.
4. De Raad van Toezicht is in zulk een situatie gemachtigd de kerk die met de samenroeping van de generale synode is belast te verzoeken zo spoedig als mogelijk is en in ieder geval binnen vier maanden een buitengewone synode bijeen te doen komen om over de vervulling van de vacature te beslissen.
De samenroepende kerk voor de eerstkomende generale synode voldoet in zulk een geval aanstonds aan het verzoek van de Raad van Toezicht en doet hiervan mededeling aan de kerken.

De Raad van Toezicht van de TU heeft toegezegd de synode te zullen voorstellen deze procedure op te nemen in art. 23 van het Statuut.

Ad 3 en 4: Eigen middelen TU en Rijksbekostiging:

Deze besluiten zijn door de werkelijkheid achterhaald.

VOORSTELLEN

- 1 de hierboven weergegeven procedure voor de tussentijdse benoeming van docenten op te nemen in art. 23 van het Statuut van de TU zoals dat te vinden is in Acta GS Harderwijk 2011-2012, art. 66A, besluit 10a, bijlage 6.3;
- 2 als generale regeling bij art. B13 op te nemen: het aldus geamendeerde Statuut Theologische Universiteit.

B13.4 OPLEIDING VOOR PREDIKANTEN (financiële steun studenten)

(Raad van Toezicht TU)

INVENTARISATIE GENERALE REGELINGEN

Inzake de studiefinanciering stelde de GS Harderwijk 2011-2012 regelingen vast:

- 1 Regeling studiefinanciering: zie Acta GS Harderwijk 2011-2012, art. 66A, besluit 11b, bijlage 6.2
- 2 Statuut Bureau Studiefinanciering: zie Acta GS Harderwijk 2011-2012, art. 66A, besluit 11a, bijlage 6.1

OVERWEGING HKO

Wettelijk mag de studiefinanciering niet worden ondergebracht bij de Theologische Universiteit. Dit vergt aanpassing van beide regelingen. De Raad van Toezicht van de TU heeft toegezegd de regelingen te zullen aanpassen.

Als generale regelingen bij art. B13.4 op te nemen de door de Raad van Toezicht van de TU nieuw aan te leveren teksten van:

- 1 Regeling studiefinanciering
- 2 Statuut Bureau Studiefinanciering

B31.3 KERKELIJK WERKERS**INVENTARISATIE**

GS 2005, art. 36

Nog geen evaluatie en nadere voorstellen beschikbaar.

B32.2 VOORGAAN IN DE KERKDIENTEN**INVENTARISATIE**

GS 2011, Bijlage 3.1

OPMERKINGEN HKO

Geen nadere voorstellen beschikbaar

C36 KERKDIENTEN OP ZONDAG**INVENTARISATIE**

HANDREIKING OVER DE ZONDAG

GS 2005, art. 22

UITSPREKEN VAN DE ZEGEN

GS 1999, art. 48

BEPERKTE BEVOEGDHEID NIET-PREDIKANTEN: zie regeling preekconsent in GRP.

OPMERKINGEN HKO

Op dit moment zijn nog geen evaluatie en voorstellen beschikbaar.

C37.2 KERKDIENTEN**VOORLOPIGE INVENTARISATIE**

KOERSBEPALING

GS 2002, art. 38

ORDE VAN DIENST

GS 1975, art. 449 sub 2 en 3

GS 1999, art. 49

GS 2005, art. 76

GEBRUIK VAN BIJBELVERTALINGEN

GS 2005, art. 32

GS 2005, art. 33

GS 2005, art. 41

MODEL REGELING KERKMUZIEK

GS 1999, bijlage 17

CRITERIA KERKLIEDEREN

GS 1999, art. 58

GS 2008, art. 64

ONDERDELEN GEREFORMEERD KERKBOEK

GS 1981, art. 60

GS 1981, art. 161

GS 1984, art. 175 (in art. 181 en 182 idem voor resp. HC en KB)

GS 2005, art. 173

GS 2005, art. 102

Formulier zending krijgsmachtpredikant

GS 2011, art. 44

GEBRUIK FORMULIEREN

Bezinningsnota te verwachten van deputaten Liturgie & Kerkmuziek
(GS 2011, art. 44, besluit 6c)

CATECHISMUS ALS LEIDRAAD

GS 1996, art. 44

GS 1999, art. 42

OPMERKINGEN HKO

Op dit moment nog geen evaluatie en voorstellen beschikbaar.

C38 AANGEPASTE DIENSTEN

INVENTARISATIE

AANGEPASTE DIENSTEN

GS 1996, art. 54

(tekst van de aanbevelingen in bijlage 13 van de Acta 1996: Rapport Deputaten voor aangepaste diensten voor gemeenteleden met een verstandelijke handicap, besluit III en bijlage)

GS 1999, art. 63

(voor de teksten zie bijlage 24 van Acta 1999: Rapport Deputaten Aangepaste kerkdiensten, p.7-8)

BEDEDAGEN

Art. 69 KO is vervallen; beschrijf de consequenties.

OPMERKINGEN HKO

Nog geen evaluatie en voorstellen beschikbaar.

C39 BEDIENING VAN DE DOOP**INVENTARISATIE****KINDEREN VAN DOOPLEDEN**

GS 1955, art. 105

GEADOPTEEERDE KINDEREN UIT HET BUITENLAND

GS 2002, art. 34

GEADOPTEEERDE KINDEREN UIT NEDERLAND

GS 2008, art. 24

PLEEGKINDEREN

GS 2008, art. 21

KINDEREN UIT KERKELIJK GEMENGD HUWELIJK

GS 1917, pag. 35

De synode overweegt, dat een kerkenraad terecht weigerde, in geval een van de ouders van een kind tot een ander kerkgenootschap behoort, de betrokken ouder op te roepen tot het antwoorden op de doopvragen bij de eventuele doop van hun kind, omdat:

1. de kerkenraad over het geloof van de betrokkene niet kan oordelen, daar deze buiten de Gereformeerde Kerk ter plaatse staat;
2. de kerkenraad zich door de betrokkene niet erkend ziet wegens diens blijven bij het andere kerkgenootschap;
3. de kerkenraad niet in staat zou zijn, eventueel tucht op de betrokkene uit te oefenen, wanneer deze zijn belofte niet hield;
4. de kerkenraad aan hem, die geheel buiten de Gereformeerde Kerk ter plaatse staat, niet kan geven, wat volgens de synode van Amsterdam 1908, acta art. 86, geweigerd moet worden aan degenen, die in elk geval nog doopleden van de Gereformeerde Kerk zijn.

BEDIENING VAN DE DOOP DOOR KRIJGSMACHTPREDIKANTEN

GS 2005, art. 102

OPMERKINGEN HKO

Nog geen evaluatie en voorstellen beschikbaar.

C40 VIERING VAN HET AVONDMAAL**INVENTARISATIE****AVONDMAAL AAN HUIS**

GS 2005, art. 51

AVONDMAAL IN INSTELLINGEN

GS 1920, art. 25

1. dat het aan de kerkenraad van een gereformeerde kerk geoorloofd is op eventueel ingekomen verzoek het heilig avondmaal te bedienen in stichtingen, die op het grondgebied van die kerk liggen en wel ten bate van de leden van de gereformeerde kerken, die aldaar

korter of langer tijd verpleegd worden en die zonder grote bezwaren de gewone samenkomsten van de gemeente niet kunnen bezoeken, mits de kerkenraad bij deze avondmaalsbediening vertegenwoordigd is en ook andere leden van de gereformeerde kerken, die als verplegers enz. aan deze stichtingen verbonden zijn, aan deze avondmaalsbediening deelnemen;

2. dat ook verpleegden, die niet tot een van de gereformeerde kerken behoren, tot deze avondmaalsbediening kunnen worden toegelaten, wanneer er voor hen geen gelegenheid bestaat om in de kerk, waarvan zij zelf lid zijn, het avondmaal te gebruiken, mits ze daartoe tijdig aan de kerkenraad hun begeerte te kennen geven en de kerkenraad zich verzekerd heeft, dat zij in hun kerk tot het avondmaal zijn toegelaten, dat zij in de grondstukken van de christelijke religie met ons overeenstemmen en onberispelijk van levenswandel zijn, terwijl zij voorts bereid moeten wezen, zolang zij als gasten aan het avondmaal deelnemen, zich aan het toezicht van de kerkenraad te onderwerpen;

3. dat wanneer onder de verpleegden, die aan het avondmaal deel willen nemen, lijders zijn aan een besmettelijke ziekte, waardoor het gebruik van een gemeenschappelijke beker gevaar van besmetting zou opleveren, de kerkenraad na ingewonnen advies van de doktoren zodanige maatregelen mag nemen als nodig zijn om dat gevaar van besmetting zoveel mogelijk te voorkomen.

AVONDMAALSBEDIENING DOOR KRIJGSMACHTPREDIKANT

GS 2005, art. 102

OPMERKINGEN HKO

Nog geen evaluatie en voorstellen beschikbaar.

C41 TOEGANG TOT HET AVONDMAAL

INVENTARISATIE

ASIELZOEKERS

GS 2005, art. 40

GASTEN UIT ANDERE KERKGEMEENSCHAPPEN

GS 2005, art. 50

GS 2008, art. 22

GS 2011, art. 84

OPMERKINGEN HKO

Nog geen evaluatie en voorstellen beschikbaar.

C42-49 INZAKE LIDMAATSCHAP

INVENTARISATIE

Hoofdstuk C van de herziene kerkorde gaat over het leven van de gemeente en kent de volgende opbouw:.

- de artikelen C35 tot en met C41 gaan over de liturgie en de sacramenten;
- de artikelen C42 tot en met C45 over het lidmaatschap van de gemeente;
- de artikelen C46 tot en met C49 kunnen worden gekenschetst als verplichtingen die uit het lidmaatschap voortvloeien.

Deze inventarisatie richt zich op de artikelen C42 tot en met C49. In deze artikelen worden twee generale regelingen genoemd:

- Artikel C43.2: Over de toelating in andere gevallen (dan vanuit een zusterkerk; HKO) beslist de kerkenraad met inachtneming van de generale regeling. De toelating behoeft de instemming van de gemeente.
- C46.5: In geval van echtscheiding en van hertrouwen na echtscheiding is de kerkenraad bevoegd tot een eigen oordeel over de kerkelijke consequenties daarvan met inachtneming van de generale regeling.

Onderstaand een inventarisatie van de bestaande regelingen en besluiten van de generale synodes op het terrein van het lidmaatschap en echtscheiding.

	Noodzakelijke GR HKO	Reeds aanwezig (op basis van Antuma)
C42	Geen	– Model privacyreglement: GS2008/art136/bijlageIV – Kerkelijk onderdak gehandicapten die in inrichting verblijven → GS1975/art91 – Gastlidmaatschap jongeren → GS1999/art67 + GS2002/art37/bijlage3.6 – Hoe te handelen bij 'eigenwillige' perforatie → GS1939/art289/Bouma/art73
C43	Toelating anders dan vanuit zusterkerken	– Bij vertrek geen onderscheid meer tussen belijdende - en doopleden → art63KO1978 – Art64KO1978 geldt niet meer – Toelating van volwassen doopleden → GS1939/art337/Bouma/art62
C44	Geen	Geen
C45	Geen	– Beëindiging tucht bij onttrekking → GS1896/art95/Bouma/art77
C46	Echtscheiding en hertrouwen na echtscheiding	– Richtlijnen beleid rond echtscheiding → GS2005/art 57 +GS 2008/art35+37 – Publieke mededeling rond echtscheiding → GS 2005/art57. Zie ook D59 – Raad van Advies Huwelijk & Echtscheiding →GS2011/art 34/bijlage 3.3 – Tucht bij echtscheiding of tweede huwelijk→GS1923/art/91/Bouma/art70 – Zwagerhuwelijk→GS1902/art186/Bouma/art70
C47	Geen	Geen
C48	Geen	Geen
C49	Geen	Geen

Conclusie:

De herziene kerkorde vraagt in C43.2 om een generale regeling voor de toelating in andere gevallen dan vanuit een zusterkerk. Hierin dienen ten minste verwerkt te worden de besluiten over toelating volwassen doopleden (GS1939/art337/Bouma/art62) en opneming van volwassen doopleden uit andere kerkformaties (Sneek 1939, art. 337).

Verder vraagt om voortzetting van bestaan:

- Model privacyreglement: GS2008/art136/bijlageIV
- Regeling voor het gastlidmaatschap van jongeren

Daarnaast is er een generale regeling als bedoeld in artikel C46.5 nodig in geval van echtscheiding en van hertrouwen na echtscheiding. Hierover zal met betrokken deputaten nader gesproken worden.

OPMERKINGEN HKO

Nadere voorstellen volgen.

Er zijn op het gebied van missionaire projecten en gemeentestichting drie velden waarop regelingen, regelende besluiten en opdrachten bestaan: a. samenwerking bij missionaire projecten; b. gemeentestichting; c. aanvullende financiële steun.

De zaak van de aanvullende financiële steun hoort thuis bij artt. G82.2 en wordt daar behandeld. In dit hoofdstuk beperken we ons tot samenwerking en gemeentestichting. Per onderwerp inventariseren we eerst het bestaande materiaal. Daarna geven wij aan op welke wijze dat nu verwoord dient te worden in een generale regeling op het desbetreffende punt.

C50.1 en 2 SAMENWERKING IN MISSIONAIRE PROJECTEN

INVENTARISATIE BESTAANDE REGELINGEN

1 Richtlijnen evangelisatie-arbeid Kampen 1975

De synode besluit:

dat in plaats van de door de synode van Utrecht 1923 gegeven regels de volgende richtlijnen voor de evangelisatie-arbeid zullen gelden:

1. Het behoort tot de aard van Christus' kerk met het evangelie dat haar is toevertrouwd, ook hen te zoeken, die vreemd zijn aan of vervreemd zijn van God en Zijn dienst.
2. Naar het apostolisch bevel doet de kerk voor alle mensen voorbede bij God haar Heiland; Hij wil immers dat alle mensen behouden worden en tot erkenning der waarheid komen (1 Tim. 2 : 1, 3, 4). De kerk begeert al deze mensen te bereiken met het Woord van God en te roepen tot de gemeenschap met God en Zijn volk (vgl. D.L. II, 5).
3. De ambtsdragers zullen met name door de prediking, de catechisatie en het huisbezoek de leden van de gemeente op deze roeping wijzen en voor het vervullen van deze roeping toerusten.
4. De kerkeraden zullen deze arbeid van de gemeenteleden blijven begeleiden door toezicht en instructie.
Publieke evangelisatie-activiteiten zullen niet zonder overleg met en toestemming van de kerkeraad mogen geschieden.
5. Wanneer kerken zich verbinden tot gemeenschappelijke arbeid in de evangelisatie, zullen zij dat zoveel mogelijk doen met inachtneming van de voor het kerkverband aanvaarde indeling in ressorten.
6. Evangelisatie-activiteiten van regionale of landelijke verenigingen zullen niet mogen plaats vinden zonder overleg met en toestemming van de kerkeraad ter plaatse, waar deze activiteiten worden ondernomen.
(GS Kampen 1975, art. 335)

2 Samenwerking in de evangelisatie

De synode spreekt uit, dat van volledige samenwerking met anderen, niet-gereformeerden, geen sprake kan zijn, waar het evangeliseren bestaat in, of gepaard gaat met prediking van het Woord van God, doch alleen, wanneer bijbels en lektuur, waartegen geen bezwaar bestaat, worden verspreid of in een andere vorm zonder prediking wordt geëvangeliiseerd, doch dat het om praktische redenen gewenst kan zijn met anderen, die ook evangeliseren, in overleg te treden, ten einde te komen tot verdeling of van de arbeid, of van de tijden, of van de terreinen.

(GS Middelburg 1933, artt. 167, 170)

OVERWEGINGEN HKO**Ad 1 Richtlijnen evangelisatie:**

de richtlijnen 1, 2, 3 en 4 zijn in de kerkorde al voldoende verwerkt
 richtlijn 5 is op te nemen in een korte generale regeling samenwerking
 richtlijn 6 laten we vervallen: we kunnen niet iets opleggen aan niet-kerkelijke instanties; en de kerkenraden een taak geven ten aanzien van missionaire activiteiten van allerlei organisaties op hun grondgebied is ook niet doenlijk.

Ad 2 Samenwerking in de evangelisatie:

Dit besluit heeft de jaren door heel wat vragen opgeroepen. Het is ook geformuleerd in een andere kerkelijke praktijk en context dan de onze. Wij stellen voor dit besluit te vervangen door een nieuwe bepaling: De aard en mate van samenwerking met andere kerkgenootschappen is afhankelijk van de mate van kerkelijke en confessionele verbondenheid met deze kerkgenootschappen. Voor gemeenschappelijke diensten verwijzen we naar art. E69 en wat daar(bij) is geregeld.

Toelichting: de eerste zin leunt op een reeds bestaande afspraak inzake de TU (sinds GS 2008, Acta art. 91, besluit 2.5.d).

VOORSTEL

Bij art. C50.1 en C50.2 de volgende generale regeling vast te stellen:

Generale regeling inzake samenwerking in missionaire projecten en gemeentestichting

1. De verantwoordelijkheid voor een kerkelijk missionair project ligt altijd bij een geïnstitueerde kerk of bij twee of meer kerken die daarvoor een welomschreven samenwerking zijn aangegaan. In de uitoefening van hun taak zijn de kerken gebonden aan de kerkorde en de generale regelingen.
2. Wanneer het kerkverband wordt gevraagd steun te verlenen aan missionaire projecten en gemeentestichting, gebeurt dat zoveel mogelijk met inachtneming van de geldende klassicale indeling.
3. De aard en mate van samenwerking met gemeenten uit andere kerkgemeenschappen is afhankelijk van de mate van kerkelijke en confessionele verbondenheid met deze kerken. Voor het beleggen van gezamenlijke diensten geldt wat daarover generaal is geregeld in en bij art. E69.2.

C50.1 en 2 GEMEENTESTICHTING

(deputaten OOG)

INVENTARISATIE GENERALE REGELINGEN**1 Steunverlening evangelisatieprojecten¹**

De synode geeft deputaten OOG opdracht

...

- d. een advies voor te bereiden op basis van de richtlijnen en de ijkpunten (zie slot van het studierapport voor de vorige GS) in geval een particulier-synodaal ressort een nieuw verzoek tot aanvullende steun bij de generale synode indient;

...

¹ Hoewel de term ‘evangelisatieprojecten’ breder lijkt te zijn, richten deze besluiten zich duidelijk op de praktijk van de gemeentestichting.

Gronden:

1. de bestaande richtlijnen geven voldoende waarborgen voor een verantwoorde beoordeling van nieuwe projecten en ook van lopende projecten die hun werk willen uitbreiden en daar meer geld voor vragen;

...

(GS Zwolle-Zuid 2008-2009, art. 88, besluit 2)

De bedoelde richtlijnen en ijkpunten aan het slot van het studierapport voor de GS 2005 zijn:

- a. Niet alleen de kerkenraad, maar ook de gemeente zelf moet in grote meerderheid achter het project staan, zodat het werk gemeente-breed gedragen gaat worden.
- b. De evangeliserende gemeente moet een duidelijke doelstelling voor het project geformuleerd hebben, en ook een visie op de methode en de doelgroep.
- c. Ook moet duidelijk zijn hoe de relatie is tussen de medewerking van gemeenteleden en die van een speciale kracht die wordt aangesteld.
- d. Er moet goed geregeld zijn wie het beleid bepaalt en wie dat beleid uitvoert, en ook in hoeverre andere (samenwerkende) gemeenten daarbij betrokken zijn, bijvoorbeeld via classisdeputaten, via een commissie of via een bepaalde kerkelijke rechtspersoon.
- e. De gemeente die steun aanvraagt, moet op een of andere manier, bijvoorbeeld via de resultaten van een pilotproject, de levensvatbaarheid van de plannen waarschijnlijk kunnen maken. Want de gemeente moet heel goed van het project overtuigd zijn, wil het verantwoord heten om van alle kerken en kerkleden in het land ondersteuning te vragen.
- f. De financiële steun moet op een of andere manier getermineerd kunnen worden. De afronding van de steun kan aan een jaartal gekoppeld worden (via een vijfjarenplan bijvoorbeeld), maar ook aan een bepaalde fase in het werk, bijvoorbeeld de instituering van een nieuwe gemeente.
Wat dat laatste betreft, de feitelijke instituering van een nieuwe gemeente: ook daarvoor zijn op zichzelf heldere criteria nodig. Het blijkt vaak moeilijk te zijn om precies aan te geven wanneer een kerk 'rijp' is voor verzelfstandiging. Er is veel discussie over het tijdstip en de voorwaarden. Maar dezelfde discussie speelt natuurlijk ook op het zendingsveld. Wellicht dat we dus van de zendingservaring ook nog het een en ander kunnen leren. Het zou in elk geval goed zijn als we ook voor evangelisatiekringen zulke criteria bij de hand zouden hebben.
- g. De betreffende gemeente moet ook kunnen laten zien, dat ze haar best doet om andere geldbronnen aan te boren buiten het directe en primaire kerkelijke circuit, bijvoorbeeld via sponsoring, eigen activiteiten of 'adoptie' door een andere gemeente.

2 Visie en kaders voor gemeentestichting (1)

De synode draagt deputaten DTEG op uitvoering te geven aan het besluit:

visie te ontwikkelen op en kaders aan te geven voor de nieuwe vormen van gemeentestichting met gebruikmaking van de door PS Holland-Noord 2008 op de synodetafel gelegde Handreiking en in nauwe samenwerking en onderlinge afstemming met deputaten aanvullende steunverlening evangelisatie en deputaten zending, hulpverlening en training en de Theologische Universiteit te Kampen en hierover te rapporteren op de eerstkomende generale synode.

Gronden:

....

3. de brief van de PS Holland-Noord toont aan, dat deze Handreiking van de classis Amsterdam-Leiden de opbouw van de kerken dient en ook goed is ontvangen in het kerkverband van deze PS. De handreiking is een kritisch te gebruiken bron

die goede diensten kan bewijzen bij de ontwikkeling van een visie op het gebied van gemeentestichting.
(GS 2008, art. 84, besluit 4; zie ook art. 88, besluit 3d)

De bedoelde Handreiking luidt:

Uitspraak van de Classis Amsterdam-Leiden d.d. 6 september 2007
over gemeentestichtingsprojecten

Binnen de classis Amsterdam-Leiden van de gereformeerde kerken vrijgemaakt loopt op verschillende plaatsen een project waarvan we hopen dat het tot stichting van nieuwe gemeenten mag leiden.

Zowel de daarbij betrokken werkers als de voor de projecten verantwoordelijke kerkenraden lopen bij hun werk tegen allerlei (nieuwe) vragen op. Nieuw is dit alles ook voor het kerkverband dat de projecten geestelijk en financieel ondersteunt en o.a. via rapportage op de classis bij e.e.a. betrokken is.

Dit levert in de praktijk niet alleen spannende vragen op, maar ook wel spanning: In welke richting ontwikkelen de 'jonge kerken' zich, in hoeverre kunnen / mogen /moeten nieuwe kerken er heel anders uitzien dan al jaren bestaande gemeenten, wat vinden we onopgeefbaar wil je van gereformeerde kerken kunnen spreken enz.

De classis heeft een deputaatschap, dat de naam 'ruimte en richting gemeentestichting' heeft gekregen, opgedragen naar de hierboven genoemde vragen een nader onderzoek te doen en de kerken zo mogelijk te dienen met een handreiking.

Voordat zij over deze handreiking een nadere uitspraak doen, verklaren de kerken binnen de classis Amsterdam-Leiden verwonderd en dankbaar te zijn. Gods geduld en goedheid zijn groot! Nog altijd zijn er in dit land, dat zich zo van Hem, zijn Woord en zijn dienst vervreemdt, kerken te vinden. Zij ontvangen van Hem zelfs de mogelijkheid het evangelie ook aan anderen door te geven en mogen ervaren dat de Here dit werk zegent. Er ontstaan nieuwe (vormen van) gemeenten.

Na raadpleging van diverse werkers in het veld, zowel binnen als buiten de classis, alsmede werkers uit de christelijke gereformeerde kerken en na kennis genomen te hebben van besluitvorming zoals die binnen de CGK al heeft plaatsgevonden (zie Kerkode CGK-2004 art.4.6 en art.21)

spreekt de kerken binnen de classis Amsterdam-Leiden het volgende met elkaar of

I - als classis

1. gemeenten die mogelijkheden zien projecten op te starten die kunnen leiden tot het stichten van nieuwe gemeenten daarin van harte te ondersteunen
 - a) deze steun geestelijk te verlenen door gebed en meeleven
 - b) deze steun materieel te verlenen door naar vermogen zelf bij te dragen en voor zover het het eigen budget te boven gaat door inschakeling van het kerkverband, waarbij de classis de voorkeur uitspreekt voor kerkelijke ondersteuning via deputaten ASE
2. niet alleen bestaande gemeenten, maar ook gemeentestichtingsprojecten te betrekken bij de jaarlijkse kerkvisitatie
3. van harte mee te werken aan de kerkelijke examinatie van medewerkers aan een gemeentestichtingsproject die daar – anders dan een aan een van de classiskerken verbonden dienaar van het Woord – wel een task in de verkondiging van het Woord en de bediening van de sacramenten toevertrouwd krijgen; voor de examinatie, aanstelling en bevestiging van deze medewerkers de regels te toe te passen van art.4.6 van de kerkorde van de CGK

4. aan de eerstkomende particuliere synode van de gereformeerde kerken in het ressort Holland-Noord te verzoeken de uitspraken van de classis Amsterdam-Leiden rond gemeentestichtingsprojecten (dd 6 september 2007) als een mogelijk ook landelijk te hanteren richtlijn voor te leggen aan de generale synode die D.V. in 2008 bijeen zal komen in Zwolle-Zuid.

II – als gemeenten met een (of meer) gemeentestichtingsprojecte(en)

1. zich van het begin of aan helder uit te spreken over de basis van de t.z.t. te stichten gemeente(n):
het gaat om een gemeente
die de bijbel als Woord van God aanvaardt
die Jezus Christus als de kern van het Woord belijdt
die zich geroepen weet tot de bediening van doop en avondmaal zoals de gereformeerde belijdenisgeschriften daarover spreken
die zich geroepen weet haar leden op ongehoorzaamheid aan het Woord aan te spreken en daaraan zo nodig ook consequenties te verbinden
2. van hen aan wie zij bij de gemeentestichting een leidende rol toevertrouwen instemming met deze basis te vragen door ondertekening van de Drie Formulieren van Eenheid
3. zo spoedig als dat mogelijk is de leiding over nieuwe gemeenten in handen te leggen van in samenwerking met de betrokken gemeente-in-wording aan te stellen oudsten
4. de gemeente-in-wording *zo mogelijk* elke zondag in een eredienst samen te roepen waarin de verschillende elementen, genoemd in Zondag 38 HC, een plaats krijgen
5. daarnaast of op zondag of in de week ook samenkomsten te beleggen waarin systematisch de leer van de kerk aan de orde komt
6. de bediening van Woord en sacramenten op te dragen aan of een als gemeentestichter aangestelde dienaar van het Woord of anderen hiertoe mee door de classis geëxamineerden
7. er wat de te zingen liederen betreft op toe te zien dat ze voluit trouw zijn aan de Heilige Schrift en de gereformeerde belijdenis
8. bij de bediening van de sacramenten of de daarvoor vrijgegeven formulieren te gebruiken of deze inhoudelijk bij de verkondiging of bediening aan het woord te doen komen
9. hen (en hun eventuele kinderen) als lid toe te laten
die zich door openbare belijdenis (indien van toepassing met de doop) bij de kerk willen voegen (deze belijdenis impliceert instemming met de basis)
die zich na een gesprek met de gemeentestichter of oudsten, waarin zij hun instemming met de basis betuigen, onder opzicht en tucht willen stellen - die met een attestatie uit een zusterkerk komen
10. gasten die regelmatig de samenkomsten van de gemeente bezoeken, maar die nog niet toe zijn aan lid worden, desgewenst de mogelijkheid te bieden geregistreerd te worden als 'deelnemer' of 'gastlid'; daarbij is het ter beoordeling van de verantwoordelijke oudsten (hetzij van de moederkerk hetzij van de nieuwe gemeente) of deze mensen ook deel kunnen nemen aan de viering van het avondmaal.

Gronden

I

1. Nederland is in twee eeuwen van een natie waarin ieder zich op de een of andere manier als kerkelijk verbonden liet registreren tot een van de meest onkerkelijke naties geworden.
Zo ooit dan geldt zeker nu: de roeping tot zending begint met je eerste stap

buiten de deur.

- a. Het vaak moeilijke werk van pionieren vraagt om aanhoudend gebed en om veel vertrouwen van het thuisfront.
- b. - De onderlinge hulp die je elkaar als kerken geeft volgens artikel 11 KO is vanouds niet gericht op de bekostiging van zending en evangelisatiewerk.
- Hoe meer projecten des te lastiger wordt het om via sponsoring geld bijeen to krijgen.
- De ene regio is de andere niet.

Het is goed wanneer een objectieve instantie van de gezamenlijke kerken meedenkt over de vraag welke projecten prioriteit verdienen en hoe de kerken in Nederland vervolgens dit binnenlandse zendingswerk het best kunnen bekostigen.

2. Pionierswerk vraagt om vrijheid en ruimte. Het is niet goed wanneer elke stap eerst voor het kerkverband moet worden verantwoord.
Tegelijk zullen pioniers graag openstaan voor positief-kritisch meedenken. Dat beschermt je tegen solisme.
3. De kwaliteit van de verkondiging, zeker in een zendingsgemeente, vraagt om goed voor hun taak berekende werkers. Binnen het kerkverband is de classis het instrument bij uitstek, dat hieraan kan meewerken.
De groeiende banden met de CGK pleiten ervoor om niet zelf het wiel opnieuw te gaan uitvinden. Verder pleit de samenwerking juist ook rond gemeentestichting voor eenzelfde regeling in beide kerkverbanden.
4. Ook elders in het land lopen diverse gemeentestichtingsprojecten. Het verdient de voorkeur de geestelijke en materiele ondersteuning van deze projecten zoveel mogelijk uniform te regelen.

II

1. Een duidelijke basis voorkomt problemen bij de verdere uit- en opbouw. Bewust is gekozen voor een inhoudelijke formulering van de gereformeerde belijdenis in plaats van het min of meer formeel noemen van belijdenisgeschriften.
2. Ter wille van de basis is een verklaring van trouw jegens de basis door de verantwoordelijke medewerkers onmisbaar.
Met een verklaring van trouw door middel van ondertekening van de gereformeerde belijdenisgeschriften, laten leiders zien te willen werken aan het stichten van gemeenten van gereformeerde signatuur.
Tegelijk kan het ondertekenen van de Drie Formulieren van Eenheid worden gezien als een teken van verbondenheid met zowel 'moederkerken' als andere gereformeerde gemeentestichtingsprojecten.
3. Gemeentestichting binnen het NT laat zien dat de opbouw en verzelfstandiging van kerken gebaat is bij een spoedige aanstelling van oudsten. Het werk moet niet te lang op de schouders van enkelingen en passanten rusten.
4. De dag van de Heer is bij uitstek de dag om Hem te eren.
5. De wijsheid van het oude KO-artikel over leerdiensten (Catechismus-prediking) verdient nog altijd toepassing, al kan het – afhankelijk van de samenstelling van de gemeente-in-wording zeker ook anders en op andere tijden worden vormgegeven.
6. De vereisten voor de bediening van Woord en sacrament in een gemeentestichtingsproject liggen in vergelijking met die taak in een bestaande gemeente eerder hoger dan lager, terwijl de eigen samenstelling van de gemeente-in-wording de inzet wenselijk kan maken van ook anderen dan 'gewone' dienaren van het Woord.
- 7/8 De culturele verschillen tussen gemeenten met leden die afstammen van generaties kerkmensen en gemeenten met voornamelijk nieuwkomers zijn soms dermate groot, dat het gewenst is om nieuwe gemeenten de ruimte geven om in zaken van liturgie e.d. een eigen weg te kiezen, zo lang deze maar past bij een

- `gereformeerde kerk'.
9. Het is goed al in een vroeg stadium helderheid te verschaffen over de lidmaatschapscriteria.
 10. Niet alles is in regels te vangen. Zeker wanneer het over personen gaat, zal in vertrouwen veel aan de mensen in het veld moeten worden overgelaten. Wel geldt: hoe ingrijpender de beslissing, des te beter is het die niet als gemeentestichter in je eentje te nemen.

3 Visie en kaders gemeentestichting (2)

De synode besluit:

deputaten op te dragen o.a. door middel van het Advies- en Studiecentrum Gemeentegroei in ieder geval aandacht te besteden aan:

- a. de opdracht van de Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008 om gemeentestichting als methodiek verder te ontwikkelen en te evalueren en aan de volgende synode rapporteren of genoemde methodieken Bijbels verantwoord zijn;
- b. nadere invulling van het begrip 'gereformeerde identiteit' en het bevorderen van het gebruik van deze nadere invulling bij bestaande en nieuwe gemeentestichtingsprojecten;
- c. het verzamelen en bewerken van gedane ervaringen en geleerde lessen vanuit de gemeentestichtingsprojecten en dit materiaal ter beschikking stellen aan de kerken;
- d. onderzoek naar alternatieven voor de bekostiging van gemeentestichtingsprojecten.

(GS Harderwijk 2011-2012, art. 54, besluit 3)

OVERWEGINGEN HKO

1. De Handreiking van de PS Holland-Noord is een PS-regeling. Hij is door de GS 2008-2009 niet gesanctioneerd. Er wordt door die synode wel aan gerefereerd.
2. De opdracht van de GS 2011-12 maakt duidelijk dat aan de opdracht van de GS 2008-2009 (art. 84, besluit 4 mbt de Handreiking) in 2011 nog niet was voldaan.
3. Deputaten OOG hebben een en ander inmiddels verwerkt in de richtlijnen en criteria die ze hanteren in hun begeleiding van projecten en bij hun oordeel over de aanvullende steun die deze projecten ontvangen.
4. Het is daarnaast goed een aantal principiële kernen vast te leggen in een generale regeling, waarin voldaan wordt aan de opdracht sub b van de GS 2011-12.
5. De hieronder opgenomen generale regeling heeft alleen betrekking op projecten van gemeentestichting. Er is in de kerken meer missionaire activiteit dan op dit gebied. Er zijn ook heel andersoortige projecten. Daarvoor geldt deze regeling niet. En die wil deze regeling ook niet onmogelijk maken of aan banden leggen.
6. De hieronder voorgestelde regeling beoogt in het kader van het overgangsrecht een verwerking te geven van bestaande regelingen en besluiten inzake gemeentestichting. Zij beoogt niet nieuwe beleidsontwikkelingen te blokkeren. Integendeel, het laat zich aanzien dat voortdurende ontwikkeling en aanpassing van beleid nodig is.

VOORSTEL

Bij art. C50.1 en C50.2 de volgende generale regeling vast te stellen:

1. Gemeentestichting is erop gericht nieuwe gemeenten te stichten die leven naar het Woord van God, de in art. A.1.2 van de kerkorde genoemde belijdenissen van de oude christelijke kerk en van de kerk van de reformatie aanvaarden, en zich aansluiten bij het verband van de Gereformeerde Kerken in Nederland.
2. Zij die bij gemeentestichting ambtelijke of daarmee vergelijkbare leidinggevende verantwoordelijkheid dragen, zijn gebonden aan de leer van de Bijbel, zoals samengevat in de belijdenisgeschriften. Zij bekrachtigen dit door ondertekening van het bindingsformulier.
3. De rechtspositie van eventuele werkers wordt zorgvuldig geregeld.
4. Waar sprake is van bediening van Gods Woord gebeurt dat door iemand die daartoe van de verantwoordelijke kerkenraad/-raden en na onderzoek door de classis conform art. B11.2 dan wel B32.2 van de kerkorde volmacht heeft ontvangen. Tot de bediening van de sacramenten heeft slechts volmacht wie in de weg van art. B11.2 is toegelaten.
5. De instelling van de ambten en de instituering van de gemeente vinden naar art. B34.1 van de kerkorde plaats krachtens besluit van de verantwoordelijke kerkenraad/-raden, na raadpleging van de te institueren gemeente en met voorafgaande goedkeuring van de classis.
6. Zo lang de gemeente niet is geïnstitueerd vindt de bediening van het Woord en van de sacramenten plaats onder toezicht van de voor het project verantwoordelijke kerkenraad/-raden. Voor de bediening van en toegang tot doop en avondmaal worden de in de Gereformeerde Kerken geldende afspraken in acht genomen. De classis ziet hierop toe.
7. De beoogde toetreding tot het verband van de Gereformeerde Kerken is richtinggevend voor de inrichting van het kerkelijk leven en handelen van de gemeente in wording.
8. De classis verleent waar nodig ondersteuning, begeleiding en advies bij een project van gemeentestichting. In de jaarlijkse kerkvisitatie wordt goede aandacht aan het project gegeven.

C50.3 DE MISSIONAIRE ROEPING (buitenland)

(deputaten ZHT)

INVENTARISATIE GENERALE REGELINGEN

De in art. C50.3 genoemde regelingen zijn de vigerende regelingen inzake predikantszaken, kerkelijke werkers, kerkelijke rechtspraak etc.

Deputaten ZHT werken op dit moment aan de hand van het zgn. Generaal Beleid, dat op hoofdlijnen is goedgekeurd door de GS Amersfoort-Centrum 2005 (Acta art. 166, besluit 2).

Het Generaal Beleid is niet een generale regeling als bedoeld in de nieuwe kerkorde.

Deputaten ZHT bezinnen zich op de noodzaak en mogelijkheid van het ontwerpen van een generale regeling.

OVERWEGINGEN HKO

Het overwegen van de noodzaak en/of wenselijkheid van vervanging van het Generaal Beleid door een nieuwe generale regeling is de competentie van de generale synode op advies van deputaten ZHT.

Voor de inwerkingtreding van de nieuwe kerkorde is een nieuwe regeling niet onmisbaar. De bestaande regelingen zijn voldoende om uitvoering te kunnen geven aan art. C50.3.

Indien besloten wordt tot een generale regeling legt ZHT een concept aan HKO voor, dat er zorg voor draagt dat de generale regeling aansluit bij en past in het geheel van generale regelingen.

Op dit moment geen nadere generale regeling vast te stellen, maar te wachten op het resultaat van de bezinning van deputaten ZHT inzake de vervanging van het Generaal Beleid door een generale regeling in de zin van de nieuwe kerkorde.

HKO ziet erop toe dat een eventuele generale regeling aansluit bij en past in het geheel van de generale regelingen.

D DE KERKELIJKE TUCHT

VOORLOPIGE INVENTARISATIE

Onmondige kinderen van wie zich onttrekt of geëxcommuniceerd wordt (GS 1905, Bouma art. 76)

Geen tucht bij opzegging lidmaatschap (GS 1896, Bouma art. 77)

OPMERKINGEN HKO

Nadere inventarisatie en nadere voorstellen volgen nog.

E62.3 MEERDERE VERGADERINGEN (huishoudelijke regeling GS) (DAO)

INVENTARISATIE GENERALE REGELINGEN

Huishoudelijke regeling voor generale synoden met bijlagen: zie Acta GS Harderwijk 2011-2012, bijlage 9.1

OVERWEGINGEN HKO

- 1 De herziening van de kerkorde maakt een paar aanpassingen noodzakelijk: het vervallen van de geloofsbrieven, en de wijzigingen in de kerkelijke rechtspraak.
- 2 De bepaling in art. 10.1 van de Huishoudelijke regeling dient gelijkgetrokken te worden met wat over die materie in de generale regeling voor kerkelijke rechtspraak wordt bepaald.

VOORSTELLEN

- 1 De volgende wijzigingen aan te brengen in de Huishoudelijke regelingen voor generale synoden:

Art. 2.1	ipv 'de geloofsbrieven onderzoeken': de wettige afvaardiging vaststellen Grond: de geloofsbrief is vervallen
Art. 10.1	ipv 'appel(zaak)' (3x): (zaak in) hoger beroep Grond: appel heet nu hoger beroep
Art. 10.1	ipv 'onder wie in elk geval de afgevaardigden van de particuliere synode tegen wie het appel is ingesteld': onder wie in elk geval de leden van de classis of de particuliere synode tegen wie het hoger beroep is ingesteld Grond voor toevoeging classis: er kunnen ter GS nu ook appelschriften liggen tegen een classis Ook hier wordt 'appel': hoger beroep conform de terminologie in de nieuwe kerkorde Grond voor verandering van 'afgevaardigden' in 'leden': een classis of PS waartegen hoger beroep wordt ingesteld is geen partij in het geding maar (lagere) rechter. Wie van het lagere rechtscollege geen deel uitmaakte kan niet als partij(dig) worden buitengesloten.
Art. 10.2	ipv 'een appeluitspraak': een uitspraak in hoger beroep Grond: appel heet nu hoger beroep
Art. 11	toevoegen benoemingsvoorwaarde inzake kerklidmaatschap tussen de leden 4 en 5: deputaten zijn belijdend lid in volle rechten van een van de

kerken die het verband van de Gereformeerde Kerken in Nederland vormen; wie niet langer aan deze benoemingsvoorwaarde voldoet, dient het deputaatschap daarvan onverwijld in kennis te stellen; het niet meer voldoen aan deze voorwaarde betekent dat men ophoudt deputaat te zijn
Grond: relevante benoemingsvoorwaarde, geformuleerd naar Statuut TU art. 12.4

2. bijlage 4 te laten vervallen; de nieuwe regeling voor generale deputaten waarin de oude bijlage 4 geamendeerd is opgenomen (zie bij art. E62.7), kan als bijlage aan de HR worden toegevoegd
3. bij C62.3 als generale regeling op te nemen de geamendeerde Huishoudelijke Regeling voor generale synoden

E62.7 MEERDERE VERGADERINGEN (regeling generale deputaten) (DAO, deputaten F&B)

INVENTARISATIE GENERALE REGELINGEN

De bestaande regelingen zijn verspreid over:

- Huishoudelijke Regeling voor generale synoden art. 11, 12
- Bijlage 4 van de Huishoudelijke Regeling voor generale synoden
- Acta GS Zwolle 2008-2009, art. 143

OVERWEGINGEN HKO

1. Het is goed de verschillende bepalingen over deputaten in één document te hebben, dat aan de deputaatschappen bij hun aanstelling beschikbaar wordt gesteld.
2. In de loop van de tijd zijn kleine wijzigingen en verduidelijkingen totstand gekomen die nog niet adequaat in de regeling zijn doorgevoerd.
3. Er werden een paar lacunes geconstateerd.
4. Op een enkel punt vraagt de nieuwe kerkorde om een aanvullende bepaling.
5. Met name deputaten F&B maakten van de gelegenheid gebruik kleine en puur redactionele verbeteringen aan te brengen.
6. Vanuit de praktijk blijft een document als het onderhavige in ontwikkeling. Ook dat maakt het handig alles in één document te hebben, dat vervolgens van synode tot synode simpel bijgewerkt kan worden.

Deputaten zien ervan af hun sub 2 - 5 genoemde bevindingen in dit onderdeel te expliciteren. In ons voorstel voor een nieuwe regeling geven we door onderstreping aan waar de wijzigingen zitten.

VOORSTEL

Vooraf

1. In de onderstaande regeling wordt in de kop van ieder artikel verwezen naar de huidige regelgeving.
2. Aanvullingen en/of aanpassingen van deputaten HKO zijn weergegeven met onderstreping.
3. De regeling kan als bijlage worden toegevoegd aan de Huishoudelijke Regeling voor generale synoden. De oude bijlage 4 is in geamendeerde vorm in deze regeling opgenomen.

Artikel 1: Instelling en instructie (zie HR, art. 11)

1. de generale synode besluit tot het instellen, continueren of opheffen van een deputaatschap;
2. het deputaatschap ontvangt een instructie, waarin op hoofdlijnen de opdracht en de wijze waarop deze zal worden uitgevoerd, zijn aangegeven;

Artikel 2: Benoeming (zie HR, art. 11)

1. de synode benoemt in een comitézitting (toevoeging HKO) op advies van het moderamen de leden en eventueel plaatsvervangende leden van het deputaatschap en wijst een samenroeper aan; deputaten doen een voorstel voor een rooster van aftreden;
2. een bestaand deputaatschap kan, nadat het de betrokkene gepolst heeft, zelf gemotiveerde voorstellen doen voor de benoeming van nieuwe leden. Eventueel kan het een wervingsprocedure gebruiken. Het deputaatschap brengt zijn benoemingsvoorstellen in een vertrouwelijke brief ter kennis van het moderamen (toevoeging HKO). Het moderamen beslist of hij deze voorstellen overneemt, of daarvan afwijkt;
.deputaten zijn belijdend lid in volle rechten van een van de kerken die het verband van de Gereformeerde Kerken in Nederland vormen; wie niet langer aan deze benoemingsvoorwaarde voldoet, dient het deputaatschap daarvan onverwijld in kennis te stellen; het niet meer voldoen aan deze voorwaarde betekent dat men ophoudt deputaat te zijn (toevoeging HKO naar Statuut TU art. 12.4);
4. in het algemeen worden deputaten aangezocht op basis van kennis, ervaring en hun persoonlijke en/of inhoudelijke competentie op het terrein van het deputaatschap, waarbij er naar gestreefd wordt dat deputaten elkaar aanvullen;
5. een deputaatschap kan zich met het oog op de realisering van zijn opdracht tijdelijk versterken. Hiervoor is instemming nodig van deputaten administratieve ondersteuning en – in geval van financiële gevolgen – van deputaten financiën en beheer;
6. cumulatie van functies door lidmaatschap van (redactionele wijziging HKO) verschillende deputaatschappen wordt zoveel mogelijk vermeden;
7. deputaten worden als regel voor een periode van drie jaar benoemd, behoudens een eerdere afronding van de opdracht aan het deputaatschap;
8. deputaten worden in beginsel niet vaker dan twee keer herbenoemd. Leden van de Raad van Toezicht van de Theologische Universiteit, het deputaatschap kerkelijke eenheid, het deputaatschap betrekkingen buitenlandse kerken en het deputaatschap financiën en beheer kunnen een derde keer herbenoemd worden indien de wenselijkheid daartoe aannemelijk wordt gemaakt.

Artikel 3: Werkwijze (zie HR art. 12)

1. Deputaten zijn gebonden aan hun specifieke instructie;
2. deputaten regelen hun werkzaamheden, onder leiding van de samenroeper, binnen drie maanden na hun benoeming;
3. deputaten wijzen uit hun midden zo nodig een voorzitter, een secretaris en een penningmeester aan (toevoeging HKO);
4. indien deputaten administratieve ondersteuning signaleren dat deputaten duidelijk buiten hun mandaat gaan, hebben zij het recht die deputaten daarop te wijzen. Die deputaten moeten in hun rapportage aan de eerstvolgende synode hierover expliciet rapporteren (toevoeging HKO uit: Huishoudelijke Regeling voor generale synoden. Bijlage 1 sub1);

5. deputaten overleggen over het door hen gevoerde financieel beheer, overeenkomstig de daarvoor nader vast te stellen regels, met deputaten financiën en beheer, die namens de kerken optreden als controller en adviseur voor alle deputaatschappen (toevoeging HKO uit GS 2011-2012, art. 102, besluit 2.b; zie ook art. 4.6):
6. deputaatschappen overleggen waar nodig met andere deputaatschappen en zoeken alle mogelijke samenwerking; over deze samenwerking rapporteren zij gezamenlijk aan de synode in een aparte rapportage;
7. deputaten kiezen, indien de synode voor speciale doeleinden de oprichting van een bijzondere kerkelijke organisatie of instelling nodig of gewenst acht, voor een rechtsvorm binnen de mogelijkheden die art. 2:2 van het Burgerlijk Wetboek daarvoor biedt (toevoeging HKO naar art. E68.3).

Artikel 4: Rapportage en communicatie (zie HR art. 12)

1. Deputaten informeren de kerken elk jaar in een jaarbericht over de voortgang van hun werk, de bereikte resultaten en belangrijke ontwikkelingen;
2. het jaarbericht wordt uiterlijk drie maanden na het verslagjaar aan deputaten administratieve ondersteuning aangeboden, die het op de nader af te spreken wijze zullen publiceren;
3. deputaatschappen die hun eigen financiën beheren en/of een eigen uitvoeringsorganisatie hebben, publiceren via DAO (toevoeging HKO) behalve het jaarbericht een financieel jaarverslag, dat zal worden opgesteld volgens de daaraan gebruikelijk te stellen eisen;
4. naar aanleiding van het jaarbericht en/of het jaarverslag, vindt overleg plaats met deputaten administratieve ondersteuning en deputaten financiën en beheer;
5. deputaatschappen rapporteren op de nader vastgestelde tijd en wijze aan de synode over de uitvoering van hun opdracht en doen voorstellen voor besluitvorming door de synode, waaronder de formulering van een eventuele nieuwe opdracht. Daarbij concentreren zij zich op de voor de bespreking door de synode belangrijkste zaken. De formulering van de voorstellen vindt plaats in overleg met deputaten administratieve ondersteuning;
6. in de driejaarlijkse rapportage wordt een nadrukkelijke onderbouwing opgenomen van nut en noodzaak van de dienstverlening door het desbetreffende deputaatschap, van de daarmee samenhangende kosten, en van de reacties uit de achterban op de verrichte dienstverlening (toevoeging HKO uit GS 2011-2012, art. 101, besluit 2.b):
7. deputaten houden zich bij de rapportages en publicaties genoemd onder 1, 2, 3, en 5 aan de aanwijzingen van deputaten administratieve ondersteuning;
8. de tijdige aanbidding van rapporten aan de kerken is bedoeld om de kerken gelegenheid te bieden tot kennisname, overweging en eventueel reactie. Dit is van belang in het kader van het werken aan draagvlak voor en het bewaken en bevorderen van de kwaliteit van de op voorstel van deputaten door de synode te nemen besluiten. De aanbidding aan de kerken schept geen verplichting voor de kerken tot reactie. Voorbereiding door kerkenraden is ook niet onmisbaar voor de behandeling van de rapporten door de synode (toevoeging HKO uit GS 2005, art. 176, gronden 1 en 2):
9. deputaten kunnen de kerken over hun werk informeren, maar onthouden zich van een publieke discussie over hun ter behandeling ter beschikking gestelde brieven en rapporten.

Artikel 5: Begrotingen en financieel beleid (zie HR Bijlage 4)

1. Deputaten dienen minimaal zes maanden voor de aanvang van de synode hun begrotingen in bij deputaten financiën en beheer. Naast de begroting voor het jaar, volgende op dat waarin de synode bijeenkomt, wordt ook een begroting opgesteld voor de twee hierop volgende jaren. Deze worden voor wat betreft de financiële

- aspecten beoordeeld door deputaten financiën en beheer. Zij geven hun bevindingen door aan de synode vóór het rapport voor de eerste keer op een vergadering van de synode aan de orde komt. Bij verschil van mening tussen een deputaatschap en deputaten financiën en beheer vindt er, vóór de behandeling op de synode, overleg plaats tussen deputaten financiën en beheer en het desbetreffende deputaatschap;
2. deputaten houden rekening met de richtlijnen zoals die door deputaten financiën en beheer zijn toegezonden. Zij streven een begroting na die lager is dan het jaar daarvoor (wijziging HKO op verzoek DFB en in lijn met hun huidig beleid);
 3. in het geval dat verhoging van het budget plaatsvindt, geven deputaten aan waarom het noodzakelijk is het budget te verhogen (wijziging HKO op verzoek van DFB en in lijn met hun huidig beleid);
 4. deputaten gaan regelmatig na of ook anderszins bezuiniging mogelijk is, om de synode de gelegenheid te geven middelen vrij te maken voor dekking van de kosten van nieuw beleid van (~~schrappen: 'andere'~~ op verzoek van DFB) deputaatschappen, die geen mogelijkheid hebben zelf in de dekking van meerkosten te voorzien. Dit punt krijgt aandacht in het overleg dat deputaten financiën en beheer jaarlijks voeren met de deputaatschappen over hun beleid en financiën;
 5. deputaten gaan regelmatig na of dekking van de kosten op een andere wijze kan plaats vinden dan via het quotum. Afzonderlijke producten, diensten en faciliteiten dienen zoveel mogelijk tegen kostprijs aangeboden te worden. Verder kan met name worden gedacht aan projectmatige financiering. Deputaten financiën en beheer vervullen een adviserende en coördinerende rol bij de vraag op welke wijze en in welke periode speciale acties kunnen worden gevoerd;
 6. deputaten financiën en beheer treden namens de kerken op als controller en adviseur voor alle deputaatschappen;
 7. deputaten financiën en beheer zijn bevoegd een doelmatigheidsonderzoek in te stellen dan wel te laten instellen over de bedrijfsvoering binnen een organisatie waarvoor door de generale synode deputaten benoemd zijn. De kosten hiervan komen voor rekening van het betrokken deputaatschap en moeten betaald worden uit het budget waarover dit deputaatschap beschikt. Indien dit onvoldoende mogelijkheid biedt, dient hiervoor een afzonderlijk budget bij de generale synode te worden aangevraagd.;
 8. deputaten financiën en beheer kunnen zich door zowel interne als externe deskundigen laten adviseren en waar nodig deze krachten tijdelijk inhuren;
 9. deputaten financiën en beheer zijn bevoegd tussentijds maatregelen te treffen ten aanzien van die deputaatschappen die blijk hebben gegeven van een onzorgvuldig of onjuist beheer van de hun toevertrouwde gelden. De desbetreffende deputaten houden zich aan de uitspraak van deputaten financiën en beheer. Of er sprake is van onzorgvuldig of onjuist beheer, is ter beoordeling van deputaten financiën en beheer onder verantwoording aan de eerstvolgende generale synode. Deputaten F&B zijn niet bevoegd om inhoudelijk het beleid van deputaatschappen te beoordelen;
 10. zelf administrerende deputaatschappen zijn bevoegd voor bijzondere omstandigheden een bestemmingsreserve dan wel voorziening aan te leggen. Wanneer uit de jaarrekening van het deputaatschap blijkt dat de reserve/voorziening uitgaat boven het gestelde maximum, wordt het meerdere overgedragen aan het deputaatschap financiën en beheer. Deputaten financiën en beheer kunnen bindende voorschriften geven of uitspraken doen over de vraag wat onder bestemmingsreserve/voorziening wordt verstaan. Zij zijn ook bevoegd aan te geven hoe hoog een bestemmingsreserve / voorziening mag zijn;
 11. deputaten financiën en beheer stellen tevens vast, welke omvang de centraal aangehouden reserve (CAR) mag hebben. In deze reserve, die wordt beheerd door deputaten financiën en beheer, worden ook overschotten aan middelen ten opzichte van hun jaarbegroting van zelf administrerende deputaatschappen gestort, voor zover deze niet nodig zijn voor aanvulling van hun reserves en voorzieningen. Met grote zelf

administrerende deputaatschappen met een specifieke status kunnen hierover afwijkende afspraken worden gemaakt, indien hun specifieke status dat vereist. Deputaatschappen die zelf geen administratie voeren, betalen hun uitgaven via de quaestor. Overschotten en tekorten ten opzichte van hun jaarbegroting komen ten gunste c.q. ten laste van de algemene middelen van deputaten financiën en beheer. Eens per 3 jaar rapporteren deputaten financiën en beheer aan de synode over de omvang van de CAR in relatie tot de risico's en de waarborging van de continuïteit. Zo nodig worden daarbij voorstellen gedaan voor aanpassing van de CAR. Deputaten financiën en beheer voeren bij het opstellen (redactionele wijziging HKO) van de jaarrekening een beoordeling van de omvang van de CAR uit. Wanneer er een overschot bij de CAR ontstaat, wordt dit aangewend voor verlaging van het quotum in volgende jaren;

12. deputaatschappen brengen hun liquiditeiten in verband met reserves en voorzieningen onder bij de quaestor. Deze draagt zorg voor risicomijdende belegging op spaar- en depositorekeningen bij goed bekend staande banken vallend onder het toezicht van De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten. Over bij de quaestor ondergebrachte liquiditeiten wordt geen rente aan deputaatschappen vergoed. Deputaten financiën en beheer kunnen hierover met grote zelf administrerende deputaatschappen met een specifieke status afwijkende afspraken maken vanwege hun specifieke status, waarbij de eis van risicomijdende belegging wordt gehandhaafd;
13. deputaten financiën en beheer zijn bevoegd om het quotumbedrag per ziel over de jaren heen te egaliseren door middel van het heffen van een lager dan wel hoger bedrag per ziel dan noodzakelijk is voor de bekostiging van een of meer deputaatschappen. In dit kader kunnen deputaten F&B ook bindende aanwijzingen geven omtrent het verloop van de reserves.

Artikel 6: Administratie en jaarrekening (zie HR, Bijlage 4)

1. Indien deputaten hun transacties niet uitsluitend laten verlopen via de quaestor, wijzen zij uit hun kring een penningmeester en een plaatsvervanger, tevens gemachtigde, aan. De plaatsvervanger, tevens gemachtigde moet te allen tijde elke functie en bevoegdheid van de penningmeester kunnen waarnemen, in geval deze niet (meer) kan functioneren;
2. voor het ontvangen van bedragen en het zelf verrichten van betalingen aan derden maakt de penningmeester of diens vervanger uitsluitend gebruik van een op naam van het deputaatschap staande resp. te openen rekening bij een financiële instelling. De penningmeester regelt (bij het openen van een bankrekening) ook een machtiging voor zijn plaatsvervanger;
3. de penningmeester geeft aan de quaestor door: de naam van het deputaatschap; naam, adres en woonplaats van de penningmeester en zijn vervanger; het rekeningnummer met de tenaamstelling waarop betalingen moeten geschieden;
4. de penningmeester van een zelf administrerend deputaatschap vraagt binnen het kader van de voor het deputaatschap vastgestelde begroting voor de te maken kosten een voorschot van de quaestor;
5. de penningmeester stelt uiterlijk op 31 maart de jaarrekening samen over het afgelopen boekjaar, of laat de jaarrekening door een deskundige samenstellen. Hierbij wordt uitgegaan van dezelfde categorieën als in de begroting. Belangrijke wijzigingen ten opzichte van de begroting worden op behoorlijke wijze toegelicht. Deputaten financiën en beheer kunnen nadere richtlijnen geven voor het samenstellen van de jaarrekening. De penningmeester doet van de jaarrekening zo spoedig mogelijk een kopie toekomen aan deputaten financiën en beheer. Indien de jaarrekening wordt gecontroleerd door een externe accountant, doet de penningmeester van het controlerapport zo spoedig mogelijk een kopie toekomen aan deputaten financiën en beheer (wijziging HKO op verzoek van DFB). Wanneer door de accountant een

managementletter wordt uitgebracht, wordt hiervan eveneens een kopie toegezonden aan deputaten financiën en beheer. De controle van de jaarrekening van de overige deputaatschappen vindt plaats volgens de hiervoor geldende richtlijnen of aanwijzingen van deputaten F&B.

Artikel 7: Personeelsbeleid (zie GS 2008-2009, art. 143)

1. De deputaatschappen die voor het in loondienst zijnde personeel de CAO Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening toepassen, stemmen onderling de salariëring af van de hoogste leidinggevendenden. Dit vanwege het feit dat de werknemers binnen de instellingen hiertoe niet bevoegd zijn;
2. vanwege het belang van uniformering van de arbeidsvoorwaarden richten het Archief- en Documentatiecentrum en de Theologische Universiteit in de verdere ontwikkeling van het arbeidsvoorwaardenbeleid zich binnen de financiële kaders zo veel mogelijk op de CAO van de Vereniging van Universiteiten (VSNU). Beide instellingen informeren elkaar over voorgenomen veranderingen op het gebied van de arbeidsvoorwaarden;
3. in de rapportage naar de synode geven de deputaatschappen een overzicht van de personeelsformatie, waarbij in ieder geval wordt aangegeven welke functies er zijn en het aantal fte's per functie;
4. wanneer een deputaatschap besluit om voor het eerst een werknemer in loondienst te benoemen, wordt voor de toepassing van de arbeidsvoorwaarden aangesloten bij de reeds bestaande regelingen van de andere deputaatschappen;
5. nieuwe of bestaande deputaatschappen die zich als instelling gaan vestigen in het Gbouw en zelf de loon- en personeelsadministratie uitvoeren, sluiten zich aan bij hetzelfde administratieve verwerkingssysteem dat daar wordt gebruikt;
6. in elke instelling waarin geen directeursfunctie aanwezig is wordt jaarlijks – en tussentijds als zich een wijziging voordoet - gepubliceerd welke functionaris belast is met het personeelsbeleid en als zodanig de werkgever vertegenwoordigt;
7. deputaatschappen zien er op toe dat geen deputaat in een situatie geraakt waarin hij beslissingen moet nemen die de schijn oproepen van partijdigheid en/of verstrengeling van belangen;
8. deputaatschappen die afwijken van de door deputaten financiën en beheer uitgebrachte adviezen, verantwoorden dit in hun rapport aan de volgende synode.

E69 ANDERE KERKEN IN NEDERLAND

REGELINGEN ROND KERKELIJKE EENHEID

VERTEGENWOORDIGING BIJ OFFICIËLE GELEGENHEDEN IN ANDERE KERKGEMEENSCHAPPEN

GS 2011, art. 95: eerdere besluitvorming hierover wordt vervallen verklaard.

Reactie deputaten HKO: Dat betekent dus dat we het niet hoeven opnemen.

CGK

GS 2005, aangevuld door GS 2011, art. 78, besluit 3; tekst in Acta 2011, bijlage 7.2a

Regeling voor plaatselijk contact en samenwerking met een Christelijke Gereformeerde Kerk

Zowel de landelijke als de plaatselijke contacten worden gedreven door het verlangen van onze Heiland, verwoord tegenover zijn hemelse Vader: "laat hen allen één zijn, Vader. Zoals u in mij bent en ik in u, laat hen zo ook in ons zijn, opdat de wereld gelooft dat u mij hebt gezonden", Joh. 17:21. De contacten richten zich daarbij op de belofte die Jezus Christus gaf in Joh. 10:16: "zij

zullen naar mijn stem luisteren: dan zal er één kudde zijn, met één herder". Vanuit deze gehoorzaamheid werken de kerken zowel landelijk als plaatselijk aan kerkelijke eenheid die confessioneel is verankerd en waar mogelijk zichtbaar vorm krijgt. Ze zullen bij eventuele contacten ook andere kerken aanspreken op deze goddelijke roeping en belofte.

Als kader voor plaatselijk contact en samenwerking met kerken uit het verband van de Christelijke Gereformeerde Kerken gelden de volgende afspraken:

1. Het door de synode van Zuidhorn 2002 (Acta art. 125 besluit 3) aanvaarde *federatief groeimodel* is uitgangspunt.
2. Het *federatief groeimodel* bevat de volgende elementen:
 - a. In principe ligt voor alle plaatselijke kerken de mogelijkheid open voor kanselruil met een plaatselijke kerk uit het Christelijke Gereformeerde kerkverband.
 - b. In principe is de mogelijkheid open elkaars ongecensureerde belijdende leden toe te laten tot de viering van het avondmaal.
 - c. Over en weer erkennen de plaatselijke kerken elkaars tuchtoefening en laten geen leden van elkaar toe zonder wederzijds goedvinden.

Het onder 2b genoemde strekt zich tevens uit tot alle leden van de Christelijke Gereformeerde Kerken die in de eigen gemeente tot het avondmaal zijn toegelaten. Alle plaatselijke Gereformeerde Kerken kunnen hen als gasten aan het avondmaal ontvangen.

3. De kerkenraad zal de gemeente vanaf het begin goed informeren over de contacten met de plaatselijke Christelijke Gereformeerde Kerk. Zij wordt ook daadwerkelijk bij de contactoefening en de voorbereiding van de te nemen beslissingen betrokken. De kerkenraad zal eraan werken dat voor deze beslissingen in de gemeente steeds voldoende draagvlak bestaat.
4. De kerken zullen elkaar in classicaal verband regelmatig op de hoogte houden, raadplegen en adviseren t.a.v. activiteiten en ontwikkelingen in het contact en de samenwerking als in deze regels bedoeld, in het bijzonder via de jaarlijkse kerkvisitatie.
5. Wanneer de kerkenraad de tijd gekomen acht voor daadwerkelijke kanselruil, gezamenlijke erediensten of gezamenlijke avondmaalsvieringen, zal hij daarvoor de instemming van de gemeente en de goedkeuring van de classis vragen en van het resultaat mededeling doen aan deputaten kerkelijke eenheid van de Generale Synode.
6. Wanneer de kerkenraad het voornemen heeft tot een samenwerking die verder gaat dan de punten van het federatieve groeimodel, is daarvoor opnieuw instemming van de gemeente en goedkeuring van de classis nodig. Vooraf zal advies worden gevraagd aan deputaten kerkelijke eenheid van de generale synode.
7. Het realiseren van vergaande vormen van kerkelijke gemeenschap op plaatselijk niveau, bij het ontbreken van een dergelijke gemeenschap in landelijk verband, behoort een extra prikkel te zijn om te blijven verlangen naar en te werken aan volledige geestelijke eenheid van beide kerkverbanden. Daarom dienen beide kerken toe te zeggen zich daarvoor in eigen kerkverband in te zetten. Ook is plaatselijke samenwerking in deze situatie beperkt en incompleet, hebben de vormen van samenwerking slechts een plaatselijke geldigheid en zal niet worden overgegaan tot de vorming van één gemeente.
8. In gevallen waarin deze regeling niet voorziet zal de kerkenraad advies vragen bij de deputaten kerkelijke eenheid van de generale synode. De kerkenraad zal in ieder geval zo veel mogelijk handelen naar analogie van bovenstaande regels.

Reactie deputaten HKO:

ad 1: Het “federatief groeimodel” is wel door de GKv aanvaard, maar niet door de CGK. Daarnaast te blijven verwijzen werkt contraproductief in de verhoudingen: alsof de GKv de CGK nog steeds uitnodigen om met dat model akkoord te gaan. Daar is te minder reden toe nu de ontwikkelingen na 2002 wel zijn doorgegaan, maar langs andere wegen: het DOE-overleg met zijn uitkomsten, en het algemene besluit inzake preekbevoegdheid van CGK- en GKv-predikanten over en weer (zie hieronder). Ons voorstel is om deze verwijzing niet meer op te nemen. Voor de concrete regelgeving is het niet nodig. Die wordt er zelfs door vereenvoudigd: de opmerking bij 2b kan nu in de lopende tekst worden opgenomen.

ad 2a: Het genoemde besluit over ongelimiteerde wederzijdse preekbevoegdheid gaat verder dan deze tekst. Die moet dus worden vervangen door het nieuwe besluit.
(Een reden te meer om niet langer te citeren uit het “federatief groeimodel”).

ad 2c: Ook dit onderdeel verdient aanpassing. Als het gaat over de (incidentele) toelating tot het avondmaal, is de genoemde regel correct. Maar dat stond ook al bij 2b. Gaat het echter over kerkleden uit een CGK die zich willen aansluiten bij een GKv, of omgekeerd, dan is de regel te stellig geformuleerd. De ontvangende kerkenraad houdt immers altijd een eigen verantwoordelijkheid, en kan in bijzondere omstandigheden besluiten in afwijking van de kerkenraad uit de kerk van oorsprong. Wel blijft belangrijk dat de kerken zich niet gedragen als elkaars concurrenten; een overgang kan dus alleen in goed overleg.

ad 5: Het al vaker genoemde besluit over de preekbevoegdheid betekent dat vermelding van “kanselruil” in dit artikel niet meer thuishoort. Ook de gezamenlijke avondmaalsviering hoeft niet afzonderlijk te worden vermeld: enerzijds omdat het avondmaal bij voorbaat al openstaat voor elkaars leden, anderzijds omdat een gezamenlijke avondmaalsviering een gezamenlijke kerkdienst veronderstelt. Dat laatste blijft als belangrijke beslissing staan.

ad 6: De enige vorm die hiervoor in aanmerking komt, is die van de “samenwerkingsgemeente”. Daarvoor bestaan afzonderlijke besluiten. Ons voorstel: Zet hier een verwijzingsbepaling naar de regeling voor het vormen een samenwerkingsgemeente.

ad 7: “vorming van één gemeente” is een uitdrukking die kan worden misverstaan. De bedoeling van 2005, herhaald in 2008, was dat er geen fusiegemeente kan worden gevormd. Ons voorstel is om de bepaling in die zin te redigeren.

GS 2008, art. 111, besluit 4

Voor de vormgeving en invulling van gecombineerde erediensten in samenwerkende Gereformeerde Kerken en Christelijke Gereformeerde Kerken beperken de generale synoden zich tot het aangeven van algemene kaders die op basis van de eenheid in het geloof maatgevend zijn. De synoden hebben voor de eigen kerkverbanden deze kaders vastgelegd in desbetreffende kerkordeartikelen en in eventuele generaal-synodale bepalingen. De synoden realiseren zich dat de kaders van de beide kerkverbanden niet samenvallen. Het is aan de betreffende kerkenraden om binnen deze algemene kaders de liturgie in gecombineerde eredienstenvorm te geven en in te vullen op een wijze die voor de gemeenten verantwoord is, en de afspraken daarover vast te leggen.

Reactie deputaten HKO: Dit is eerder een toelichting op (het ontbreken van) besluitvorming, dan een echte regeling. Hoeft dus niet worden meegenomen in de GR.

GS 2011, art. 78, besluit 1d,e:

1. dat predikanten van de CGK bevoegd zijn tot de bediening van Woord en sacramenten, tot de dienst van de gebeden en tot de kerkelijke bevestiging van een huwelijk in een kerkdienst van een GKv-kerk, mits op uitnodiging van de kerkenraad van die gemeente
2. dat GKv-predikanten die door CGK-kerkenraden worden uitgenodigd voor te gaan in een kerkdienst de bewilliging van hun eigen kerkenraad behoeven;

Reactie deputaten HKO: Dit besluit kan worden verwerkt in de algemene regeling CGK. Daarbij is de verwoording van belang: het onderliggend CGK-besluit zegt alleen van toepassing te zijn t.o.v. kerkverbanden die een gelijkluidend besluit hebben genomen.

NGK e.a.

GS 2005, art. 132, besluit 3

Regeling voor plaatselijk contact en samenwerking zonder landelijke overeenstemming

Zowel de landelijke als de plaatselijke contacten worden gedreven door het verlangen van onze Heiland, verwoord tegenover zijn hemelse Vader: "laat hen allen één zijn, Vader. Zoals u in mij bent en ik in u, laat hen zo ook in ons zijn, opdat de wereld gelooft dat u mij hebt gezonden", Joh. 17:21. De contacten richten zich daarbij op de belofte die Jezus Christus gaf in Joh. 10:16: "zij zullen naar mijn stem luisteren: dan zal er één kudde zijn, met één herder". Vanuit deze gehoorzaamheid werken de kerken zowel landelijk als plaatselijk aan kerkelijke eenheid die confessioneel is verankerd en waar mogelijk zichtbaar vorm krijgt. Ze zullen bij eventuele contacten ook andere kerken aanspreken op deze goddelijke roeping en belofte.

Als kader voor plaatselijk contact en samenwerking met kerken uit een ander kerkverband waarmee landelijk (nog) geen overeenstemming bestaat over vormen van kerkelijk samenleven gelden de volgende afspraken:

1. Wanneer een kerkenraad op plaatselijk niveau mogelijkheden ziet tot kerkelijk contact en samenwerking met een gemeente uit een kerkverband als hier bedoeld, zal hij zich ervoor inzetten om daaraan op verantwoorde wijze invulling te geven.
2. De kerkenraad draagt er zorg voor dat de contacten en activiteiten plaatsvinden op basis van de Heilige Schrift en in gebondenheid aan de gereformeerde belijdenisgeschriften. Hij neemt tevens de voor relaties met andere kerken relevante uitspraken en beslissingen van meerdere vergaderingen in acht. Hij spant zich in om te voorkomen dat bij het zoeken naar eenheid de waarheid schade zou lijden.
3. De gemeente wordt vanaf het begin goed en regelmatig geïnformeerd. Zij wordt ook daadwerkelijk bij de contactoefening en de voorbereiding van de te nemen beslissingen betrokken. De kerkenraad zal eraan werken dat voor deze beslissingen in de gemeente steeds voldoende draagvlak bestaat.
4. De kerken zullen elkaar in classicaal verband regelmatig op de hoogte houden, raadplegen en adviseren t.a.v. activiteiten en ontwikkelingen in het contact en de samenwerking als in deze regels bedoeld, in het bijzonder via de jaarlijkse kerkvisitatie.
5. Wanneer de kerkenraad van oordeel is dat er in de plaatselijke situatie beoefening van kerkelijke gemeenschap mogelijk is in de vorm van wederzijdse toelating van elkaars leden tot het avondmaal, van kanselruil of van het houden van gezamenlijke kerkdiensten dient hij voor de effectuering daarvan zowel de instemming van de gemeente als de goedkeuring van de classis te vragen. Over het gezamenlijk verrichten van kerkelijke taken zoals catechese en pastoraat zal de kerkenraad vooraf de gemeente horen en het advies van de classis vragen.
6. Ter voorbereiding van het vragen om de in 5 genoemde instemming en goedkeuring zal de kerkenraad een verklaring opstellen, waarin wordt aangegeven en toegelicht:
 - a. dat is gebleken dat er metterdaad eenheid is in erkenning en beleving van het Woord van God en de belijdenis van de kerken, alsook van de regels die op grond daarvan voor het kerkelijk leven moeten gelden;
 - b. dat bezwaren die op generaal-synodaal niveau het gestalte geven aan kerkelijke eenheid met de andere kerkgemeenschap in de weg staan in de plaatselijke situatie niet van kracht zijn.

Tevens zal de kerkenraad een schriftelijk advies vragen van de deputaten voor kerkelijke eenheid van de generale synode. Hij zal dit advies bij de uitvoering van punt 5 van deze regeling ter kennis brengen van de gemeente en van de classis.

7. Het realiseren van vergaande vormen van kerkelijke gemeenschap op plaatselijk niveau, bij het ontbreken van een dergelijke gemeenschap in landelijk verband, behoort een extra prikkel te zijn om te blijven verlangen naar en te werken aan volledige geestelijke eenheid van beide kerkverbanden.
8. Het ontbreken van eenheid op landelijk niveau is ook voor de plaatselijke situatie relevant. Daarom dienen beide kerken toe te zeggen zich in eigen kerkverband in te zetten voor noodzakelijke landelijke overeenstemming op basis van de heilige Schrift en in gebondenheid aan de gereformeerde belijdenisgeschriften. Ook is plaatselijke samenwerking in deze situatie beperkt en incompleet, hebben de vormen van samenwerking slechts een plaatselijke geldigheid en zal niet worden overgegaan tot de vorming van één gemeente.
9. In gevallen waarin deze regeling niet voorziet zal de kerkenraad advies vragen bij de deputaten kerkelijke eenheid van de generale synode. De kerkenraad zal in ieder geval zo veel mogelijk handelen naar analogie van bovenstaande regels.

Reactie deputaten HKO: Er zijn naderhand geen andere besluiten over deze categorie genomen; we kunnen volstaan met redactionele aanpassingen.

SAMENWERKINGSGEMEENTEN

GS 2008, art. 109, besluit 5b

1. wanneer twee of meer samenwerkende kerken een samenwerkingsgemeente vormen, stellenzij met advies van DKE een samenwerkingsovereenkomst op. Deze overeenkomst wordt van kracht nadat elke kerkenraad daarvoor voldoende draagvlak in de gemeente heeft geconstateerd en de goedkeuring van de classis/regio heeft ontvangen;
2. voor het voorgaan in erediensten kan iedere (mannelijke) predikant worden uitgenodigd die in een van de betrokken kerkverbanden bevoegd is voor te gaan, mits met dit kerkverband ook landelijke contacten zijn en de predikant door ondertekening van de belijdenis heeft verklaard er hartelijk van overtuigd te zijn dat de leer van de drie formulieren van eenheid in alle delen geheel met Gods Woord overeenstemt. Predikanten van een samenwerkingsgemeente zijn bevoegd voor te gaan in de kerken van de betrokken kerkverbanden mits de zusterkerk in de plaats waar de gastpredikant zal voorgaan daartegen geen bezwaar heeft;
3. voor toelating tot het avondmaal wordt aan de kerken gevraagd zich erop toe te leggen dat gehandeld wordt naar artikel 60 KO en de generale regelgeving met betrekking tot gasten aan het avondmaal;
4. de classis zal toezien op de naleving van deze bepalingen.

Reactie deputaten HKO: Dit besluit is volledig verwerkt in de besluitvorming van 2011 (zie hierna), afgezien van de inconsequentie in punt 2: "mits met dit kerkverband ook landelijke contacten zijn" (dus: een samenwerkingsgemeente met een PKN is eventueel mogelijk, als er maar geen PKN-predikanten voorgaan?).

GS 2011, art. 84, besluit 3:

De GS neemt met instemming kennis van twee documenten uit het DeputatenOverleg Eenheid.

A. Model voor de vorming van een samenwerkingsgemeente

Wanneer in gehoorzaamheid aan de opdracht van onze Heiland plaatselijke kerken werken aan kerkelijke eenheid, kunnen zij volgens de geldende regelingen overgaan tot samenwerking.

Vervolgens kunnen zij, onder Gods zegen, besluiten door te groeien naar een samenwerkingsgemeente. Daarbij kan het volgende model in acht genomen worden.

1. Samenwerkingsgemeente

- a. Een samenwerkingsgemeente bestaat uit kerken die deel uitmaken van verschillende kerkverbanden, maar plaatselijk functioneren als één gemeente onder leiding van één kerkenraad.
- b. De groei naar een samenwerkingsgemeente is een proces dat per plaats verschillend kan verlopen. De kerkenraden informeren de gemeenten goed over de verschillende fasen van dit proces en werken aan voldoende draagvlak.
- c. De kerkenraden houden de classes² op de hoogte van het verloop van dit groeiproces.
- d. Het besluit tot het vormen van een samenwerkingsgemeente wordt door elk van de kerkenraden genomen en vervolgens gezamenlijk vastgelegd in een overeenkomst.

2. Samenwerkingsovereenkomst

- a. Wanneer twee of meer samenwerkende kerken een samenwerkingsgemeente willen vormen, stellen zij, met inachtneming van de regelingen binnen elk van de kerkverbanden³, een samenwerkingsovereenkomst op.
- b. In de samenwerkingsovereenkomst worden de volgende zaken beschreven/geregeld:
 - i. De samenwerkingsovereenkomst omvat het hele leven en werken van de gemeente. Afzonderlijke regelingen worden opgesteld met betrekking tot ten minste het beheer van de stoffelijke goederen, de verkiezing van ambtsdragers en de beroeping van predikanten.
 - ii. De samenwerkingsovereenkomst vermeldt de namen van de samenwerkende kerken en de naam van de nieuw te vormen samenwerkingsgemeente.
 - iii. De samenwerkingsovereenkomst bevat bepalingen over de kerkelijke registers waarin wordt bijgehouden tot welk gemeente-deel elk van de gemeenteleden behoort en bij welke gemeente-deel nieuw-ingekomen leden worden ingeschreven.
 - iv. De samenwerkingsovereenkomst bevat bepalingen over de geografische grenzen van de samenwerkingsgemeente.
 - v. In de samenwerkingsovereenkomst kan de positiebepaling worden vastgelegd ten aanzien van onderwerpen waarover binnen de betrokken kerkverbanden ongelijke besluiten genomen zijn. Dit geldt met name de onderwerpen die in de landelijke besprekingen de weg naar kerkelijke eenheid belemmeren. Er kunnen besluiten worden vastgelegd waarvan niet afgeweken zal worden zonder dat het voortbestaan van de samenwerkingsgemeente opnieuw door de kerkenraad, gemeente en classes wordt bevestigd.
 - vi. De samenwerkingsovereenkomst bevat bepalingen over het aanbrengen van wijzigingen, en regelingen voor de eventuele ontbinding van de samenwerking.
 - vii. In de samenwerkingsovereenkomst of in daarbij gevoegde regelingen worden afspraken vastgelegd over de roeping tot het ambt van ouderling en diaken en over het beroepen van een predikant.

²Waar in deze regeling sprake is van classis, kan dit ook gelezen worden als regio-vergadering; idem voor Landelijke Vergadering in plaats van Generale Synode. (Deze en volgende noten afkomstig uit het oorspronkelijke document).

³ Binnen de GKv geldt de bepaling dat het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst gebeurt 'met advies van Deputaten Kerkelijke Eenheid'.

- viii. In de samenwerkingsovereenkomst of regeling komt een bepaling voor betreffende de gang van zaken ten aanzien van het gezamenlijk vermogen (bezittingen en schulden) in geval van beëindiging van de samenwerking. Met het oog daarop worden alle vermogensbestanddelen welke door een van de gemeenten worden ingebracht als zodanig geregistreerd.
- c. De samenwerkingsovereenkomst wordt van kracht nadat elke kerkenraad daarvoor voldoende draagvlak in de gemeente geconstateerd heeft en de goedkeuring van de classis ontvangen heeft.⁴

3. Kerkenraad en predikant

- a. Waar in deze bepalingen of in plaatselijke samenwerkingsovereenkomsten sprake is van de kerkenraad, wordt deze geacht te bestaan uit de dienaren des Woords, de ouderlingen en de diakenen, tenzij nadrukkelijk anders bepaald wordt.
- b. De gezamenlijke kerkenraad is bevoegd te handelen als kerkenraad van elk van de gemeente-delen, ongeacht zijn samenstelling vanuit de gemeente-delen.
- c. Een predikant wordt verbonden aan de samenwerkingsgemeente als geheel onder leiding van de gezamenlijke kerkenraad.
- d. Bij het beroepen van een predikant of proponent wordt gehandeld volgens de daarvoor geldende regels van het kerkverband waartoe de betrokken predikant of proponent behoort.
- e. Bij alle beslissingen inzake aanvang en beëindiging van de ambtsdienst wordt gehandeld volgens de daarvoor geldende regels van het kerkverband waartoe de predikant behoorde voordat hij aan deze gemeente verbonden werd. Wanneer bezwaren ingediend worden tegen leer of leven van de predikant, en de kerkenraad deze bezwaren ongegrond acht, kunnen gemeenteleden in appel gaan bij de meerdere vergadering van dat kerkverband.⁵
- f. Voor het voorgaan in erediensten kan iedere broeder worden uitgenodigd die in één van de betrokken kerkverbanden bevoegd is voor te gaan. Bij een samenwerkingsgemeente waarin een G Kv-gemeente betrokken is, geldt daarnaast dat uitgenodigd mogen worden alleen die predikanten die door ondertekening van de belijdenis hebben verklaard er hartelijk van overtuigd te zijn dat de leer van de drie formulieren van eenheid in alle delen geheel met Gods Woord overeenstemt.
- g. Predikanten van een samenwerkingsgemeente zijn bevoegd voor te gaan in alle kerken van de betrokken kerkverbanden, wanneer zij daartoe door de betrokken kerkenraad uitgenodigd worden en mits de eventuele zusterkerk ter plaatse daartegen geen bezwaar heeft.
- h. De vraag of en in hoeverre de predikant binnen het andere kerkverband bepaalde taken zal vervullen zal aan het desbetreffende kerkverband worden overgelaten.
- i. Voor een vacante samenwerkingsgemeente wordt door elk van de classes een consulent aangewezen.

4. Stoffelijke zaken

- a. In de samenwerkingsovereenkomst of een daarbij gevoegde regeling leggen de samenwerkende kerken afspraken vast over het beheer van de stoffelijke goederen en de diaconale gelden.
- b. Zowel de afzonderlijke gemeente-delen, vertegenwoordigd door de gezamenlijke kerkenraad, als ook de samenwerkingsgemeente als geheel worden geacht rechtspersoonlijkheid te bezitten.

⁴ Met de goedkeuring van een samenwerkingsovereenkomst verbindt de classis ook zichzelf aan de bepalingen ervan voor zover deze de classis betreffen. Het is wenselijk dat een classis dit expliciet vastlegt.

⁵ In de huidige situatie is dit nog niet geregeld. Het is wenselijk om tot landelijke regelingen hierover te komen.

- c. De afzonderlijke ledentallen van elk gemeente-deel worden gehanteerd bij de afdracht van quota binnen elk van de kerkverbanden.

5. Kerkverband en rechtsgang

- a. De samenwerkingsgemeente zendt een afvaardiging naar de classis van elk kerkverband. Voor het geval er geen landelijke afspraken zijn, wordt in overleg met de classis besloten in hoeverre het van belang is tot welk gemeente-deel deze afgevaardigden behoren.
- b. Besluiten van meerdere vergaderingen van elk van de kerkverbanden worden als bindend aanvaard. Bij onderlinge strijdigheid zoekt de kerkenraad een weg die de opbouw en de eenheid van de gemeente dient, en die zoveel mogelijk recht doet aan de bedoeling van alle besluiten. Hij legt zijn beslissing ter acceptatie voor aan de classis van het kerkverband dat het besluit nam waarvan afgeweken wordt.
- c. Vanuit elk van de betrokken classes zal aandacht gegeven worden aan de reguliere visitatie van de samenwerkingsgemeente. De wijze waarop dit gebeurt wordt in onderling overleg tussen de erbij betrokken classes vastgesteld.⁶
- d. Een lid van een samenwerkingsgemeente kan zich tegen een uitspraak van de kerkenraad beroepen op de meerdere vergadering van het kerkverband waartoe zijn gemeente-deel behoort. Elk van de classes heeft bevoegdheid rechtsgeldige uitspraken te doen ten opzichte van de gezamenlijke kerkenraad, zo mogelijk met advies vanuit het andere kerkverband.
- e. Wanneer verschillende gemeenteleden in één zaak een beroep doen op de classes van meerdere kerkverbanden, streven deze in onderlinge samenwerking naar een gelijkluidend besluit.

Reactie deputaten HKO: Dit besluit kent een aantal handicaps.

1. Het is afkomstig van de DOE-groep, die haar documenten aan alle drie betrokken kerkverbanden aanbiedt ter ratificatie. Dat betekent onder meer dat de generale synode er geen wijzigingen in kan aanbrengen.
2. Wellicht was dat de reden voor de GS 2011 om deze documenten niet vast te stellen, maar er met instemming kennis van te nemen. De vraag is dan echter: wat betekent dat? In hoeverre is dit besluit bindend voor de kerken?
3. Dit klemte te meer omdat de besluiten uit 2008 wel duidelijk als bindend waren bedoeld. Zijn die besluiten vanaf 2011 vervangen, of blijven ze naast het DOE-document staan?
4. Het 'model' is zelf ook meermalen vrijblijvend geformuleerd.
5. Het model is neutraal ten opzichte van de drie kerkverbanden; zaken die speciaal voor de GKv gelden, worden afzonderlijk benoemd, of alleen in een noot vermeld.
6. Op onderdelen spoort het model niet met de nieuwe kerkorde.

Ons voorstel is om het model intact te laten, en op basis daarvan een bindende regeling te schrijven, die alles weglaat wat slechts aanbevelingen waren, en nog enkele essentiële punten toevoegt.

Overige opmerkingen op onderdelen:

ad Aanhef: hier wordt gesproken over "de opdracht van onze Heiland". De GKv-regelingen van 2005 hebben als vertrekpunt "het verlangen van onze Heiland" en zijn "belofte". Het woord 'opdracht' is destijds bewust gemeden; wel wordt het woord "gehoorzaamheid" gebruikt.

⁶ Mogelijke varianten zijn o.a.: afzonderlijke visitatie uit elke classis; beurtelings visitatie waarbij het verslag naar elke classis gezonden wordt; gelijktijdige visitatie met twee afzonderlijke rapporten; gezamenlijke visitatie met één rapport.

ad 3e: Hier wordt een rechtsgang beschreven die afwijkt van wat in 5d als regel staat: een gemeentelid dat zich wil beroepen op de classis, gaat naar de classis van het kerkverband waar hij zelf toe behoort. Maar bij bezwaar tegen de leer van een predikant zou je, na afgewezen te zijn door de kerkenraad, naar de classis moeten van het verband waar de predikant toe behoort? Terecht vermelden deputaten DKE in een noot dat dit nog niet zo geregeld is. En het is de vraag of dat wel moet gebeuren. Want a. zo krijgen gemeenteleden een rechtsingang voor het kerkverband waar ze persoonlijk geen deel van uitmaken; en b. zo wordt het karakter van het (hoger) beroep aangetast. Het betreft immers geen affaire tussen het gemeentelid en de predikant (waarbij de classis blijkbaar wordt verondersteld de 'eigen' predikant tot de orde te kunnen roepen), maar een geschil tussen het gemeentelid en zijn kerkenraad. Alleen laatstgenoemde kan besluiten over de rechtspositie van de predikant.

B. Handreiking uitnodigings- en toelatingsbeleid bij de kerkelijke viering van de maaltijd van de Heer

1. Toelaten of uitnodigen?

Soms wordt gesproken over het toelaten, soms over het uitnodigen tot de viering van de maaltijd van de Heer (meestal: avondmaal). Bij 'toelaten' gaat het om een negatieve insteek: 'nee, tenzij ...'; bij uitnodigen om een positieve insteek: 'ja, tenzij ...'.

Naar onze mening verdient de laatste insteek de voorkeur. Deze strookt met het uitnodigende karakter van het evangelie van Jezus Christus (zie bv het 'Komt tot Mij, allen, die ...' in Mat. 11, 28). O.i. moet het derhalve niet gaan om de vraag wie toegelaten worden, maar wie uitgenodigd worden.

2. Verantwoordelijkheid kerkenraden

De wijze waarop en de bewoordingen waarmee de uitnodiging tot de viering plaatsvindt is een zaak van de gezamenlijke kerkenraden. Zij zullen in goed overleg met elkaar tot een voor hun tijd en plaats passende uitnodiging moeten komen. Uiteraard letten zij daarbij op hetgeen door de betrokken kerkverbanden over dit onderwerp is gezegd.

3. Minimaal

Het ligt voor de hand dat wat de drie kerken in hun besluiten en bepalingen in dezen gemeenschappelijk hebben daarin een plaats krijgt, te weten

- a. de openbare belijdenis van het geloof
- b. gezonde leer
- c. onbesproken wandel

4. Aanspreekbaarheid

Omdat het in de maaltijdviering om gemeenschap - met Christus en zijn broeders/zusters - gaat, is het belangrijk dat allen die aan de maaltijd deelnemen aanspreekbaar zijn op eventuele woorden en/of daden. Daarom bevelen we een verwoording van dit punt aan.

5. Model

Een uitnodiging zou als volgt verwoord kunnen worden:

"Namens onze Heer en Verlosser Jezus Christus mag ik (*voorganger in opdracht van de kerkenraad*) u van harte tot de viering van zijn maaltijd uitnodigen. Wij gaan er daarbij vanuit dat u

- a. de bijbelse leer zoals die in de Apostolische Geloofsbelijdenis en in deze kerk beleden wordt, van harte belijdt;
- b. er oprecht naar verlangt uw leven in alle opzichten naar Gods Woord in te richten;
- c. in deze of een andere gemeente openbare belijdenis van het christelijke geloof heeft afgelegd en daar gerechtigd bent avondmaal te vieren;

- d. nu en na deze maaltijd openstaat voor de beoefening van de christelijke gemeenschap."

6. **Communicatie**

Het is noodzakelijk dat het uitnodigingsbeleid bij de eigen gemeenten voldoende bekend is. Het is ook nodig dat eventuele christenen van buiten de eigen gemeenten niet pas in de dienst met dit beleid worden geconfronteerd, zodat zij vooraf bij de kerkenraad kunnen melden dat zij graag aan de viering willen deelnemen. Het beleid zou daarom bijv. kunnen worden verwoord op een info-foldertje, een liturgieblaadje of in een beamer-presentatie.

Reactie deputaten HKO: Dit is inderdaad niet meer dan een "handreiking", zonder bindende kracht. Als zodanig kan hij ongewijzigd worden meegenomen.

VOORSTEL TOT GENERALE REGELING (nieuw):

Regeling voor plaatselijk contact en samenwerking met een Christelijke Gereformeerde Kerk

Zowel de landelijke als de plaatselijke contacten worden gedreven door het verlangen van onze Heiland, verwoord tegenover zijn hemelse Vader: "laat hen allen één zijn, Vader. Zoals u in mij bent en ik in u, laat hen zo ook in ons zijn, opdat de wereld gelooft dat u mij hebt gezonden", Joh. 17:21. De contacten richten zich daarbij op de belofte die Jezus Christus gaf in Joh. 10:16: "zij zullen naar mijn stem luisteren: dan zal er één kudde zijn, met één herder". Vanuit deze gehoorzaamheid werken de kerken zowel landelijk als plaatselijk aan kerkelijke eenheid die confessioneel is verankerd en waar mogelijk zichtbaar vorm krijgt. Ze zullen bij eventuele contacten ook andere kerken aanspreken op deze goddelijke roeping en belofte.

Als kader voor plaatselijk contact en samenwerking met kerken uit het verband van de Christelijke Gereformeerde Kerken gelden de volgende afspraken:

1. In principe ligt voor alle plaatselijke kerken de mogelijkheid open ongecensureerde belijdende leden van een CGK-gemeente toe te laten tot de viering van het avondmaal.
2. Leden uit een CGK-gemeente die zich willen aansluiten bij de plaatselijke GKv-gemeente, worden alleen ontvangen na goed overleg tussen de betrokken kerkenraden.
3. Predikanten van de CGK zijn bevoegd zijn tot de bediening van Woord en sacramenten, tot de dienst van de gebeden en tot de kerkelijke bevestiging van een huwelijk in een kerkdienst van een GKv-gemeente, mits op uitnodiging van de kerkenraad van die gemeente.
4. Een GKv-predikant die door een CGK-kerkenraad wordt uitgenodigd voor te gaan in een kerkdienst behoeft eveneens de bewilliging van zijn eigen kerkenraad.
5. De kerkenraad informeert de gemeente over contacten met de plaatselijke Christelijke Gereformeerde Kerk. De gemeente wordt daadwerkelijk bij de contactoefening en de voorbereiding van de te nemen beslissingen betrokken. De kerkenraad werkt eraan dat voor deze beslissingen in de gemeente steeds voldoende draagvlak bestaat.
6. De kerken houden elkaar in classicaal verband regelmatig op de hoogte a.v. activiteiten en ontwikkelingen in het contact en de samenwerking als in deze regels bedoeld. Ze raadplegen en adviseren elkaar hierover, in het bijzonder via de jaarlijkse kerkvisitatie.
7. Wanneer de kerkenraad de tijd gekomen acht voor gezamenlijke kerkdiensten, vraagt hij daarvoor de instemming van de gemeente en de goedkeuring van de classis, en doet van het resultaat mededeling aan deputaten kerkelijke eenheid van de Generale Synode.
8. Wanneer de kerkenraad het voornemen heeft om over te gaan tot de vorming van een zgn. 'samenwerkingsgemeente', volgt hij de bepalingen van de desbetreffende regeling (zie hierna).

9. Zolang beide kerkverbanden afzonderlijk van elkaar bestaan blijft plaatselijke samenwerking beperkt. Er is geen mogelijkheid tot volledige fusie van een plaatselijke Gereformeerde Kerk met een Christelijke Gereformeerde Kerk.
10. In gevallen waarin deze regeling niet voorziet vraagt de kerkenraad advies bij de deputaten kerkelijke eenheid van de generale synode. De kerkenraad handelt in ieder geval zo veel mogelijk naar analogie van bovenstaande regels.

Regeling voor plaatselijk contact en samenwerking zonder landelijke overeenstemming

Zowel de landelijke als de plaatselijke contacten worden gedreven door het verlangen van onze Heiland, verwoord tegenover zijn hemelse Vader: "laat hen allen één zijn, Vader. Zoals u in mij bent en ik in u, laat hen zo ook in ons zijn, opdat de wereld gelooft dat u mij hebt gezonden", Joh. 17:21. De contacten richten zich daarbij op de belofte die Jezus Christus gaf in Joh. 10:16: "zij zullen naar mijn stem luisteren: dan zal er één kudde zijn, met één herder". Vanuit deze gehoorzaamheid werken de kerken zowel landelijk als plaatselijk aan kerkelijke eenheid die confessioneel is verankerd en waar mogelijk zichtbaar vorm krijgt. Ze zullen bij eventuele contacten ook andere kerken aanspreken op deze goddelijke roeping en belofte.

Als kader voor plaatselijk contact en samenwerking met kerken uit een ander kerkverband waarmee landelijk (nog) geen overeenstemming bestaat over vormen van kerkelijk samenleven gelden de volgende afspraken:

1. Wanneer een kerkenraad op plaatselijk niveau mogelijkheden ziet tot kerkelijk contact en samenwerking met een gemeente uit een kerkverband als hier bedoeld, zet hij zich ervoor in om daaraan op verantwoorde wijze invulling te geven.
2. De kerkenraad draagt er zorg voor dat de contacten en activiteiten plaatsvinden op basis van de Heilige Schrift en in gebondenheid aan de gereformeerde belijdenisgeschriften. Hij neemt tevens de voor relaties met andere kerken relevante uitspraken en beslissingen van meerdere vergaderingen in acht. Hij spant zich in om te voorkomen dat bij het zoeken naar eenheid de waarheid schade zou lijden.
3. De gemeente wordt vanaf het begin goed en regelmatig geïnformeerd. Zij wordt ook daadwerkelijk bij de contactoefening en de voorbereiding van de te nemen beslissingen betrokken. De kerkenraad werkt eraan dat voor deze beslissingen in de gemeente steeds voldoende draagvlak bestaat.
4. De kerken houden elkaar in classicaal verband regelmatig op de hoogte houden t.a.v. activiteiten en ontwikkelingen in het contact en de samenwerking als in deze regels bedoeld. Ze raadplegen en adviseren elkaar hierover, in het bijzonder via de jaarlijkse kerkvisitatie.
5. Wanneer de kerkenraad van oordeel is dat er in de plaatselijke situatie beoefening van kerkelijke gemeenschap mogelijk is in de vorm van wederzijdse toelating van elkaars leden tot het avondmaal, van kanselruil of van het houden van gezamenlijke kerkdiensten vraagt hij voor de effectivering daarvan zowel de instemming van de gemeente als de goedkeuring van de classis. Over het gezamenlijk verrichten van kerkelijke taken zoals catechese en pastoraat hoort de kerkenraad vooraf de gemeente en vraagt advies van de classis.
6. Ter voorbereiding van het vragen om de in 5 genoemde instemming en goedkeuring stelt de kerkenraad een verklaring op, waarin wordt aangegeven en toegelicht:
 - a. dat is gebleken dat er metterdaad eenheid is in erkenning en beleving van het Woord van God en de belijdenis van de kerken, alsook van de regels die op grond daarvan voor het kerkelijk leven moeten gelden;
 - b. dat bezwaren die op generaal-synodaal niveau het gestalte geven aan kerkelijke eenheid met de andere kerkgemeenschap in de weg staan in de plaatselijke situatie niet van kracht zijn.

Tevens vraagt de kerkenraad een schriftelijk advies van de deputaten voor kerkelijke eenheid van de generale synode. Bij de uitvoering van punt 5 van deze regeling brengt hij dit advies ter kennis van de gemeente en van de classis.

7. Het realiseren van vergaande vormen van kerkelijke gemeenschap op plaatselijk niveau, bij het ontbreken van een dergelijke gemeenschap in landelijk verband,

- behoort een extra prikkel te zijn om te blijven verlangen naar en te werken aan volledige geestelijke eenheid van beide kerkverbanden.
8. Het ontbreken van eenheid op landelijk niveau is ook voor de plaatselijke situatie relevant. Daarom dienen beide kerken toe te zeggen zich in eigen kerkverband in te zetten voor noodzakelijke landelijke overeenstemming op basis van de heilige Schrift en in gebondenheid aan de gereformeerde belijdenisgeschriften. Ook is plaatselijke samenwerking in deze situatie beperkt en incompleet, hebben de vormen van samenwerking slechts een plaatselijke geldigheid en kan niet worden overgegaan tot volledige fusie van een Gereformeerde Kerk met een kerk uit een ander kerkverband.
 9. In gevallen waarin deze regeling niet voorziet vraagt de kerkenraad advies bij de deputaten kerkelijke eenheid van de generale synode. De kerkenraad handelt in ieder geval zo veel mogelijk naar analogie van bovenstaande regels.

Regeling voor de vorming van een samenwerkingsgemeente

1. Samenwerkingsgemeente

- a. Een samenwerkingsgemeente bestaat uit kerken die deel uitmaken van verschillende kerkverbanden, maar plaatselijk functioneren als één gemeente onder leiding van één kerkenraad.
- b. De groei naar een samenwerkingsgemeente is een proces dat per plaats verschillend kan verlopen. De kerkenraad informeert de gemeente over de verschillende fasen van dit proces en werkt aan voldoende draagvlak.
- c. De kerkenraad houdt de classis op de hoogte van het verloop van dit groeiproces.
- d. Het besluit tot het vormen van een samenwerkingsgemeente wordt door elk van de kerkenraden genomen en vervolgens gezamenlijk vastgelegd in een overeenkomst.

2. Samenwerkingsovereenkomst

In de samenwerkingsovereenkomst worden ten minste de volgende zaken beschreven/geregeld:

- a. regelingen met betrekking tot het beheer van de stoffelijke goederen, de verkiezing van ambtsdragers en de beroeping van predikanten;
- b. bepalingen over de kerkelijke registers waarin wordt bijgehouden tot welk gemeente-deel elk van de gemeenteleden behoort en bij welke gemeente-deel nieuw-ingekomen leden worden ingeschreven;
- c. een bepaling over de samenstelling van de nieuw te vormen gezamenlijke kerkenraad, met name over de positie van diakenen daarin;
- d. bepalingen over de toegang tot de sacramenten.

De samenwerkingsovereenkomst wordt van kracht nadat elke kerkenraad daarvoor voldoende draagvlak in de gemeente heeft geconstateerd en de betrokken classes hun goedkeuring hebben verleend. Vooraf wordt advies ingewonnen van de generale deputaten kerkelijke eenheid.

3. Kerkenraad en predikant

- a. De gezamenlijke kerkenraad is bevoegd te handelen als kerkenraad van elk van de gemeente-delen, ongeacht zijn samenstelling vanuit de gemeente-delen.
- b. Een predikant wordt verbonden aan de samenwerkingsgemeente als geheel, en beroepen door de gezamenlijke kerkenraad.
- c. Bij de roeping van een predikant en de besluitvorming rond zijn rechtspositie wordt gehandeld volgens de daarvoor geldende regels van het kerkverband waartoe de betrokken predikant of kandidaat behoort.
- d. Voor het voorgaan in erediensten kan iedere broeder worden uitgenodigd die in één van de betrokken kerkverbanden bevoegd is voor te gaan en zich door ondertekening heeft gebonden aan de leer van de Bijbel, zoals samengevat in de belijdenisgeschriften van de Gereformeerde Kerken.
- e. Predikanten van een samenwerkingsgemeente zijn bevoegd voor te gaan in alle kerken van de betrokken kerkverbanden, wanneer zij daartoe door de betrokken kerkenraad uitgenodigd worden en mits de eventuele Gereformeerde zusterkerk ter plaatse daartegen geen bezwaar heeft.

4. *Stoffelijke zaken*

- a. Zowel de afzonderlijke gemeente-delen, vertegenwoordigd door de gezamenlijke kerkenraad, als ook de samenwerkingsgemeente als geheel bezitten rechtspersoonlijkheid volgens Nederlands recht.
- b. De afzonderlijke ledentallen van elk gemeente-deel worden gehanteerd als norm voor de afdracht van quota binnen elk van de kerkverbanden.

5. *Kerkverband en rechtsgang*

- a. De samenwerkingsgemeente zendt een afvaardiging naar de classis van elk kerkverband. In de classis van de Gereformeerde Kerken hebben beide afgevaardigden stemrecht, ongeacht tot welk gemeente-deel zij behoren.
- b. Besluiten van meerdere vergaderingen van elk van de kerkverbanden worden als bindend aanvaard. Bij onderlinge strijdigheid zoekt de kerkenraad een weg die de opbouw en de eenheid van de gemeente dient, en die zoveel mogelijk recht doet aan de bedoeling van alle besluiten. Hij legt zijn beslissing ter acceptatie voor aan de classis van het kerkverband dat het besluit nam waarvan afgeweken wordt.
- c. Wanneer een lid van een samenwerkingsgemeente zich tegen een beslissing van de kerkenraad waarin zijn bezwaar wordt afgewezen, wil beroepen op de meerdere vergadering, wendt hij zich tot de aangewezen instantie van het kerkverband waartoe zijn gemeente-deel behoort. Deze instantie heeft bevoegdheid rechtsgeldige uitspraken te doen ten opzichte van de gezamenlijke kerkenraad.
- d. Wanneer gemeenteleden uit verschillende gemeente-delen zich over dezelfde zaak beroepen op hun respectievelijke kerkverband, streven de betrokken instanties in onderling overleg naar een gelijklopend besluit.

De kerken kunnen zich verder oriënteren op het volgende model (A) met bijbehorende handreiking (B), opgesteld door het DeputatenOverleg Eenheid en door de Gereformeerde Kerken met instemming ontvangen:

A. Model voor de vorming van een samenwerkingsgemeente

Wanneer in gehoorzaamheid aan de opdracht van onze Heiland plaatselijke kerken werken aan kerkelijke eenheid, kunnen zij volgens de geldende regelingen overgaan tot samenwerking. Vervolgens kunnen zij, onder Gods zegen, besluiten door te groeien naar een samenwerkingsgemeente. Daarbij kan het volgende model in acht genomen worden.

1. Samenwerkingsgemeente

- a. Een samenwerkingsgemeente bestaat uit kerken die deel uitmaken van verschillende kerkverbanden, maar plaatselijk functioneren als één gemeente onder leiding van één kerkenraad.
- b. De groei naar een samenwerkingsgemeente is een proces dat per plaats verschillend kan verlopen. De kerkenraden informeren de gemeenten goed over de verschillende fasen van dit proces en werken aan voldoende draagvlak.
- c. De kerkenraden houden de classes⁷ op de hoogte van het verloop van dit groeiproces.
- d. Het besluit tot het vormen van een samenwerkingsgemeente wordt door elk van de kerkenraden genomen en vervolgens gezamenlijk vastgelegd in een overeenkomst.

2. Samenwerkingsovereenkomst

- a. Wanneer twee of meer samenwerkende kerken een samenwerkingsgemeente willen vormen, stellen zij, met inachtneming van de regelingen binnen elk van de kerkverbanden⁸, een samenwerkingsovereenkomst op.

⁷Waar in deze regeling sprake is van classis, kan dit ook gelezen worden als regio-vergadering; idem voor Landelijke Vergadering in plaats van Generale Synode.

⁸ Binnen de GKv geldt de bepaling dat het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst gebeurt 'met advies van deputaten kerkelijke eenheid'.

b. In de samenwerkingsovereenkomst worden de volgende zaken beschreven/geregeld:

- i. De samenwerkingsovereenkomst omvat het hele leven en werken van de gemeente. Afzonderlijke regelingen worden opgesteld met betrekking tot ten minste het beheer van de stoffelijke goederen, de verkiezing van ambtsdragers en de beroeping van predikanten.
- ii. De samenwerkingsovereenkomst vermeldt de namen van de samenwerkende kerken en de naam van de nieuw te vormen samenwerkingsgemeente.
- iii. De samenwerkingsovereenkomst bevat bepalingen over de kerkelijke registers waarin wordt bijgehouden tot welk gemeente-deel elk van de gemeenteleden behoort en bij welke gemeente-deel nieuw-ingekomen leden worden ingeschreven.
- iv. De samenwerkingsovereenkomst bevat bepalingen over de geografische grenzen van de samenwerkingsgemeente.
- v. In de samenwerkingsovereenkomst kan de positiebepaling worden vastgelegd ten aanzien van onderwerpen waarover binnen de betrokken kerkverbanden ongelijke besluiten genomen zijn. Dit geldt met name de onderwerpen die in de landelijke besprekingen de weg naar kerkelijke eenheid belemmeren. Er kunnen besluiten worden vastgelegd waarvan niet afgeweken zal worden zonder dat het voortbestaan van de samenwerkingsgemeente opnieuw door de kerkenraad, gemeente en classes wordt bevestigd.
- vi. De samenwerkingsovereenkomst bevat bepalingen over het aanbrengen van wijzigingen, en regelingen voor de eventuele ontbinding van de samenwerking.
- vii. In de samenwerkingsovereenkomst of in daarbij gevoegde regelingen worden afspraken vastgelegd over de roeping tot het ambt van ouderling en diaken en over het beroepen van een predikant.
- viii. In de samenwerkingsovereenkomst of regeling komt een bepaling voor betreffende de gang van zaken ten aanzien van het gezamenlijk vermogen (bezittingen en schulden) in geval van beëindiging van de samenwerking. Met het oog daarop worden alle vermogensbestanddelen welke door een van de gemeenten worden ingebracht als zodanig geregistreerd.

c. De samenwerkingsovereenkomst wordt van kracht nadat elke kerkenraad daarvoor voldoende draagvlak in de gemeente geconstateerd heeft en de goedkeuring van de classis ontvangen heeft.⁹

3. Kerkenraad en predikant

- a. Waar in deze bepalingen of in plaatselijke samenwerkingsovereenkomsten sprake is van de kerkenraad, wordt deze geacht te bestaan uit de dienaren des Woords, de ouderlingen en de diakenen, tenzij nadrukkelijk anders bepaald wordt.
- b. De gezamenlijke kerkenraad is bevoegd te handelen als kerkenraad van elk van de gemeente-delen, ongeacht zijn samenstelling vanuit de gemeente-delen.
- c. Een predikant wordt verbonden aan de samenwerkingsgemeente als geheel onder leiding van de gezamenlijke kerkenraad.
- d. Bij het beroepen van een predikant of proponent wordt gehandeld volgens de daarvoor geldende regels van het kerkverband waartoe de betrokken predikant of proponent behoort.

⁹ Met de goedkeuring van een samenwerkingsovereenkomst verbindt de classis ook zichzelf aan de bepalingen ervan voor zover deze de classis betreffen. Het is wenselijk dat een classis dit expliciet vastlegt.

- e. Bij alle beslissingen inzake aanvang en beëindiging van de ambtsdienst wordt gehandeld volgens de daarvoor geldende regels van het kerkverband waartoe de predikant behoorde voordat hij aan deze gemeente verbonden werd. Wanneer bezwaren ingediend worden tegen leer of leven van de predikant, en de kerkenraad deze bezwaren ongegrond acht, kunnen gemeenteleden in appel gaan bij de meerdere vergadering van dat kerkverband.¹⁰
- f. Voor het voorgaan in erediensten kan iedere broeder worden uitgenodigd die in één van de betrokken kerkverbanden bevoegd is voor te gaan. Bij een samenwerkingsgemeente waarin een GKv-gemeente betrokken is, geldt daarnaast dat uitgenodigd mogen worden alleen die predikanten die door ondertekening van de belijdenis hebben verklaard er hartelijk van overtuigd te zijn dat de leer van de drie formulieren van eenheid in alle delen geheel met Gods Woord overeenstemt.
- g. Predikanten van een samenwerkingsgemeente zijn bevoegd voor te gaan in alle kerken van de betrokken kerkverbanden, wanneer zij daartoe door de betrokken kerkenraad uitgenodigd worden en mits de eventuele zusterkerk ter plaatse daartegen geen bezwaar heeft.
- h. De vraag of en in hoeverre de predikant binnen het andere kerkverband bepaalde taken zal vervullen zal aan het desbetreffende kerkverband worden overgelaten.
- i. Voor een vacante samenwerkingsgemeente wordt door elk van de classes een consulent aangewezen.

4. Stoffelijke zaken

- a. In de samenwerkingsovereenkomst of een daarbij gevoegde regeling leggen de samenwerkende kerken afspraken vast over het beheer van de stoffelijke goederen en de diaconale gelden.
- b. Zowel de afzonderlijke gemeente-delen, vertegenwoordigd door de gezamenlijke kerkenraad, als ook de samenwerkingsgemeente als geheel worden geacht rechtspersoonlijkheid te bezitten.
- c. De afzonderlijke ledentallen van elk gemeente-deel worden gehanteerd bij de afdracht van quota binnen elk van de kerkverbanden.

5. Kerkverband en rechtsgang

- a. De samenwerkingsgemeente zendt een afvaardiging naar de classis van elk kerkverband. Voor het geval er geen landelijke afspraken zijn, wordt in overleg met de classis besloten in hoeverre het van belang is tot welk gemeente-deel deze afgevaardigden behoren.
- b. Besluiten van meerdere vergaderingen van elk van de kerkverbanden worden als bindend aanvaard. Bij onderlinge strijdigheid zoekt de kerkenraad een weg die de opbouw en de eenheid van de gemeente dient, en die zoveel mogelijk recht doet aan de bedoeling van alle besluiten. Hij legt zijn beslissing ter acceptatie voor aan de classis van het kerkverband dat het besluit nam waarvan afgeweken wordt.
- c. Vanuit elk van de betrokken classes zal aandacht gegeven worden aan de reguliere visitatie van de samenwerkingsgemeente. De wijze waarop dit gebeurt wordt in onderling overleg tussen de erbij betrokken classes vastgesteld.¹¹
- d. Een lid van een samenwerkingsgemeente kan zich tegen een uitspraak van de kerkenraad beroepen op de meerdere vergadering van het kerkverband waartoe zijn gemeente-deel behoort. Elk van de classes heeft bevoegdheid rechtsgeldige uitspraken te doen ten opzichte van de gezamenlijke kerkenraad, zo mogelijk met advies vanuit het andere kerkverband.

¹⁰ In de huidige situatie is dit nog niet geregeld. Het is wenselijk om tot landelijke regelingen hierover te komen.

¹¹ Mogelijke varianten zijn o.a.: afzonderlijke visitatie uit elke classis; beurtelings visitatie waarbij het verslag naar elke classis gezonden wordt; gelijktijdige visitatie met twee afzonderlijke rapporten; gezamenlijke visitatie met één rapport.

- e. Wanneer verschillende gemeenteleden in één zaak een beroep doen op de classes van meerdere kerkverbanden, streven deze in onderlinge samenwerking naar een gelijkkluidend besluit.

B. Handreiking uitnodigings- en toelatingsbeleid bij de kerkelijke viering van de maaltijd van de Heer

1. Toelaten of uitnodigen?

Soms wordt gesproken over het toelaten, soms over het uitnodigen tot de viering van de maaltijd van de Heer (meestal: avondmaal). Bij 'toelaten' gaat het om een negatieve insteek: 'nee, tenzij ...'; bij uitnodigen om een positieve insteek: 'ja, tenzij ...'.

Naar onze mening verdient de laatste insteek de voorkeur. Deze strookt met het uitnodigende karakter van het evangelie van Jezus Christus (zie bv het 'Komt tot Mij, allen, die ...' in Mat. 11, 28). O.i. moet het derhalve niet gaan om de vraag wie toegelaten worden, maar wie uitgenodigd worden.

2. Verantwoordelijkheid kerkenraden

De wijze waarop en de bewoordingen waarmee de uitnodiging tot de viering plaatsvindt is een zaak van de gezamenlijke kerkenraden. Zij zullen in goed overleg met elkaar tot een voor hun tijd en plaats passende uitnodiging moeten komen. Uiteraard letten zij daarbij op hetgeen door de betrokken kerkverbanden over dit onderwerp is gezegd.

3. Minimaal

Het ligt voor de hand dat wat de drie kerken in hun besluiten en bepalingen in dezen gemeenschappelijk hebben daarin een plaats krijgt, te weten

- a. de openbare belijdenis van het geloof
- b. gezonde leer
- c. onbesproken wandel

4. Aanspreekbaarheid

Omdat het in de maaltijdviering om gemeenschap - met Christus en zijn broeders/zusters - gaat, is het belangrijk dat allen die aan de maaltijd deelnemen aanspreekbaar zijn op eventuele woorden en/of daden. Daarom bevelen we een verwoording van dit punt aan.

5. Model

Een uitnodiging zou als volgt verwoord kunnen worden:

"Namens onze Heer en Verlosser Jezus Christus mag ik (*voorganger in opdracht van de kerkenraad*) u van harte tot de viering van zijn maaltijd uitnodigen. Wij gaan er daarbij vanuit dat u

- a. de bijbelse leer zoals die in de Apostolische Geloofsbelijdenis en in deze kerk beleden wordt, van harte belijdt;
- b. er oprecht naar verlangt uw leven in alle opzichten naar Gods Woord in te richten;
- c. in deze of een andere gemeente openbare belijdenis van het christelijke geloof heeft afgelegd en daar gerechtigd bent avondmaal te vieren;
- d. nu en na deze maaltijd openstaat voor de beoefening van de christelijke gemeenschap."

6. Communicatie

Het is noodzakelijk dat het uitnodigingsbeleid bij de eigen gemeenten voldoende bekend is. Het is ook nodig dat eventuele christenen van buiten de eigen gemeenten niet pas in de dienst met dit beleid worden geconfronteerd, zodat zij vooraf bij de kerkenraad kunnen melden dat zij graag aan de viering willen deelnemen. Het beleid zou daarom bijv. kunnen worden verwoord op een info-foldertje, een liturgieblaadje of in een beamer-presentatie.

INVENTARISATIE GENERALE REGELINGEN

1 Regels voor het aangaan en onderhouden van zusterkerkrelaties met kerken in het buitenland

1. Inhoud van de zusterkerkrelatie

Een zusterkerkrelatie met buitenlandse kerken houdt in het naar gereformeerd belijden erkennen van elkaar als ware kerken van de Here Jezus Christus en het dienovereenkomstig oefenen van kerkelijke gemeenschap.

2. Het aangaan van zusterkerkrelaties

De Gereformeerde Kerken in Nederland zullen eerst een zusterkerkrelatie met een buitenlandse kerk aangaan nadat zij zich, met name door middel van deputaten, ervan vergewist hebben, dat deze kerken de gereformeerde belijdenis van het Woord van God niet slechts officieel hebben aanvaard, maar ook metterdaad tot gelding doen komen in hun kerkelijke praktijk van leer, eredienst, kerkregering en tucht. Daarbij zal er rekening mee moeten worden gehouden,

- 2.1. dat de Here Christus zijn kerk onder verschillende volken, die elk door hun bijzondere geografische ligging, historie en cultuur zijn bepaald, vergadert, zodat buitenlandse kerken om verschillen op ondergeschikte punten inzake wijze van belijden, liturgie, kerkorde en praktijk niet veroordeeld zullen worden;
- 2.2. dat wanneer er sprake is van relaties met derden, zorgvuldig dient te worden nagegaan, wat deze relaties voor de desbetreffende kerk betekenen om zo de waarde, de zin en eventueel de wijze van aangaan en/of oefening van een zusterkerkrelatie te beoordelen;
- 2.3. dat er in bepaalde landen meer dan één verband van kerken kan bestaan dat erkend dient te worden als verband van ware kerken van onze Here Jezus Christus. Daarom kan de mogelijkheid van een relatie met meer dan één verband van kerken in hetzelfde land niet altijd zonder meer uitgesloten worden. In een dergelijke situatie van 'dubbele correspondentie' zal vanwege Christus' gebod tot eenheid niet worden berust, maar zij zal onderwerp van gesprek dienen te blijven.

(GS Leeuwarden 1990, art. 93, besluit 1)

3. Regels voor het beoefenen van zusterkerkrelaties

Indien een zusterkerkrelatie met een kerk in het buitenland is aangegaan, zal deze geoefend worden aan de hand van enige regels, die dienen om als gereformeerde kerken samen bij de belijdenis van Gods Woord te blijven en elkaar te helpen, te bemoedigen en op te scherpen in het in woord en daad getuigen zijn van de Here Jezus Christus in deze wereld.

Daarvoor zullen van Nederlandse zijde de volgende regels gelden:

1. De kerken zullen elkaar zo veel mogelijk bijstaan in de handhaving, verdediging en bevordering van de gereformeerde belijdenis naar de Schriften in leer, kerkregering, tucht en eredienst.
2. De kerken zullen elkaar informeren over de besluiten van de meeste vergaderingen, indien mogelijk door toezending van de Acta ervan of anders tenminste door toezending van de voor de desbetreffende kerk relevante besluiten (waar mogelijk in vertaling).

3. De kerken zullen elkaar informeren met betrekking tot het aangaan van zusterkerkrelaties met derden.
4. De kerken zullen elkaars attestaties aanvaarden; zij zullen ook de leden van de desbetreffende kerken toelaten tot de sacramenten op vertoon van een genoegzaam kerkelijk attest.
5. De kerken stellen in principe de kansels voor elkaars predikanten open met inachtneming van de bepalingen, voor het eigen kerkverband aanvaard.

Er zal naar worden gestreefd in de beoefening van de relatie ook de volgende regels te doen gelden:

6. In geval van wijzigingen van of aanvullingen op de belijdenis, kerkorde of liturgische formulieren die inhoudelijk van confessionele aard zijn, zal op het voornemen hiertoe bij de zusterkerken bijzondere aandacht worden gevestigd, zodat zo veel mogelijk overleg voor de definitieve besluitvorming kan plaatsvinden.
7. De kerken zullen elkaars afgevaardigden op hun meeste vergaderingen ontvangen en hen uitnodigen zitting te nemen als adviseurs, zoveel dit mogelijk is.
(GS Ommen 1993, art. 68, besluit 1; vgl. voor een toelichting op en uitwerking van diverse onderdelen: GS Zuidhorn 2002-2003, bijlage 10.2))

2 Verschil van regelingen tussen zusterkerken

De synode besluit:

uit te spreken dat indien een buitenlandse kerk eigen regels voor kerkelijke relaties heeft, dit het aangaan en beoefenen van een zusterkerkrelatie niet in de weg hoeft te staan, indien er geen tegenstrijdigheid is tussen de regels van de buitenlandse kerk en die van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

(GS Ommen 1993, art. 68, besluit 2)

3 Inbreng bezwaren zusterkerken

De synode besluit:

uit te spreken dat deputaten terecht hebben geweigerd om in een officiële vergadering met enkele zusterkerken, namelijk de CanRC, de RCUS, de FRCA en de FRCSA, namens de kerken een oordeel te geven over bezwaren die door deze kerken waren genoemd.

Grond:

als een zusterkerk bezwaar heeft tegen een synodebesluit over leer, kerkregering, tucht en liturgie dan moet zij zich rechtstreeks richten tot onze generale synode.

(GS Harderwijk 2011-2012, art. 87, besluit 3)

OVERWEGINGEN HKO

1. In de bestaande regels kan het besluit sub 2 'verschil van regelingen tussen zusterkerken' opgenomen worden aan het eind van hoofdstuk 2.
2. Aan het slot van 3.1 kan het besluit sub 3 'inbreng bezwaren zusterkerken' opgenomen worden.
3. De zin voor 3.6 kan geschrapt worden.
4. Deputaten BBK bezinnen zich op nieuwe vormen van contactoefening. Mocht dat tot nieuwe regelgeving leiden, dan zullen deputaten BBK zelf met voorstellen komen tot aanpassing van de hieronder voorgestelde generale regeling.

Als generale regeling bij art. E70 vast te stellen:

Regels voor het aangaan en onderhouden van zusterkerkrelaties met kerken in het buitenland

1. Inhoud van de zusterkerkrelatie

Een zusterkerkrelatie met buitenlandse kerken houdt in het naar gereformeerd belijden erkennen van elkaar als ware kerken van de Here Jezus Christus en het dienovereenkomstig oefenen van kerkelijke gemeenschap.

2. Het aangaan van zusterkerkrelaties

De Gereformeerde Kerken in Nederland zullen eerst een zusterkerkrelatie met een buitenlandse kerk aangaan nadat zij zich, met name door middel van deputaten, ervan vergewist hebben, dat deze kerken de gereformeerde belijdenis van het Woord van God niet slechts officieel hebben aanvaard, maar ook metterdaad tot gelding doen komen in hun kerkelijke praktijk van leer, eredienst, kerkregering en tucht.

Daarbij zal er rekening mee moeten worden gehouden,

- 2.1. dat de Here Christus zijn kerk onder verschillende volken, die elk door hun bijzondere geografische ligging, historie en cultuur zijn bepaald, vergadert, zodat buitenlandse kerken om verschillen op ondergeschikte punten inzake wijze van belijden, liturgie, kerkorde en praktijk niet veroordeeld zullen worden;
- 2.2. dat wanneer er sprake is van relaties met derden, zorgvuldig dient te worden nagegaan, wat deze relaties voor de desbetreffende kerk betekenen om zo de waarde, de zin en eventueel de wijze van aangaan en/of oefening van een zusterkerkrelatie te beoordelen;
- 2.3. dat er in bepaalde landen meer dan één verband van kerken kan bestaan dat erkend dient te worden als verband van ware kerken van onze Here Jezus Christus. Daarom kan de mogelijkheid van een relatie met meer dan één verband van kerken in hetzelfde land niet altijd zonder meer uitgesloten worden. In een dergelijke situatie van 'dubbele correspondentie' zal vanwege Christus' gebod tot eenheid niet worden berust, maar zij zal onderwerp van gesprek dienen te blijven.

Als een buitenlandse kerk eigen regels voor kerkelijke relaties heeft, staat dit het aangaan en beoefenen van een zusterkerkrelatie niet in de weg, als er geen tegenstrijdigheid is tussen de regels van de buitenlandse kerk en die van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

3. Regels voor het beoefenen van zusterkerkrelaties

Indien een zusterkerkrelatie met een kerk in het buitenland is aangegaan, zal deze geoefend worden aan de hand van enige regels, die dienen om als gereformeerde kerken samen bij de belijdenis van Gods Woord te blijven en elkaar te helpen, te bemoedigen en op te scherpen in het in woord en daad getuigen zijn van de Here Jezus Christus in deze wereld.

Daarvoor zullen van Nederlandse zijde de volgende regels gelden:

1. De kerken zullen elkaar zo veel mogelijk bijstaan in de handhaving, verdediging en bevordering van de gereformeerde belijdenis naar de Schriften in leer, kerkregering, tucht en eredienst. Als een zusterkerk bezwaar heeft tegen een synodebesluit over leer, kerkregering, tucht en liturgie dan moet zij zich rechtstreeks richten tot onze generale synode.

2. De kerken zullen elkaar informeren over de besluiten van de meeste vergaderingen, indien mogelijk door toezending van de Acta ervan of anderszins tenminste door toezending van de voor de desbetreffende kerk relevante besluiten (waar mogelijk in vertaling).
3. De kerken zullen elkaar informeren met betrekking tot het aangaan van zusterkerkrelaties met derden.
4. De kerken zullen elkaars attestaties aanvaarden; zij zullen ook de leden van de desbetreffende kerken toelaten tot de sacramenten op vertoon van een genoegzaam kerkelijk attest.
5. De kerken stellen in principe de kansels voor elkaars predikanten open met inachtneming van de bepalingen, voor het eigen kerkverband aanvaard.
6. In geval van wijzigingen van of aanvullingen op de belijdenis, kerkorde of liturgische formulieren die inhoudelijk van confessionele aard zijn, zal op het voornemen hiertoe bij de zusterkerken bijzondere aandacht worden gevestigd, zodat zo veel mogelijk overleg voor de definitieve besluitvorming kan plaatsvinden.
7. De kerken zullen elkaars afgevaardigden op hun meeste vergaderingen ontvangen en hen uitnodigen zitting te nemen als adviseurs, zoveel dit mogelijk is.

F74-79 KERKELIJKE RECHTSPRAAK

Generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak, als bedoeld in artikel F75.3 van de kerkorde

I. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze generale regeling wordt verstaan onder:

- a. Kerkorde: de kerkorde van de Gereformeerde Kerken in Nederland vastgesteld door de Generale Synode van Ede 2014 en nadien gewijzigd.
- b. Kerkenraad: het college, als bedoeld in artikel B29.1 van de kerkorde.
- c. Meerdere vergadering: een classis, een particuliere synode of de generale synode, als bedoeld in artikel E62.1 van de kerkorde.
- d. Commissie van beroep: de commissie van beroep in predikantszaken, als bedoeld in artikel F79.1 van de kerkorde.
- e. Besluit: een besluit, als bedoeld in artikel F73.1, artikel F73.5, artikel F76.2 of artikel F79.1 van de kerkorde.
- f. Beslissing op bezwaar: een door een kerkenraad of een classis genomen schriftelijke beslissing op een ingediend bezwaarschrift, als bedoeld in artikel F73.4 of artikel F73.5 van de kerkorde.
- g. Beroep: de mogelijkheid om tegen een beslissing op bezwaar of een besluit van een kerkenraad dan wel een beslissing op bezwaar van een classis, in beroep te gaan bij een meerdere vergadering of de commissie van beroep, als bedoeld in artikel F76.1, artikel F76.2 en artikel F79.1 van de kerkorde,
- h. Hoger beroep: de mogelijkheid om tegen een uitspraak, als bedoeld in artikel 76.4 of artikel 79.2 van de kerkorde, bij de generale synode in hoger beroep te gaan op grond van artikel F77.1 of artikel F79.2 van de kerkorde.
- i. Herziening: de mogelijkheid om herziening te verzoeken van een uitspraak in hoger beroep van de generale synode, als bedoeld in artikel F78.1 van de kerkorde.
- j. Uitspraak: een door een meerdere vergadering dan wel de commissie van beroep genomen beslissing op een ingesteld beroep dan wel een door de generale synode genomen beslissing op een ingesteld hoger beroep of verzoek om herziening.

Artikel 2 Reikwijdte

Deze generale regeling is van toepassing op de indiening van, de voorbereiding en de behandeling van en de besluitvorming op beroep bij de classes ende particuliere synoden, het

hoger beroep bij de generale synode en het verzoek om herziening van een uitspraak in hoger beroep van de generale synode.¹²

Artikel 3 **Deputaatschap**

1. Voor de voorbereiding van de behandeling van beroepen benoemende classes en de particuliere synodes een deputaatschap dat bestaat uit tenminste vijf leden.
2. Voor de voorbereiding van de behandeling van hoger beroepen en van verzoeken om herziening benoemt de generale synode een deputaatschap dat bestaat uit tenminste zeven leden.
3. De meerdere vergaderingen waarborgen bij de benoeming van deputaten dat er voldoende theologische en juridische deskundigheid binnen het deputaatschap aanwezig is.
4. Bij de voorbereiding van de behandeling van een beroep zijn ten minste drie deputaten betrokken.
5. Bij de voorbereiding van de behandeling van een hoger beroep of een verzoek om herziening zijn ten minste vijf deputaten betrokken.
6. De meerdere vergadering bepaalt in haar benoemingsbesluit de benoemingstermijn van een deputaat op drie jaar. Herbenoeming is mogelijk voor ten hoogste twee termijnen.
7. De meerdere vergadering wijst één van de deputaten aan als voorzitter.

II. INSTELLEN VAN BEROEP OF HOGER BEROEP

Artikel 4 **Indiening**

1. Beroep op de classis of de particuliere synode wordt ingesteld door indiening van een beroepschrift bij het op grond van het in artikel 3 van deze regeling door die meerdere vergadering benoemde deputaatschap.
2. Hoger beroep op de generale synode wordt ingesteld door indiening van een hoger beroepschrift bij het op grond van het in artikel 3 van deze regeling door de generale synode benoemde deputaatschap.
3. Indiening kan geschieden zowel per post als per email. Het deputaatschap kan van de indiener verlangen dat hij, gelet op de omvang van het ingediende dossier, zijn beroepschrift of hoger beroepschrift schriftelijk per post en in een aan te geven veelvoud zal toezenden.
4. Een beroepschrift en hoger beroepschrift dient ten minste de volgende elementen te bevatten:
 - a. de naam en het adres van de indiener;
 - b. een omschrijving van het besluit of de beslissing op bezwaar waartegen het beroep, dan wel de uitspraak waartegen het hoger beroep, zich richt;
 - c. de gronden van het beroep of hoger beroep, met een toelichting daarop;
 - d. een omschrijving van de uitspraak die indiener van de meerdere vergadering vraagt.
5. Bij indiening wordt een afschrift van het besluit, de beslissing op bezwaar of de uitspraak door indiener meegezonden.
6. Het deputaatschap bevestigt indiener schriftelijk of per email de ontvangst van zijn beroepschrift of hoger beroepschrift.
7. Indien een beroepschrift of hoger beroepschrift niet voldoet aan de gestelde vereisten, stellendeputaten indiener in de gelegenheid dit te herstellen binnen een door deputaten te bepalen termijn.
8. Indiener stelt de kerkenraad of de classis- in die gevallen waarin de classis het primaire besluit nam - in kennis van het door hem ingestelde beroep of hoger beroep.

Artikel 5 **Doorzendplicht**

1. Indien het beroepschrift of hoger beroepschrift wordt ingediend bij het deputaatschap van een onbevoegde meerdere vergadering dan wordt het zo spoedig mogelijk doorgezonden naar het deputaatschap van de bevoegde meerdere vergadering.
2. Indiener wordt van de doorzending direct in kennis gesteld.

¹²Op het instellen van beroep in predikantszaken bij de commissie van beroep is de generale regeling voor de rechtspraak in predikantszaken ex artikel F79.3 van de kerkorde van toepassing. Zie de toelichting bij deze generale regeling.

3. De datum van ontvangst door het deputaatschap van de onbevoegde meerdere vergadering geldt als het tijdstip van indiening van het beroepschrift of hoger beroepschrift.

Artikel 6 Termijnen

1. Een beroepschrift of hoger beroepschrift is tijdig ingediend indien het voor het einde van de termijn, als bedoeld in artikel F76.3 of artikel F77.2 van de kerkorde, is ontvangen.
2. Bij verzending per post is een beroepschrift of hoger beroepschrift tijdig ingediend indien het aantoonbaar voor het einde van de termijn ter post is bezorgd, mits het niet later dan een week na afloop van de termijn is ontvangen.
3. Bij verzending per email is een beroepschrift of hoger beroepschrift tijdig ingediend indien het voor het einde van de termijn per email is ontvangen, waarbij de datum die en het tijdstip dat de ontvanger registreert bepalend is.

III. BEOORDELING VAN DE ONTVANKELIJKHEID

Artikel 7 Ontvankelijkheid

1. Een ingediend beroep of hoger beroep wordt niet-ontvankelijk verklaard indien indiener op grond van artikel 76.1 of artikel 77.1 van de kerkorde niet het recht toe komt beroep of hoger beroep in te stellen.
2. Een ingediend beroep of hoger beroep wordt niet-ontvankelijk verklaard indien indiener geen lid meer is van één van de Gereformeerde Kerken, tenzij:
 - a. het ingestelde beroep of hoger beroep persoonlijk onrecht betreft dat hem in zijn hoedanigheid als kerklid is aangedaan en de gevraagde uitspraak betekenis heeft voor zijn terugkeer naar één van de kerken of voor een herstel van zijn goede naam in de gemeente;
 - b. hij optreedt in zijn kwaliteit als wettig vertegenwoordiger van een kerklid.
3. Een ingediend beroep of hoger beroep wordt niet-ontvankelijk verklaard indien het buiten de termijn is ingesteld, tenzij de indiener de termijnoverschrijding redelijkerwijs niet kan worden verweten.
4. Een ingediend beroep of hoger beroep wordt niet-ontvankelijk verklaard indien indiener niet binnen de gestelde termijn, als bedoeld in artikel 4, lid 7, van deze generale regeling, een gepleegd verzuim heeft hersteld.

IV. VOORBEREIDING VAN HET ADVIES AAN DE MEERDERE VERGADERING

Artikel 8 Onderzoek

1. Ter voorbereiding van hun advies aan de meerdere vergadering verrichten deputaten onderzoek op basis van het ingediende beroepschrift of hoger beroepschrift en de door indiener ingediende, daarbij behorende stukken.
2. Deputaten zenden een afschrift van het ingediende beroepschrift of hoger beroepschrift met de ingediende, daarbij behorende stukken aan de wederpartij.
3. Deputaten stellen de wederpartij in de gelegenheid om binnen een door deputaten te stellen termijn schriftelijk verweer te voeren tegen het ingediende beroepschrift of hoger beroepschrift. Na ontvangst zenden deputaten een afschrift van het verweer aan indiener.
4. Deputaten zijn bevoegd om bij indiener en de wederpartij nadere stukken op te vragen. Na ontvangst zenden deputaten een afschrift van de stukken aan de andere partij in het geding.
5. Deputaten zien er op toe dat indiener en de wederpartij de beschikking hebben over alle stukken die deputaten bij hun advies zullen betrekken.

Artikel 9 Vertrouwelijke stukken¹³

1. Indien indiener of de wederpartij aan deputaten stukken verstrekt die naar de mening van verstrekker vanwege hun vertrouwelijk karakter niet geschikt zijn om voorgelegd te

¹³Dit artikel staat op gespannen voet met artikel F75.2, onder f, van de kerkorde: beide partijen hebben gelijke toegang tot relevante stukken. Omdat het in de praktijk toch mogelijk kan en moet zijn om met vertrouwelijke stukken te werken, is deze redelijk uitvoerige, met waarborgen omklede bepaling opgenomen.

- worden aan de andere partij in het geding, zullen deputaten de vertrouwelijkheid en de noodzaak om van deze stukken kennis te nemen en in het onderzoek te betrekken, beoordelen.
2. Indien het beroep op de vertrouwelijkheid niet wordt toegestaan, staat het de verstrekker vrij de desbetreffende stukken terug te trekken, zodat zij geen onderdeel uitmaken van het dossier en het onderzoek.
 3. Indien het beroep op de vertrouwelijkheid wordt toegestaan zullen deputaten de andere partij in het geding hiervan in kennis stellen onder vermelding van het karakter van deze stukken.
 4. De andere partij in het geding kan deputaten verzoeken deze stukken bij het advies buiten beschouwing te laten. Deputaten voldoen aan dit verzoek, tenzij zwaarwegende, in het advies gemotiveerde, redenen zich tegen inwilliging verzetten.
 5. Indien deputaten de vertrouwelijke stukken bij hun advies betrekken, maken zij daarvan melding in het advies. Deputaten maken daarbij tevens melding van het standpunt van de andere partij in het geding.
 6. Indien deputaten de vertrouwelijke stukken in hun onderzoek en bij hun advies buiten beschouwing laten, zien zij er op toe dat deze stukken niet ten grondslag worden gelegd aan hun advisering.

Artikel 10 Hoorzitting

1. Indiener en de wederpartij worden in de gelegenheid gesteld ten overstaan van deputaten en in elkaars aanwezigheid hun standpunten mondeling toe te lichten.
2. De hoorzitting is niet openbaar.
3. Deputaten kunnen op verzoek van indiener of de wederpartij belangstellenden tot de hoorzitting toelaten indien de andere partij in het geding daartegen geen bezwaar heeft.
4. Deputaten kunnen op verzoek van indiener of de wederpartij om zwaarwegende redenen besluiten partijen afzonderlijk te horen.
5. Indiener en de wederpartij kunnen deputaten verzoeken getuigen te horen. Het verzoek dient ten minste 48 uur voor de hoorzitting te worden ingediend onder opgave van de naam en het adres van de getuige(n). Deputaten doen hiervan mededeling aan de andere partij in het geding. Deputaten kunnen getuigen weigeren indien zij dat redelijkerwijs niet in het belang achten voor hun onderzoek en advies.
6. Deputaten kunnen andere personen dan partijen horen die in de procedure bij de zaak betrokken zijn geweest. Deputaten beslissen over de aanwezigheid van partijen daarbij.
7. Van het horen wordt een kort schriftelijk verslag gemaakt.
8. Indiener en de wederpartij worden in de gelegenheid gesteld om binnen een door deputaten te stellen termijn hun opmerkingen bij het verslag kenbaar te maken.
9. Wanneer partijen afzonderlijk zijn gehoord wordt het verslag aan indiener en de wederpartij toegezonden, met uitzondering van dat deel van het verslag waarin de vertrouwelijke stukken als bedoeld in artikel 9 van deze generale regeling aan de orde komen.
10. Deputaten stellen het verslag vast en zenden indiener en de wederpartij een afschrift van het vastgestelde verslag.

Artikel 11 Bijstand en deskundigen

1. Indiener en de wederpartij kunnen zich in de procedure laten bijstaan dan wel zich door een gemachtigde laten vertegenwoordigen. Zij stellen deputaten daarvan in kennis onder opgave van de naam en het adres van betrokkene.
2. Deputaten kunnen schriftelijk advies vragen aan deskundigen. Een afschrift van het advies zenden zij ter kennis aan indiener en de wederpartij.

Artikel 12 Verschuiving en wraking

1. Het deputaatschap doet na indiening van het beroepschrift of hoger beroepschrift zo spoedig mogelijk mededeling aan indiener en de wederpartij welke deputaten bij de advisering aan de meerdere vergadering worden betrokken.
2. Een deputaat die eerder bij de in beroep of hoger beroep aanhangige zaak betrokken is geweest of die in een persoonlijke relatie staat tot indiener, de wederpartij of een andere bij de zaak betrokken persoon, kan geen deel uitmaken van deputaten die in de zaak onderzoek zullen doen en daarover zullen adviseren.
3. Indien indiener en/of de wederpartij van mening zijn/is dat er omstandigheden zijn om aan te nemen dat een deputaat niet onpartijdig staat ten opzichte van de te behandelen

- zaak, deelt hij dat binnen veertien dagen na de mededeling mee aan de voorzitter van het deputaatschap. Het deputaatschap neemt vervolgens een beslissing over de inzet van de betrokken deputaat of deputaten.
4. Deputaten die bij de voorbereiding van een uitspraak in hoger beroep betrokken waren, behoeven zich niet te onthouden van advisering over een verzoek om herziening van die uitspraak.

Artikel 13 Voorziening in spoedeisende situaties

1. Het instellen van beroep of hoger beroep heeft op grond van artikel 76.3 of artikel 77.2 van de kerkorde geen opschortende werking.
2. Indiener kan deputaten schriftelijk verzoeken een voorlopige voorziening te treffen totdat de meerdere vergadering op het beroep of hoger beroep uitspraak heeft gedaan. Het verzoek bevat een uiteenzetting van de gronden en een omschrijving van de gevraagde voorziening.
3. Deputaten treffen een voorlopige voorziening indien:
 - a. er sprake is van spoedeisendheid en
 - b. de uitvoering van het besluit of de beslissing op bezwaar waartegen het beroep of de uitvoering van de uitspraak waartegen het hoger beroep zich richt, na afweging van de belangen van indiener en de wederpartij, voor indiener een onevenredig groot nadeel met zich meebrengt.
4. De kerkenraad of classis - in die gevallen waarin de classis het primaire besluit nam - zal in de regel niet overgaan tot uitvoering van het besluit, de beslissing op bezwaar of de uitspraak totdat deputaten op het verzoek om een voorlopige voorziening hebben beslist.
5. De artikelen 8 tot en met 12 van deze generale regeling zijn van overeenkomstige toepassing.

V. ADVIES AAN DE MEERDERE VERGADERING

Artikel 14 Termijn

1. Deputaten brengen hun advies uit aan de meerdere vergadering ten minste veertien dagen voor de dag waarop de meerdere vergadering bijeen komt.
2. In geval van hoger beroep kunnen deputaten hun advies ook uitbrengen gedurende de zittingsduur van de generale synode na overleg met het moderamen van de generale synode.
3. Indiener en de wederpartij ontvangen een afschrift van het advies van deputaten.

Artikel 15 Inhoud van het advies

Het advies van deputaten bevat ten minste de volgende onderdelen:

- a. een overzicht van het procesverloop, waaronder een weergave van het besluit, de beslissing op bezwaar en, in geval van hoger beroep, de uitspraak in beroep;
- b. een overzicht van de vastgestelde feiten;
- c. een omschrijving van het geschil waarover de meerdere vergadering een uitspraak moet doen;
- d. een samenvatting van het door indiener ingediende beroepschrift;
- e. een samenvatting van het door de wederpartij ingediende verweerschrift;
- f. de vermelding van de gehouden hoorzitting onder toevoeging van het vastgestelde verslag als bijlage bij het advies;
- g. de vermelding van het gebruik van vertrouwelijke stukken, als bedoeld in artikel 9 van deze generale regeling;
- h. indien een voorlopige voorziening is getroffen de inhoud van deze voorziening en de gronden waarop deze voorziening berust;
- i. de beoordeling van de ontvankelijkheid;
- j. de conceptuitspraak;
- k. de gronden waarop de conceptuitspraak berust;
- l. in geval van hoger beroep zo nodig een advies over de rechtsgevolgen van de uitspraak;
- m. in geval van hoger beroep zo nodig een advies over de nadere aanwijzingen van de meerdere vergadering inzake de weg waarlangs herstel van vrede door recht kan worden bewerkstelligd;
- n. de namen van de deputaten die het advies uitbrengen.

VI. BEHANDELING, BERAADSLAGING EN BESLUITVORMING DOOR DE MEERDERE VERGADERING

Artikel 16 **Behandeling op de meerdere vergadering**

1. De meerdere vergadering doet mededeling aan indiener en de wederpartij van de dag waarop zij het ingediende beroepschrift of hoger beroepschrift zal behandelen op basis van het advies van deputaten.
2. De behandeling van het ingediende beroepschrift of hoger beroepschrift is openbaar.
3. De meerdere vergadering kan besluiten de behandeling achter gesloten deuren te laten plaatsvinden wanneer dat in het belang van de zaak wenselijk wordt geacht, al dan niet op verzoek van indiener en/of de wederpartij.
4. De meerdere vergadering stelt indiener en de wederpartij in de gelegenheid ten overstaan van de vergadering hun standpunt naar aanleiding van het advies van deputaten mondeling toe te lichten.
5. Bij de behandeling van het beroepschrift of hoger beroepschrift zullen tenminste twee deputaten aanwezig zijn om hun advies toe te lichten en de meerdere vergadering zo nodig van nader advies te dienen.

Artikel 17 **Beraadslaging en besluitvorming**

1. De beraadslaging en besluitvorming door de meerdere vergadering geschiedt achter gesloten deuren en buiten aanwezigheid van indiener, de wederpartij en de in artikel 18, lid 1, van deze generale regeling genoemde leden.
2. Bij de beraadslaging en besluitvorming over het beroepschrift of hoger beroepschrift zullen tenminste twee deputaten aanwezig zijn om de meerdere vergadering zo nodig van nader advies te dienen.
3. De meerdere vergadering doet uitspraak op het ingediende beroepschrift of hoger beroepschrift bij meerderheid van stemmen.
4. De meerdere vergadering geeft van haar uitspraak binnen twee weken kennis aan indiener en de wederpartij door toezending van de uitspraak.

Artikel 18 **Verschonings- en wrakings**

1. De leden van de meerdere vergadering die in persoon betrokken zijn of zijn geweest bij het nemen van het besluit, bij de beslissing op bezwaar en, in geval van hoger beroep, bij de uitspraak in beroep nemen geen deel aan de behandeling, beraadslaging en besluitvorming door de meerdere vergadering die op het ingestelde beroep of hoger beroep een uitspraak zal doen.¹⁴

¹⁴Deze bepaling vergt een uitgebreide voetnoot. In de door de Generale Synode Harderwijk vastgestelde Huishoudelijke Regeling (Acta, bijlage 9.1) is de volgende bepaling opgenomen: “Leden van de generale synode die betrokken zijn (geweest) bij een appelzaak – onder wie in elk geval de afgevaardigden van de particuliere synode tegen wie het appel is ingesteld –, maken geen deel uit van de vergadering bij de behandeling van die appelzaak” (artikel 10, lid 1). Het is een terugkerende discussie wie wel en niet betrokken mag zijn bij de besluitvorming rond een appelzaak op de generale synode. Al vele jaren wordt gekozen voor de constructie dat afgevaardigden van de particuliere synode niet deelnemen aan besluitvorming rond appelzaken uit die particuliere synode. Deze generale bepaling wordt gegeven voor alle meerdere vergaderingen, dus ook de generale synode. Gekozen is in dezen voor een beperkte regeling: wie *als persoon* eerder bij een zaak is betrokken mag in beroep of hoger beroep daarover niet meebeslissen. Dat geldt dus voor het kerkenraadslid dat bij de besluitvorming rond een besluit of beslissing op bezwaar betrokken was. Ook al was hij op die bewuste kerkenraadsvergadering niet aanwezig, hij maakt(e) wel deel uit van het besluitvormende college en kan medeverantwoordelijk worden gehouden voor dat besluit. Dat ligt anders voor een lid van een meerdere vergadering. Hij is afgevaardigde voor die ene specifieke meerdere vergadering en hij heeft de bevoegdheid voor dat moment en die vergadering (artikel E62.5 van de kerkorde). Onder de kerkorde 1978 kwamen op de generale synode slechts appelzaken waarin de particuliere synode uitspraak had gedaan. Onder de nieuwe kerkorde komen de hoger beroepszaken naar aller waarschijnlijkheid voor het grootste deel van de classes. De particuliere synoden hebben immers nog een beperkte rechtsprekende taak. De vier particuliere synoden wijzen de afgevaardigden naar de particuliere synoden aan (vier predikanten en vier ouderlingen). In die gevallen waarin hoger beroep wordt ingesteld tegen een uitspraak van de particuliere synode behoeven niet alle (acht) afgevaardigden van die particuliere synode zich te onthouden. Slechts zij die ook daadwerkelijk afgevaardigden waren naar die vergadering van de particuliere synode die de uitspraak in beroep heeft gedaan. Anders dan bij een kerkenraad kunnen ambtsdragers die geen deel uitmaakten van die synodevergadering niet verantwoordelijk worden gehouden

2. Indien indiener en/of de wederpartij van mening is/zijn dat er omstandigheden zijn om aan te nemen dat een lid van de meerdere vergadering in onvoldoende mate onpartijdig staat ten opzichte van de te behandelen zaak, doet hij voor aanvang van de behandeling van het ingediende beroepschrift of hoger beroepschrift daarvan mededeling aan de voorzitter van de meerdere vergadering. De meerdere vergadering neemt vervolgens een beslissing over de deelname van betrokken lid aan de behandeling, beraadslaging en besluitvorming.
3. De leden van de meerdere vergadering die bij een uitspraak in hoger beroep betrokken waren, behoeven zich niet te onthouden van medewerking aan de uitspraak op een verzoek om herziening van die uitspraak.

Artikel 19 Inhoud van de uitspraak

1. De uitspraak van de meerdere vergadering bevat de onderdelen als genoemd in artikel 15 van de generale regeling.
2. In de acta van de meerdere vergadering kan volstaan worden met vermelding van de onderdelen als bedoeld in artikel 15, onder j en k, van deze generale regeling.

Artikel 20 Vermelding van het rechtsmiddel

Indien tegen de uitspraak van de meerdere vergadering een rechtsmiddel openstaat, vermeldt de meerdere vergadering dit onder de uitspraak met daarbij de termijn waarbinnen van dit rechtsmiddel gebruik gemaakt kan worden.

VII. HERZIENING VAN EEN UITSPRAAK

Artikel 21 Herziening

1. Herziening van een uitspraak in hoger beroep, als bedoeld in artikel F78.1 van de kerkorde, wordt gevraagd door indiening van een verzoekschrift bij het op grond van het in artikel 3 van deze regeling benoemde deputaatschap.
2. Op de indiening van, de behandeling van en de besluitvorming op een verzoek tot herziening zijn de artikelen van deze generale regeling zo veel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

VIII. SLOTBEPALINGEN

Artikel 22 Inwerkingtreding

Deze generale regeling treedt in werking op een door de generale synode te bepalen tijdstip.

Artikel 23 Overgangsbepalingen

De generale synode bepaalt bij afzonderlijk besluit het overgangsrecht voor aanhangige zaken ten tijde van de inwerkingtreding van deze generale regeling.

TOELICHTING

Algemeen

De kerkorde in eerste lezing bepaalt:

F75.3: De generale synode stelt een generale regeling vast voor de kerkelijke rechtspraak.

Deze is van toepassing op de procedures volgens art. F76 tot F80.

F79.3: De generale synode stelt een generale regeling vast voor de rechtspraak in predikantszaken.

voor die uitspraak in beroep. Er is dus een onderscheid tussen een ‘institutionele’ en ‘persoonlijke’ verantwoordelijkheid. Verder geldt nog het recht van wraking door partijen en de plicht tot verschoning van de afgevaardigden. Kortom: de regeling van artikel 24, lid 1, volstaat en is dekkend. Opgemerkt moet worden dat deze bepaling geldt dus ook voor leden van de generale synode die als deputaat betrokken zijn geweest bij de advisering van een meerdere vergadering in een beroepszaak waartegen hoger beroep is ingesteld.

Twee generale regelingen dus, waarbij er naar de letter voor de rechtspraak in predikantszaken twee regelingen bepalend zijn. De redenering daarachter zou kunnen zijn: een lex generalis voor alles en – aanvullend – een lex specialis voor de commissie van beroep.

Deputaten herziening kerkorde hebben er voor gekozen een splitsing aan te brengen. Er is een essentieel verschil tussen de kerkelijke rechtspraak door meerdere vergaderingen, waar deputaatschappen/deputaten een belangrijke rol spelen, en de kerkelijke rechtspraak op een gebied dat door de commissie van beroep in predikantszaken wordt bestreken. Dat verschil uit zich, behalve in de problematiek, vooral ook in de wijze van werken en dus in het procesrecht, waar de generale regelingen toch vooral over gaan.

De generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak omvat nu de rechterlijke taak van de meerdere vergaderingen en is van toepassing op het beroep op de classis en de particuliere synode en het hoger beroep op de generale synode, inclusief de herziening. Daarnaast is er een generale regeling voor de rechtspraak in predikantszaken ex artikel F79.3, die op de commissie van beroep in predikantszaken van toepassing is. Deze regeling is er reeds maar heeft herziening en verder doordenken aan de hand van de nieuwe situatie. Daarover is contact gaande met de commissie. Overigens geldt voor het hoger beroep op de generale synode in predikantszaken weer de voorliggende regeling.

Nadere algemene en artikelsgewijze toelichting

Er zal nog een algemene toelichting bij de generale regeling worden geschreven over de kerkelijke rechtspraak, alsmede een artikelsgewijze toelichting.

F79 RECHTSPRAAK IN PREDIKANTSZAKEN

INVENTARISATIE

De huidige regeling is te vinden in Acta GS 2011-2012, Bijlage 4.2.

Deputaten HKO zijn in gesprek met de beroepscommissie in predikantszaken over de verhouding van deze regeling tot de nieuwe KO alsmede over een aantal al dan niet noodzakelijke aanpassingen.

OPMERKINGEN HKO

Nadere voorstellen afwachten.

F80 KLACHTRECHT BIJ SEKSUEEL MISBRUIK

INVENTARISATIE

De huidige regelingen voor klachtencommissie en beroepscommissie SMKR zijn te vinden in Acta GS 2011-2012, Bijlage 3.4 en 3.5.

Deputaten SMKR zonden nieuwe concept-regelingen. HKO treedt daarover in contact met deputaten SMKR. Complicerende factor is dat het hier gaat om regelingen waarbij drie kerkverbanden zijn betrokken.

OPMERKINGEN HKO

Nog geen evaluatie en nadere voorstellen beschikbaar.

F81 REVISIE

GENERALE REGELING VOOR REVISIEVERZOEKEN

Toelichting

Deze synode heeft belangrijke stappen gezet waar het het onderwerp 'revisie' aangaat. Er is een duidelijk terminologisch onderscheid aangebracht tussen de begrippen herziening en revisie. Het begrip 'revisie' wordt gebruikt in verband met besluiten die een kerkelijke, meerdere vergadering neemt op grond van haar normale bevoegdheid. De vergadering fungeert hier als 'bestuursorgaan'. Dit in tegenstelling tot de term 'herziening' die ziet op de taak van een meerdere vergadering als 'kerkelijk rechter'. Herziening wordt verzocht van een uitspraak. De 'gereviseerde' kerkorde heeft dit onderscheid gecodificeerd in de artikelen F81 (revisie) en F78 (herziening). Herziening is in de herziene kerkorde nog slechts mogelijk van een uitspraak in hoger beroep van de generale synode.

De synode heeft een regeling vastgesteld voor de behandeling van revisieverzoeken op generaal-synodaal niveau (artikel 16, besluit 2, van de Acta):

1. revisie kan worden verzocht van besluiten van de synode, voor zover het niet betreft uitspraken in appèlzaken, waarvoor een eigen regeling bestaat (zie Acta art. 46);
2. mindere kerkelijke vergaderingen kunnen revisieverzoeken indienen met betrekking tot elk besluit van de synode;
3. kerkleden kunnen revisie verzoeken terzake van besluiten van de synode waardoor zij rechtstreeks in hun eigen belang zijn getroffen;
4. revisieverzoeken met betrekking tot een materie die naar art. 30 KO vast onderdeel uitmaakt van de agenda van de synode kunnen niet worden ingediend zolang de mogelijkheid bestaat om via een door de synode vastgesteld inspraak- of inbrengtraject bezwaren en verzoeken tot wijziging ter kennis van de synode te brengen;
5. indien met betrekking tot een materie die naar art. 30 KO vast onderdeel uitmaakt van de agenda van de synode een generaal deputaatschap is aangesteld, kan een revisieverzoek niet worden ingediend alvorens in overleg met bedoeld deputaatschap is geprobeerd tot overeenstemming te komen;
6. revisieverzoeken met betrekking tot generaal-synodale besluiten dienen rechtstreeks bij de generale synode te worden ingediend;
7. revisie van generaal-synodale besluitvorming, ook al is die van oudere datum, dient niet als een 'nieuwe zaak' naar art. 30 KO te worden beschouwd.

Bij onderdeel 3 van deze regeling is de volgende toelichting gegeven (bijlage bij artikel 16, besluit 2):

1. Van het recht van revisie op generaal-synodaal niveau dient terughoudend gebruik te worden gemaakt.
2. Regel 2 bevat de hoofdregel dat revisie in beginsel een zaak is van de mindere kerkelijke vergaderingen en niet van individuele kerkleden.
3. Regel 3 staat in de context van regel 2. Regel 3 kent het recht van revisie toe aan die kerkleden die "terzake van besluiten van de synode rechtstreeks in hun eigen belang zijn getroffen".
4. Naast de kerkelijke vergaderingen (regel 2) komt het recht van revisie dus alleen toe aan 'direct belanghebbenden' bij het besluit (regel 3).
5. Er is sprake van een 'rechtstreeks getroffen zijn in eigen belang' als wordt voldaan aan de drie volgende voorwaarden:
 - a. er moet sprake zijn van een persoonlijk belang bij het desbetreffende besluit.
Toelichting: Betrokkene moet zich daarin objectief onderscheiden van anderen. Een sterk (emotioneel) gevoel van betrokkenheid bij het besluit is niet voldoende.
 - b. er moet sprake zijn van een eigen belang.
Toelichting: Het besluit moet betrokkene aangaan of raken. Het gaat niet om de behartiging van een collectief belang, maar om een besluit dat de betrokkene zelf treft. Iemand die van oordeel is dat een besluit revisie behoeft in het algemeen belang van de kerken, heeft geen revisierecht op de generale synode, maar dient regel 2 te volgen.
 - c. er moet sprake zijn van een direct causaal verband tussen het besluit en het

belang van betrokkene.

Toelichting: Er moet sprake zijn van een aantoonbare samenhang tussen het besluit en degene die daardoor getroffen is. Het besluit heeft op hem of haar betrekking of raakt hem of haar rechtstreeks. Betrokkene moet kunnen aantonen dat hij of zij concrete gevolgen ondervindt van het besluit in onderscheiding van anderen.

Voorts heeft deze generale synode uitgesproken:

- a. dat nadere bepalingen over de criteria waaraan een revisieverzoek moet voldoen niet nodig zijn; bewaking van de 'kwaliteit' moet niet zozeer worden gezocht in formele regels, maar in inhoudelijke en bestuurlijke kwaliteit;
- b. dat differentiatie naar inhoud, soort en importantie van besluiten die onderwerp van een revisieverzoek kunnen zijn, niet gewenst is;
- c. dat een synode die besluit tot wijziging van beleid in belangrijke en gevoelige zaken gebruik kan maken van een traject van besluitvorming in eerste en tweede lezing, parallel aan dat wat eerder is vastgesteld voor wijziging van de kerkorde (Acta GS Zuidhorn 2002, art. 19).

Tot slot heeft de generale synode besloten voor de voorbereiding van de behandeling van revisieverzoeken door de generale synode in het Huishoudelijk reglement van de synode als regel vast te stellen:

1. bij het begin van de zittingen maakt een kleine commissie een globale inventarisatie van de binnengekomen revisieverzoeken;
2. en doet vervolgens aan het moderamen c.q. de synode per onderwerp voorstellen voor een adequate behandeling en ook voor de bemensing van de behandelende synodecommissie;
3. de synode besluit niet dan nadat de indiener van het revisieverzoek en - waar van toepassing- het deputaatschap dat het revisieverzoek regardeert, in de gelegenheid zijn gesteld namens de synode te worden gehoord.

Generale Synode Harderwijk 2011-2012

De acta vermeldt in artikel 12:

Ordevoorstel revisieverzoeken

De GS Zwolle-Zuid 2008 stelde een nieuwe regeling vast voor de ontvankelijkheid van revisieverzoeken (Acta, art. 16, besluit 2a). De synode van 2011 is de eerste waarop deze regeling in praktijk moet worden gebracht. De indruk bestaat dat de hoofdzaken van deze regeling goed bekend zijn geworden onder de kerken. Dit geldt echter niet voor het onderdeel 5: *indien met betrekking tot een materie die naar art. 30 KO vast onderdeel uitmaakt van de agenda van de synode een generaal deputaatschap is aangesteld, kan een revisieverzoek niet worden ingediend alvorens in overleg met bedoeld deputaatschap is geprobeerd tot overeenstemming te komen.* Voor zover valt na te gaan heeft niet één van de indieners van een revisieverzoek aan deze regel gevolg gegeven. Zijn ze daarom alle onontvankelijk? Het moderamen is van mening dat zo'n beslissing geen recht zou doen aan de betrokken kerken. Om een oplossing te vinden is contact gezocht met de deputaten die deze regeling hadden opgesteld. Dit leidt tot het volgende voorstel:

Besluit:

- a. bij de GS 2011 ingediende revisieverzoeken niet op grond van de regel van de GS Zwolle-Z 2008, Acta art. 16, besluit 2a sub 5 onontvankelijk te verklaren, terwijl ze niet op een onjuist begrip van de besluittekst gebaseerd zijn;
- b. indien er in een revisieverzoek sprake zou zijn van onjuist begrip van een synodebesluit, per geval te beoordelen, op voorstel van de behandelende

- commissie, of alsnog tijdens de duur van deze synode vooroverleg tussen de indiener en de betrokken deputaten gevoerd dient te worden;
- c. deputaten herziening kerkorde te vragen om de volgende synode te dienen met een aangepaste formulering van de onder a. genoemde regel, waarbij de ervaringen van deze synode worden verwerkt;¹⁵
 - d. deputaten administratieve ondersteuning op te dragen in de periode 2011-2014 alle indieners van een revisieverzoek naar de betrokken deputaten terug te verwijzen, om na te gaan of de indieners beschikken over toereikende informatie en het revisieverzoek zich richt op een goed begrepen besluit.

Gronden:

1. de regel in Acta GS 2008, besluit 2a sub 5 bedoelde slechts een filter te zijn voor revisieverzoeken die berusten op ontoereikende informatie en/of onvoldoende kennis van de besluiten waarvan herziening wordt gevraagd;
2. de toepassing van de regel blijkt moeizaam te verlopen, waardoor enerzijds coullance, anderzijds extra aandacht voor de uitvoering noodzakelijk is.

Het voorstel wordt na korte bespreking met algemene stemmen als besluit aanvaard.

De synode heeft voorts in de Huishoudelijke Regeling voor generale synoden (bijlage 9.1 bij de acta) de volgende bepalingen omtrent revisieverzoeken en de behandeling daarvan opgenomen:

Artikel 1: voorbereiding van de synode

(..)

7. Deputaten AO gaan na of inzenders van een revisieverzoek overleg met het betreffende deputaatschap hebben gehad om tot overeenstemming te komen.

Artikel 5: commissies

(..)

2. Het moderamen benoemt bij het begin van de synode eveneens een kleine commissie die ingekomen revisieverzoeken inventariseert en per onderwerp voorstellen doet voor een adequate behandeling en de samenstelling van de behandelende synodecommissie. De synode besluit over een revisieverzoek niet dan nadat de indiener ervan en - waar van toepassing - het deputaatschap dat het revisieverzoek regardeert, in de gelegenheid zijn gesteld namens de synode te worden gehoord.

(..)

Artikel 10: deelnemers aan de besluitvorming

(..)

4. Leden van de generale synode die het besluit nam waarvan revisie wordt gevraagd, behoeven zich niet te onthouden van de besluitvorming omtrent het revisieverzoek;

(..)

7. Deputaten onthouden zich van deelname aan de bespreking indien de synode een verzoek om revisie, het deputaatschap betreffende, behandelt.

Kerkorde in eerste lezing

De Generale Synode van Harderwijk 2011-2012 heeft in eerste lezing in de nieuwe kerkorde in artikel F81 de volgende regeling voor revisieverzoeken gegeven:

- F81.1 Revisie kan worden verzocht van besluiten van de generale synode, voor zover het niet betreft uitspraken in hoger beroep.

¹⁵ Aan deze opdracht wordt voldaan met deze generale regeling.

- F81.2 Kerkenraad en classis kunnen revisie verzoeken met betrekking tot elk besluit van de **73** generale synode.
- F81.3 Kerkleden kunnen alleen revisie verzoeken van besluiten van de generale synode waardoor zij rechtstreeks in hun eigen belang zijn getroffen.
- F81.4 Een revisieverzoek wordt ingediend en door de generale synode behandeld volgens de vastgestelde generale regeling.

De algemene beginselen van het revisierecht liggen vast in artikel F81.1 tot en met F81.3: wie kunnen revisie vragen waarvan.

Artikel F81.4 bepaalt dat er een generale regeling moet komen voor de *indiening en behandeling* van revisieverzoeken. Hetgeen vorige generale synoden hebben vastgesteld zal in deze generale regeling verwerkt dienen te worden.

Generale regeling voor revisieverzoeken als bedoeld in artikel F81.4 van de kerkorde

Artikel 1 Mogelijkheid van revisie

1. Revisie kan worden verzocht van besluiten van de generale synode.¹⁶
2. Revisie kan niet worden verzocht van uitspraken in hoger beroep en van uitspraken in verzoeken tot herziening.¹⁷
3. Revisie kan niet worden verzocht van besluiten waarbij de generale synode een inspraak- of inbrengtraject heeft vastgesteld, langs welke weg bezwaren en verzoeken tot wijziging ter kennis van de generale synode kunnen worden gebracht.
4. Indien het besluit van de generale synode waarvan revisie wordt verzocht een onderwerp betreft waarvoor een deputaatschap is ingesteld, treedt verzoeker, alvorens het revisieverzoek in te dienen, in overleg met dit deputaatschap. Verzoeker vergewist zich ervan dat zijn bezwaar tegen het besluit van de generale synode niet berust op een onjuist begrip van dit besluit. Het deputaatschap zal verzoeker van de nodige informatie voorzien en nagaan of en zo ja, op welke wijze, aan de bezwaren van verzoeker tegemoet gekomen kan worden.¹⁸

Artikel 2 Bevoegdheid¹⁹

1. Kerkenraad en classis kunnen revisie verzoeken met betrekking tot elk besluit van de generale synode.
2. Kerkleden kunnen alleen revisie verzoeken van besluiten van de generale synode waardoor zij rechtstreeks in hun eigen belang zijn getroffen.
3. Van een *rechtstreeks getroffen zijn in eigen belang* is sprake als wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:²⁰
 - a. er moet sprake zijn van een persoonlijk belang bij het desbetreffende besluit;²¹

¹⁶ Artikel F81.1 is hier letterlijk overgenomen. De Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008-2009 sprak uit "dat differentiatie naar inhoud, soort en importantie van besluiten die onderwerp van een revisieverzoek kunnen zijn, niet gewenst is".

¹⁷ Dit volgt uit artikel F81.2 en F78.

¹⁸ Dit artikellid ziet de problemen waarvoor de Generale Synode van Harderwijk 2011-2012 zich gesteld zag bij de uitvoering van het besluit van de Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008-2009. Deze synode had bepaald: "indien met betrekking tot een materie die naar art. 30 KO vast onderdeel uitmaakt van de agenda van de synode een generaal deputaatschap is aangesteld, kan een revisieverzoek niet worden ingediend alvorens in overleg met bedoeld deputaatschap is geprobeerd tot overeenstemming te komen". Geen van de verzoekers om revisie had dit overleg gevoerd. De synode besloot niet tot het uitspreken van een niet-ontvankelijk. De bepaling bedoelde slechts een filter te zijn voor revisieverzoeken die berusten op ontoereikende informatie en/of onvoldoende kennis van de besluiten waarvan revisie wordt gevraagd.

¹⁹ Dit artikel betreft deels een herhaling van hetgeen in artikel F81 reeds is geregeld. Het wordt herhaald om vervolgens het 'eigen belang' nader te kunnen definiëren.

²⁰ Acta Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008-2009, artikel 16, besluit 2. De bijlage bij artikel 16, besluit 2 bevat de tekst van voetnoot 9, 10 en 11.

²¹ Betrokkene moet zich daarin objectief onderscheiden van anderen. Een sterk (emotioneel) gevoel van betrokkenheid bij het besluit is niet voldoende.

- b. er moet sprake zijn van een eigen belang;²²
- c. er moet sprake zijn van een direct causaal verband tussen het besluit en het belang van betrokkene.²³

Artikel 3 **Indiening**

1. Revisie van een besluit van de generale synode wordt rechtstreeks verzocht bij de generale synode.²⁴
2. De wijze waarop de inhoud van het revisieverzoek wordt vormgegeven is vrij.²⁵
3. De schriftelijke indiening geschiedt op de door de generale synode in de huishoudelijke regeling voorgeschreven wijze.
4. Deputaten administratieve ondersteuning van de generale synode gaan bij ontvangst van het revisieverzoek na of verzoekers overleg met het betreffende deputaatschap hebben gehad, conform artikel 1, lid 5 van deze generale regeling.

Artikel 4 **Behandeling en besluitvorming**

1. De behandeling van het revisieverzoek geschiedt op de door de generale synode in de huishoudelijke regeling vastgestelde wijze.
2. De generale synode besluit over een revisieverzoek niet dan nadat verzoeker en - waar van toepassing - het deputaatschap dat het revisieverzoek regardeert, in de gelegenheid zijn gesteld namens de generale synode te worden gehoord.
3. Leden van de generale synode die het besluit nam waarvan revisie wordt gevraagd, behoeven zich niet te onthouden van de besluitvorming omtrent het revisieverzoek.
4. Deputaten onthouden zich van deelname aan de bespreking indien de generale synode een verzoek om revisie, het deputaatschap betreffende, behandelt.
5. Verzoeker wordt op de door de generale synode in de huishoudelijke regelingen vastgestelde wijze in kennis gesteld van het besluit op het revisieverzoek.

Artikel 6 **Rechtsmiddel**

Tegen het besluit op een revisieverzoek kan slechts worden opgekomen door bij een volgende generale synode opnieuw om revisie te verzoeken.

G82.2 ONDERLINGE STEUN (hulpbehoevende kerken)

(deputaten GS11)

INVENTARISATIE GENERALE REGELINGEN

Deputaten werken volgens onderstaande regeling:

1. Voor 2012 en volgende jaren beoordelen deputaten de financiële draagkracht van de particuliere synoden die een verzoek om aanvullende steun doen, en kennen zij een bedrag aan steun toe door middel van een omslag over alle leden van de kerken; deputaten verrichten hun werkzaamheden binnen het vastgestelde budget.
2. Bij het beoordelen van de financiële draagkracht van een particulier ressort nemen deputaten mede in overweging of door de ter plaatse geldende regelingen voldoende aandacht wordt besteed aan de eigen

²²Het besluit moet betrokkene aangaan of raken. Het gaat niet om de behartiging van een collectief belang, maar om een besluit dat de betrokkene zelf treft. Iemand die van oordeel is dat een besluit revisie behoeft in het algemeen belang van de kerken, heeft geen revisierecht op de generale synode. Het ligt dan op de weg zijn kerkenraad te bewegen tot een revisieverzoek.

²³Er moet sprake zijn van een aantoonbare samenhang tussen het besluit en degene die daardoor getroffen is. Het besluit heeft op hem of haar betrekking of raakt hem of haar rechtstreeks. Betrokkene moet kunnen aantonen dat hij of zij concrete gevolgen ondervindt van het besluit in onderscheiding van anderen.

²⁴Een verzoek tot revisie doorloopt dus niet de kerkelijke weg langs de mindere vergaderingen.

²⁵De Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008-2009 sprak uit "dat nadere bepalingen over de criteria waaraan een revisieverzoek moet voldoen niet nodig zijn; bewaking van de 'kwaliteit' moet niet zozeer worden gezocht in formele regels, maar in inhoudelijke en bestuurlijke kwaliteit".

inspanningsverplichting van de kerken die steun ontvangen; deputaten zullen zo nodig handreikingen doen voor het berekenen van normbedragen; ook wordt door hen nagegaan of de steun uitsluitend wordt gebruikt voor de instandhouding van een predikantsplaats en niet (bijvoorbeeld) voor bijzondere projecten of het opbouwen van reserves.

3. Bij het verlenen van steun spelen alle kerkelijke vergaderingen een rol, in die zin dat er sprake zal zijn van een piramidale opbouw: hoe dichter een kerkelijke vergadering betrokken is bij de instandhouding van de erediensten in een hulpbehoevende kerk, des te meer mag van haar een bijdrage worden verwacht; de ressorten Friesland en Gelderland worden voorlopig bij het toepassen van deze regel uitgezonderd, omdat daar vanouds de steunverlening rechtstreeks door de PS-deputaten gebeurt.
4. Een particulier ressort komt pas in aanmerking voor aanvullende steun wanneer door kerkleden in dat ressort reeds een bedrag per ziel wordt opgebracht van € 6,00 (als totaal van het classicale en het particulier-synodale quotum), en de reserve van het ressort dit noodzakelijk maakt.
5. De inning van het quotum en het beheer van de gelden worden op de gebruikelijke wijze opgedragen aan deputaten financiën & beheer (F&B), die tevens zorg dragen voor uitbetaling van de toegekende steunbedragen. De verdere uitwerking van regelgeving en normeringen vindt plaats in overleg met deputaten F&B. Daarbij zal worden betrokken de vraag of na 2014 deputaten F&B volledig met de uitvoering van de steunverlening kunnen worden belast, waardoor dan een afzonderlijk deputaatschap niet meer nodig zou zijn.
6. Deputaten rapporteren, in samenspraak met deputaten F&B, aan de eerstvolgende generale over mogelijke overdracht van alle taken aan deputaten F&B.

(GS Harderwijk 2011-2012, bijlage 9.4)

OVERWEGINGEN HKO

- 1 Het wegvallen van de PS-en in de nieuwe kerkorde heeft ingrijpende consequenties voor de steunverlening door deputaten GS11.
- 2 Deputaten GS11 bezinnen zich op een nieuwe route van kerkverbandelijke steunverlening.
3. De nieuwe kerkorde en de daardoor noodzakelijke bezinning op kerkelijke steunverlening biedt een mogelijkheid om de verschillende vormen van onderlinge financiële steun in het kerkverband nader op elkaar af te stemmen. De belasting van de verschillende regio's is nogal verschillend. Bovendien vraagt de problematiek van nieuw gestichte gemeenten na afbouw van de steun door OOG goed overleg tussen deputaten OOG en deputaten GS11. De GS 2011-2012 blies dat overleg af, maar dat was vóór de vaststelling in eerste lezing van de nieuwe kerkorde.

VOORSTEL

De synode stelt bij art. G82.2 op voorstel van deputaten GS11 en in overleg met deputaten HKO een generale regeling steun aan hulpbehoevende kerken vast.

G82.2 ONDERLINGE STEUN (diaconaal)

(GDD)

INVENTARISATIE BESTAANDE REGELINGEN

Inzake diaconale steun vanuit het kerkverband bestaan de volgende uitspraken:

De synode betuigt haar instemming met de inhoud van het rapport inzake onderlinge steunregeling van de kerken ten opzichte van haar diaconale armenzorg en beveelt het bij de kerken aan.

Deze steun kan het beste als volgt worden geregeld:

1. elke kerk heeft zich te houden aan de lastgeving van Christus en zijn apostelen, zoals die ook door onze gereformeerde kerken is verstaan (o.a. blijkens het bevestigingsformulier): dat haar diakenen allereerst hebben toe te zien dat zij de gaven die voor de armen gegeven worden blijmoedig uitdelen aan hen die hulp nodig hebben, maar dat zij dan ook haar armen met genoegzame hulp hebben bij te staan;
2. de kerken hebben ten deze op elkander toe te zien, met name door in haar classicale vergaderingen met ernst de vraag aan te binden die naar art. 41 K.O. aan elke kerk in het bijzonder moet worden gedaan: "of de ambtelijke diensten voortgang hebben", en ten andere door bij de kerkvisitatie instantelijk te doen informeren naar de bezorging van de armen; dit is niet alleen gewenst om de kerken haar roeping in te scherpen, maar in dit verband bovendien hierom zo nodig omdat elke hulpverlening, die het besef van eigen roeping zou verzwakken, tegen Gods ordening ingaat en dus onvermijdelijk uitloopt op schade voor de armenverzorging zelf, waarvan tenslotte de armen - om wie het juist gaat - het slachtoffer worden;
3. daarom is van te voren veroordeeld elke wijze van hulpverlening, die ertoe zou leiden de voor alle armen benodigde gelden op een of andere manier - hoe dan ook - om te slaan over alle kerken; tegen zodanig communisme hebben onze kerken op haar hoede te zijn; en al zou een kerk meer armen hebben uit te keren dan andere kerken, dan moet zij dit niet als een last beschouwen, maar veeleer als een voorrecht, dat zij niet heeft los te laten ook al komt het op buitengewone offers te staan (zie hierbij ook art. 64 K.O.);
4. in verband hiermee dient ook duidelijk te worden uitgesproken, dat steunverlening door andere kerken niet is een uitstrekken van haar armenverzorging tot de armen van andere kerken, maar steun aan die kerken zelf welke tot het vervullen van haar diaconale roeping niet in staat zijn; het plaatselijk karakter van het ambt dient te worden gehandhaafd; trouwens, wie zijn de armen nader dan de diakenen van de eigen kerk?
5. indien een kerk niet in staat is haar armen genoegzame hulp te verlenen, en zij daardoor hulpbehoevend wordt - hetgeen aan de kerkenraad als vertegenwoordigende de gemeente te beslissen staat - zal zij zich tot de classis wenden om hulp; van haar aanvraag geeft zij direct kennis aan de door de classis ieder jaar te benoemen deputaten, onder welke ook diakenen, die aanvragen om steun in onderzoek nemen en beoordelen naar door de classis vastgestelde normen; deze deputaten brengen zo mogelijk rapport uit in de classis, waar de aanvraag voor het eerst in behandeling komt, opdat spoedig hulp verleend kan worden; doch vastgehouden moet worden aan de regel, dat niet deputaten, maar de classis zelf beslist over de toe te wijzen bedragen en de uit te schrijven collecten;
6. indien ook de kerken van de classis te samen niet in staat zouden zijn zulk een hulpbehoevende zusterkerk te helpen, dan zal de classis zich wenden tot de particuliere synode; ook de particuliere synode zou reeds bij voorbaat deputaten kunnen aanwijzen tot onderzoek en advies in zake eventuele aanvragen; mits ook hier de beslissing over het uitschrijven van een collecte aan de synode zelf blijft.

(Groningen 1927, art. 170; Rapportenboek V, blz. 5-6; Middelburg 1933, art. 257; zie voor het rapport-1927: bijlage 22-1)

II

Ingeval een kerk niet genoegzaam in de behoeften van haar armen mocht kunnen voorzien, kan zulk een kerk zich zonder tussenkomst van classicale, particulier-synodale en generale deputaten wenden tot welke kerk ook.

(Kampen 1951, art. 112)

De synode besluit:

1. 1. er bij de plaatselijke kerken op aan te dringen de besluiten van de generale synoden van 1927 en 1933 inzake steunverlening in het classicaal of particulier-synodaal ressort aan zusterkerken, die omwille van de uitvoering van de diaconale taak hulp behoeven, na te leven, naar art. 31 en 41 K.O.;

....

Grond:

1. De overweging van de generale synode van Kampen 1951 (acta art. 112) 'dat ingeval een kerk niet genoegzaam in de behoefte van haar armen mocht kunnen voorzien, zulk een kerk zich zonder tussenkomst van classicale, particulier-synodale en generale deputaten wenden kan tot welke kerk ook', kan ten onrechte de indruk wekken dat de besluiten van de generale synode van 1927 en 1933 inzake steunverlening aan zusterkerken zijn opgeheven.
(GS Heemse 1984/5, art. 55; GS Berkel en Rodenrijs 1996, art. 34)

IV

Artikel 64 KO 1978

Wanneer leden naar een andere gemeente vertrekken, waar zij in inrichtingen, bejaardentehuizen of verpleeghuizen verzorgd worden, blijven zij wat de diaconale ondersteuning betreft zoveel mogelijk voor rekening van de kerk die zij verlaten. Indien dit niet mogelijk is, zal de steunverlening geregeld worden via overleg tussen de betrokken kerkenraden.

OVERWEGINGEN HKO

1. In de nieuwe kerkorde is geen bepaling à la het huidige art. 64 KO opgenomen. Een dergelijke bepaling is achterhaald.
2. De besluiten sub I, II en III zijn duidelijk gestempeld door de tijd waarin ze zijn genomen. Een update is onontkoombaar.

VOORSTEL

Als generale regeling bij art. G82.2 vast te stellen:

Generale regeling diaconale steun

1. Indien een kerk niet in staat is de diaconale hulp te verlenen die haar leden behoeven, besluit de kerkenraad op verzoek van de diakenen steun te vragen bij de classis. De gevraagde steun is steun die wordt verleend aan de plaatselijke kerk.
2. Het verzoek om ondersteuning wordt ingediend bij de deputaten die de classis hiervoor heeft benoemd dan wel benoemt.
3. Deputaten doen onderzoek naar de steunvraag en bereiden het antwoord van de eerstvolgende classis erop voor.
4. De classis neemt op basis van een voorstel van deputaten een besluit op het steunverzoek. Daarbij wordt ook, indien een regeling in dezen niet bestaat, bepaald hoe de noodzakelijke gelden van de classiskerken worden geïnd en op welke wijze de toegekende steun wordt uitgekeerd.
5. Indien een classis niet of niet geheel in staat is aan het verzoek om steun te voldoen, wendt de classis zich tot de generale diaconale deputaten. De synode stelt de kaders en voorwaarden vast voor de generale steunverlening.

INVENTARISATIE GENERALE REGELINGEN

1 Richtlijnen aanvullende steun evangelisatieprojecten

1 Geldigheid

De richtlijnen zijn van toepassing op

- aanvragen van aanvullende steun door particuliere synoden voor nieuwe evangelisatieprojecten;
- door de generale synoden reeds toegestemde projecten met betrekking tot uitbreiding van het werk.

2 Indeling

Er zijn vier categorieën die een geldelijke bijdrage leveren aan een evangelisatieproject waarvoor via ASE aanvullende steun wordt gevraagd:

1e categorie: gemeente / samenwerkende gemeentes (G),

2e categorie: classiskerken (C),

3e categorie: kerken uit de particuliere synode (PS),

4e categorie: kerken uit het land (GS).

3 Basisrichtlijnen

Aanvullende steun wordt verleend indien voldaan wordt aan het criterium van de piramidale opbouw, waarbij sprake is van een vastgestelde verhouding in de bijdrage per kerklid per categorie.

G : C : PS : GS = 25 : 6 : 4 : 1

4 Afwijkingen van de basisrichtlijn

Van deze verhouding kan worden afgeweken. De PS dient dan te beargumenteren, waarom het redelijk is dat van de basisrichtlijn wordt afgeweken.

5 Toetsing

ASE toetst de redelijkheid van de aanvraag en adviseert de synode, desgewenst na overleg met de aanvragers.

(GS Leusden 1999, art. 74)

2 Ijkkpunten voor afbouw en terminering van projecten

Als ijkkpunten voor afbouw en terminering van binnenlandse missionaire projecten gelden:

1. Het missionaire doel is bereikt (in geval van gemeentestichting is dit de instituering van de ambten).
2. Het missionaire doel blijkt niet haalbaar te zijn binnen de gestelde of op langere termijn.
3. Het project wordt niet uitgevoerd conform de door deputaten ASE gehanteerde richtlijnen of niet meer is gericht op het gestelde doel.
(GS Zwolle-Zuid 2008-2009, art. 88, besluit 3.c)

3 Afbouw van projecten

De synode besluit

...

- c. te bepalen dat financiële steun aan projecten wordt afgebouwd als er reëel perspectief is op zelfstandig voortbestaan van de gemeente, en (dat) indien er

op langere termijn geen reëel perspectief is het project eveneens zorgvuldig wordt afgebouwd.

Gronden:

1. het toekennen van aanvullende steun brengt met zich mee dat de synode via haar deputaten OOG een eigen inhoudelijke afweging mag maken over de wijze waarop de gemeentestichtingsprojecten functioneren;

...

(GS Harderwijk 2011-2012, art. 54, besluit 4)

OVERWEGINGEN HKO

1. De bestaande besluiten verdienen het in een samenhangende regeling verwerkt te worden.
2. De nieuwe regeling heeft betrekking op de gehele kerkverbandelijke steunverlening: van classis tot en met GS. Ze regelt dus niet alleen de landelijke ondersteuning.
3. Verwijzing naar concrete en gepositieerde criteria die generale deputaten hanteren geeft die uitgewerkte criteria te veel gezag, terwijl de mandatering van generale deputaten ook nadere verankering behoeft.
4. In de regeling zal voorzien moeten worden in het wegvallen van de schijf van de particuliere synode.
5. Van deputaten OOG wordt verwacht dat zij met een nieuwe verdeelsleutel komen voor de quota die op dit gebied dienen te worden opgebracht.
6. Het lijkt ons niet uitgesloten de verschillende vormen van onderlinge steunverlening (OOG, GS11, eventueel ook GDD) te integreren. Dat zal echter nog tijd en overleg vergen. Deze regeling heeft betrekking op de missionaire steunverlening zoals die op dit moment plaatsvindt.

VOORSTEL

Bij art. G82.2 de volgende generale regeling voor aanvullende steun missionaire projecten vast te stellen:

Generale regeling aanvullende steunverlening missionaire projecten

1. Als kerken voor evangelisatie of gemeentestichting financiële steun van het kerkverband nodig hebben, wendt hun kerkenraad zich tot de classis, die voor de behandeling en begeleiding van dit soort aanvragen een deputaatschap heeft dan wel instelt.
2. De deputaten van de classis gaan aan de hand van de generale richtlijnen voor aanvullende steun evangelisatie na
 - of het project een doelstelling heeft die erop gericht is mensen te brengen tot een leven met God in de gemeenschap van de kerk;
 - of bij gemeentestichting datgene wat in de generale regeling gemeentestichting (zie bij art. C50.1 en C50.2) staat, gehonoreerd wordt;
 - of het bewuste missionair project voldoende draagvlak in de betrokken gemeente(n) heeft;
 - of de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende actoren zorgvuldig zijn vastgelegd;
 - of de positie van de betaalde diensten kerk- en arbeidsrechtelijk goed geregeld is;
 - of administratie en beheer geregeld zijn op een wijze die voldoet aan de aanwijzingen die de kerkorde daarvoor geeft (art. G83.2);
 - of het plan voldoende concreet, reëel en getermineerd is, om haalbaar geacht te worden;

- binnen welke termijn het project financieel onafhankelijk kan zijn.
Op grond van hun bevindingen doen de deputaten een besluitvoorstel aan de classis.
- 3. De kerk cq kerken die verantwoordelijk is/zijn voor het project houdt/houden de classicale deputaten gedurende het jaar op de hoogte van belangrijke ontwikkelingen.
- 4. Jaarlijks rapporteert de kerk of groep van kerken die voor het project verantwoordelijk is, de inhoudelijke en financiële gang van zaken aan de hand van de generale richtlijnen voor aanvullende steun evangelisatie. De jaarrekening wordt ingediend bij de classis vergezeld van een goedkeurend (kas)controlerapport. De deputaten van de classis leggen de jaarverslagen en hun advies daarover aan de classis ter goedkeuring voor.
- 5. Ook de plannen en begroting voor het komende jaar worden door de kerk of groep van kerken die verantwoordelijk is voor het project, ter goedkeuring aan de classis voorgelegd. De deputaten van de classis formuleren hun bevindingen en een concept-besluit.
- 6. Indien de financiering van het project de mogelijkheden van de verantwoordelijke classis te boven gaat, wendt zij zich om aanvullende steun tot de generale synode.
- 7. Landelijke steun heeft een door de synode vastgestelde maximale duur. De synode stelt ook de verdeelsleutel vast voor de lasten van kerk, classis en generale synode.
- 8. Generale deputaten zijn door de generale synode gemandateerd tot het toekennen van steun onder door de synode gestelde voorwaarden. Zij toetsen het project bij de aanvang en tijdens de verdere duur van de steunverlening aan de criteria sub 2. Zij leggen verantwoording af aan de synode en worden door haar geïnstrueerd en gedechargeerd. Ze worden tijdig van de nodige gegevens voorzien door de desbetreffende classis.
- 9. De steun van de generale synode wordt beëindigd c.q. afgebouwd vóór het verstrijken van de aanvankelijk vastgestelde termijn zodra
 - het project kan bestaan zonder deze financiële steun;
 - zodra blijkt dat de doelstelling niet haalbaar is binnen de gestelde termijn;
 - er niet meer wordt voldaan aan de op basis van deze regeling door deputaten gegeven aanwijzingen dan wel het project niet meer gericht is op het oorspronkelijke doel.

G83.2 BESTUUR EN BEHEER

INVENTARISATIE GENERALE REGELINGEN

- 1 Instructie voor de quaestor van de Gereformeerde Kerken in Nederland: Bijlage 2 bij de Huishoudelijke regeling voor generale synoden (Acta GS Harderwijk 2011-2012, Bijlage 9.1).
- 2 Instructie deputaten financiën en beheer: Bijlage 3 bij de Huishoudelijke regeling voor generale synoden (Acta GS Harderwijk 2011-2012, Bijlage 9.1).

OVERWEGINGEN HKO

Deze regelingen behoeven geen wijziging. Hiermee wordt voldaan aan wat art. G83.2 voorschrijft.

VOORSTEL

Als instructie bij G83.2 vast te stellen:

- 1 Instructie voor de quaestor van de Gereformeerde Kerken in Nederland: Bijlage 2 bij de Huishoudelijke regeling voor generale synoden (Acta GS Harderwijk 2011-2012, Bijlage 9.1).
- 2 Instructie deputaten financiën en beheer: Bijlage 3 bij de Huishoudelijke regeling voor generale synoden (Acta GS Harderwijk 2011-2012, Bijlage 9.1).

6 Handreikingen voor kerkenraden, classes en particuliere synoden

B12.2 MODEL VOOR REGLEMENT VOOR DE BEROEPING VAN PREDIKANTEN

OVERWEGINGEN HKO

De kerkenraden stellen uiteraard hun eigen regelingen vast.

De kerken kennen nu al een regeling krachtens art. 5 KO-1978.

De wijzigingen kunnen zich beperken tot de volgende punten:

- het inleidend artikel waarin bepaald wordt dat onder 'kerkenraad' verstaan wordt: de kerkenraad met diakenen. Die zin dient geschrapt te worden;
- overal waar in de regeling staat 'kerkenraad met/en diakenen', dient het laatste deel te worden geschrapt;
- in het artikel over de kandidaatstelling wordt opgenomen dat de kerkenraad hiertoe komt in direct overleg met de diakenen.

MODEL

Deputaten HKO bieden een model aan voor een kerkenraadsregeling, waarin ook een regeling voor het beroepingswerk is opgenomen.

SKW biedt op zijn website een (niet-bindende) handreiking voor het beroepingswerk.

B21 PROTOCOL SCHORSEN EN AFZETTEN PREDIKANTEN

B25.1 MODEL REGLEMENT VOOR DE ROEPING VAN OUDERLINGEN EN DIAKENEN

OVERWEGINGEN HKO

De kerkenraden stellen uiteraard hun eigen regelingen vast.

De kerken kennen nu al een regeling krachtens art. 20 en 23 KO-1978.

De wijzigingen kunnen zich beperken tot de volgende punten:

- het inleidend artikel waarin bepaald wordt dat onder 'kerkenraad' verstaan wordt: de kerkenraad met diakenen. Die zin dient geschrapt te worden;
- overal waar in de regeling staat 'kerkenraad met/en diakenen', dient het laatste deel te worden geschrapt;
- in het artikel over de kandidaatstelling wordt opgenomen dat de kerkenraad hiertoe komt in direct overleg met de diakenen;
- in datzelfde artikel wordt bepaald dat de kerkenraad niet tot kandidaatstelling overgaat zonder dat hij zich van de geschiktheid en beschikbaarheid van de kandidaten heeft vergewist.

MODEL

Deputaten HKO bieden een model aan voor een kerkenraadsregeling, waarin ook een regeling voor de roeping en het aftreden van ouderlingen en diakenen is opgenomen.

B30.1 MODEL VOOR REGELING VOOR DE WERKWIJZE VAN DE KERKENRAAD

De kerken stellen uiteraard zelf hun regeling vast.

De kerkorde geeft voor het regelen van de werkwijze van kerkenraad en diaconie en voor het regelen van overige taken in de gemeente aanleiding tot de volgende aanwijzingen:

Samenstelling

- samenstelling: de predikant en de ouderlingen (art. B29.1)
- samenstelling van de diaconie (art. B29.2)
- roeping van de predikant volgens de plaatselijke regeling (art. B12); roeping en aftreden van de ouderlingen volgens de plaatselijke regeling (artt. B25, B26); roeping en aftreden van diakenen (art. B25, B26)
- de ambtsdragers zijn gebonden aan de leer van de Bijbel, zoals samengevat in de belijdenisgeschriften. Zij bekrachtigen dit bij de aanvaarding van hun ambt door ondertekening van het bindingsformulier (art. B7)
- mogelijkheid van ouderlingen met een bijzondere taak (art. B23.5)

Taak

- taak van de kerkenraad (art. A1-3; art. B23.1, 2 en 3; art. F72.3); voorts vervult de kerkenraad de taken die de kerkorde hem opdraagt
- goede taakafbakening en regeling van bevoegdheden van eventuele wijkraden
- taak van de diakenen (art. B24)

Assistentie etc.

- mogelijkheid van assistentie in de pastorale zorg (art. B23.4); onderscheid met art. C49.1; het werk gebeurt op verzoek van de kerkenraad; de kerkenraad bepaalt de grenzen ervan, waarbij geen afbreuk wordt gedaan aan de ambtelijke bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de kerkenraad; de aanstelling van dergelijke assistenten geschiedt met instemming van de gemeente; zij worden niet in concrete situaties ingeschakeld zonder instemming van de broeders en zusters aan wie zij pastorale zorg verlenen
- mogelijkheid tot mandatering van taken: aan moderamen, commissie bestuurlijke zaken, commissie van beheer en administratie; zij worden door de kerkenraad benoemd en ontvangen een instructie waarin in ieder geval zijn geregeld: de wijze van aanstelling en de zittingsduur van de leden; een duidelijke omschrijving van de hun toevertrouwde taak en bevoegdheden; de wijze waarop zij verslag doen van hun werkzaamheden en verantwoording afleggen aan de kerkenraad; de wijze waarop zij hun plannen aan de kerkenraad voorleggen; de wijze waarop zij hun budget ontvangen en de besteding daarvan verantwoorden; de wijze waarop zij communiceren met kerkenraad en gemeente
- mogelijkheid van instelling commissies, werkgroepen etc.; zij worden door de kerkenraad benoemd en ontvangen een instructie waarin in ieder geval zijn geregeld: de wijze van aanstelling en de zittingsduur van de leden; een duidelijke omschrijving van de hun toevertrouwde taak en bevoegdheden; de wijze waarop zij verslag doen van hun werkzaamheden en verantwoording afleggen aan de kerkenraad; de wijze waarop zij hun plannen aan de kerkenraad voorleggen; de wijze waarop zij hun budget ontvangen en de besteding daarvan verantwoorden; de wijze waarop zij communiceren met kerkenraad en gemeente
- mogelijkheid van kerkelijk werkers (art. B31): de kerkenraad houdt zich aan de generale regelingen en aan de aanwijzingen van SKW
- regeling van overleg met 'kleine kringen': de kaders voor de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de kringen worden gevormd door de artt. B23.1, B23.2,

B23.4 en C49.1 en 2. Het werk in en door de kringen vervangt of vermindert wat in de kerkorde is vastgelegd over de ambtelijke zorg niet

Vergaderingen

- samenroeping van vergaderingen: hoe vaak, door wie, openbaarheid
- regeling van presidium en scribaat/secretariaat
- gang van zaken op de vergadering
- wijze van besluitvorming (art. F71), quorum, mondeling/schriftelijk
- mogelijkheid van bezwaar (art. F73)

Overleg en communicatie

- overleg met de diakenen: tenminste tweemaal per jaar overleggen de kerkenraad en de diaconie over hun pastoraal en diaconaal ambtswerk in de gemeente en over de materiële zaken van de kerk (art. B29.3); de diaconie doet eenmaal per jaar verantwoording van haar beleid en beheer aan de kerkenraad (art. B30.3); de toetsing en kandidaatstelling voor de ambten geschiedt door de kerkenraad in direct overleg met de diakenen (art. B25.3)
- de kerkenraad zorgt voor goede communicatie met de gemeente; hij rekent met de eigen verantwoordelijkheid van de gemeenteleden en raadpleegt de gemeente met het oog op de hoofdzaken van zijn beleid (art. B29.4); de kerkenraad legt jaarlijks aan de gemeente verantwoording af van zijn financieel beleid en beheer (art. G83.3); bij beslissingen met verstrekende financiële gevolgen vraagt de kerkenraad vooraf de instemming van de gemeente (art. G83.4)

Materiële zaken

- de kerkenraad zorgt voor een passende administratieve organisatie, waarin begrepen voorschriften omtrent de financiële administratie, de jaarrekening, het jaarverslag en de jaarlijkse begroting en hij waarborgt dat er sprake is van deugdelijke periodieke controle en toezicht; zij geven daartoe goede acht op eventuele generale regelingen en op de aanwijzingen van het generaal-synodale deputaatschap financiën en beheer
- de kerkenraad bezit rechtspersoonlijkheid krachtens art. 2:2 van het Burgerlijk Wetboek (art. G84.1); ten behoeve van het statelijk rechtsverkeer wordt de kerk vertegenwoordigd door twee of meer personen die daartoe bij schriftelijk besluit van de kerkenraad zijn aangewezen en gevolmachtigd (art. G85.1)
- deugdelijke ledenregistratie; archiefzorg naar aanwijzingen en richtlijnen van het ADC

Deputaten HKO bieden de kerken een modelregeling aan.

MODEL VOOR KERKENRAADSREGELING

C42 KERKELIJKE REGISTRATIE (model privacyreglement)

MODEL

Op verzoek van de GS Zwolle/Zuid 2008/2009 boden deputaten generaal-synodaal publicaties een model aan voor een privacyreglement. Dit model dient nog gescreend te worden op wetgeving vanaf 2008. HKO acht dit een taak van Steunpunt KerkenWerk aan wie dit model is doorgegeven. Het luidt:

Model privacyreglement verwerking kerkelijke gegevens

Artikel 1 - Begripsbepalingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

- a. Kerklid: natuurlijke persoon die bij een plaatselijke kerk als gewoon of buitengewoon lid staat ingeschreven;

- b. Persoonsgegevens: elk gegeven betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon;
- c. Verwerking van persoonsgegevens: elke handeling of elk geheel van handeling- en met betrekking tot persoonsgegevens, waaronder in ieder geval het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiding of enige ander vorm van terbeschikkingstelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens;
- d. Administratiecode: eenduidige code die wordt gebruikt ten behoeve van efficiënte verwerking van persoonsgegevens;
- e. Bestand: elk gestructureerd geheel van persoonsgegevens, ongeacht of dit geheel van gegevens gecentraliseerd is of verspreid is op een functioneel of geografisch bepaalde wijze, dat volgens bepaalde criteria toegankelijk is en betrekking heeft op verschillende personen;
- f. Verantwoordelijke: de natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander die of het bestuursorgaan dat, alleen of tezamen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt;
- g. Beheerder: degene die onder verantwoordelijkheid van de verantwoordelijke is belast met de (dagelijkse) zorg voor de verwerking van persoonsgegevens, alsmede voor het bewaren, verwijderen en verstrekken van gegevens;
- h. Bewerker: degene die op basis van een overeenkomst ten behoeve van de verantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt, zonder aan zijn rechtstreeks gezag te zijn onderworpen;
- i. Gebruiker: degene in de zin van artikel 7 die gerechtigd is kennis te nemen van bepaalde gegevens in een persoonsregistratie;
- j. Betrokkene: degene op wie een persoonsgegeven betrekking heeft;
- k. Derde: ieder niet zijnde de betrokkene, de verantwoordelijke, de bewerker, of degene(n) die onder gezag van de verantwoordelijke of de bewerker gemachtigd is (zijn) om persoonsgegevens te verwerken;
- l. Ontvanger: degene aan wie de persoonsgegevens worden verstrekt;
- m. College bescherming persoonsgegevens: het college bedoeld in artikel 51 van de Wet Bescherming Persoonsgegevens;
- n. Toestemming van betrokkene: elke vrije, specifieke en op informatie berustende wilsuiting waarmee betrokkene aanvaardt dat de hem / haar betreffende persoonsgegevens worden verwerkt;
- o. WBP: Wet Bescherming Persoonsgegevens, staatsblad 2000, 302;
- p. Vrijstellingsbesluit Wbp: besluit van 7 mei 2001, (Staatsblad 2001, 250), houdende aanwijzing van verwerkingen van persoonsgegevens die zijn vrijgesteld van de melding bedoeld in artikel 27 van de Wet bescherming persoonsgegevens.

Artikel 2 - Reikwijdte en doelstelling van het reglement

- 1. Dit reglement is van toepassing op alle persoonsgegevens van een kerklid die door of namens... [plaatselijke gemeente] ... worden verwerkt.
- 2. Dit reglement heeft tot doel:
 - a. de persoonlijke levenssfeer van kerkleden van wie persoonsgegevens worden verwerkt te beschermen tegen misbruik van die gegevens en tegen het verwerken van onjuiste gegevens;
 - b. te voorkomen dat persoonsgegevens worden verwerkt voor een ander doel dan het doel waarvoor ze verzameld zijn;
 - c. de rechten van de kerkleden te waarborgen.

Artikel 3 - Doel van de verwerking van persoonsgegevens

De verwerking geschiedt ten behoeve van

- a. ...
- b. de uitvoering of toepassing van een wettelijke regeling.

Artikel 4 - Verwerking van persoonsgegevens

Geen andere persoonsgegevens van een kerklid worden verwerkt dan:

- a. naam, voornamen, voorletters, titulatuur, geslacht, geboortedatum, adres, postcode, woonplaats, telefoonnummer en soortgelijke voor communicatie bedoelde gegevens, alsmede bank- en girorekeningnummer van de betrokkene;
- b. geboorteplaats;
- c. gegevens met het oog op het berekenen, vastleggen en innen van kerkelijke bijdragen;
- d. andere dan de onder a tot en met c bedoelde gegevens waarvan de verwerking wordt vereist ingevolge of noodzakelijk is met het oog op de toepassing van een wettelijke regeling.

Artikel 5 - Het beheer van (de verwerking van) persoonsgegevens

Persoonsgegevens worden op naam van het kerklid verzameld. De verzameling van persoonsgegevens van het kerklid vormt het dossier.

Artikel 6 - Verstrekking van gegevens

De persoonsgegevens worden slechts verstrekt aan:

- a. degenen, waaronder begrepen derden, die leiding geven aan of belast zijn met de verwerking van persoonsgegevens van kerkleden of die daarbij noodzakelijk zijn betrokken;
- b. anderen, in de gevallen bedoeld in artikel 8 onder a, c en d, of artikel 9 (verenigbaar gebruik), derde lid, van de Wbp;
- c. anderen, in de gevallen bedoeld in artikel 8 onder e en f, van de Wbp, voor zover het slechts gegevens betreft als bedoeld in artikel 4 van dit modelreglement, en nadat het voornemen daartoe aan betrokkene is medegedeeld en deze gedurende een redelijke termijn in de gelegenheid is geweest het recht als bedoeld in artikel 40 of 41 van de Wbp uit te oefenen.

Artikel 7- Toegang tot persoonsgegevens

1. Onverminderd eventuele wettelijke voorschriften ter zake hebben slechts toegang tot de persoonsgegevens:
 - a. degenen, waaronder begrepen derden en anderen, die zijn belast met of leiding geven aan de activiteiten die in verband staan met de verwerking van de gegevens of die daarbij noodzakelijk zijn betrokken;
 - b. anderen, in gevallen als bedoeld in artikel 8 onder a, c en d, en artikel 9 derde lid van de Wbp.
2. Degenen genoemd in lid 1 sub a dienen zich te registreren in het bestand dat alsbijlage bij dit reglement wordt gevoegd.

Artikel 8 - Beveiliging en geheimhouding

1. De verantwoordelijke draagt zorg voor passende technische en organisatorische maatregelen ter voorkoming van verlies of onrechtmatige verwerking van persoonsgegevens. Deze maatregelen garanderen, rekening houdend met de stand der techniek en de kosten van de tenuitvoerlegging, een passend beveiligingsniveau, gelet

op de risico's die de verwerking en de aard van de te beschermen gegevens met zich meebrengen. De maatregelen zijn er mede op gericht onnodige verzameling en verdere verwerking van persoonsgegevens te voorkomen.

2. Indien sprake is van elektronische verwerking van persoonsgegevens zal de beheerder via een coderings- en wachtwoordbeveiliging de verschillende functionarissen, als bedoeld in artikel 7, toegang geven tot bepaalde gedeelten van de persoonsgegevens of tot alle persoonsgegevens al naar gelang hun werkzaamheden dit vereisen.
3. Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van dit reglement en daarbij de beschikking krijgt over persoonsgegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs kan vermoeden en voor wie niet reeds uit hoofde van beroep, functie of wettelijk voorschrift ter zake van de persoonsgegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan. Dit geldt niet indien enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van dit reglement de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

Artikel 9 - Informatieplicht

1. De verantwoordelijke informeert betrokkene over de persoonsgegevens die worden verwerkt, met welk doel dat gebeurt en aan wie de gegevens worden verstrekt.
2. De verantwoordelijke informeert betrokkene over het verwerken van diens persoonsgegevens, voorafgaand aan de verzameling van de persoonsgegevens of, indien de gegevens van derden afkomstig zijn, voorafgaand aan de verwerking.

Artikel 10 - Rechten betrokkene(n): inzage, correctie, verzet

1. Elke betrokkene heeft het recht op inzage. Aan een verzoek om inzage kunnen kosten worden verbonden.
2. Een verzoek om inzage dient te worden gedaan aan de verantwoordelijke, die binnen vier weken na ontvangst van dit verzoek hierop schriftelijk reageert.
3. Indien de betrokkene bij de verantwoordelijke aantoont dat bepaalde opgenomen gegevens onjuist c.q. onvolledig zijn, dan wel gezien de doelstelling van het systeem niet ter zake doen, dan wel strijdig zijn met dit reglement, draagt de verantwoordelijke binnen vier weken nadat betrokkene de onjuistheid c.q. onvolledigheid heeft aangetoond, zorg voor verbetering, aanvulling of verwijdering. In dat geval worden eventueel betaalde kosten terugbetaald.
4. Indien de verantwoordelijke twijfelt aan de identiteit van de verzoeker, vraagt hij zo spoedig mogelijk aan de verzoeker schriftelijk nadere gegevens inzake zijn identiteit te verstrekken of een geldig identiteitsbewijs te overleggen. Door dit verzoek wordt de termijn opgeschort tot het tijdstip dat het gevraagde bewijs is geleverd.
5. Wanneer de verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt op de grondslag dat die verwerking
 - a. noodzakelijk is voor de goede vervulling van een door de verantwoordelijke verrichte publiekrechtelijke taak of
 - b. noodzakelijk is voor een gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke of een derde, kan betrokkene schriftelijk verzet aantekenen tegen de verwerking van de gegevens, op basis van zijn bijzondere persoonlijke omstandigheden. De verantwoordelijke dient binnen vier weken na ontvangst van het verzet te beoordelen of het verzet terecht is. Is dat het geval, dan dient de verwerking van persoonsgegevens onmiddellijk te worden beëindigd.
6. Wanneer de verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt op de grondslag dat die verwerking geschiedt voor direct marketingdoeleinden, kan betrokkene eveneens schriftelijk verzet aantekenen tegen de verwerking van de gegevens. Indien betrokkene van dit recht gebruik maakt, dient de verwerking van persoon- gegevens voor dit doel onmiddellijk te worden beëindigd.

De persoonsgegevens worden verwijderd uiterlijk twee jaren nadat het lidmaatschap is beëindigd, tenzij de persoonsgegevens noodzakelijk zijn ter voldoening aan een wettelijke bewaarplicht.

Artikel 12 - Oud-kerkleden

1. De verantwoordelijke kan besluiten over te gaan tot het instellen van een verwerking betreffende oud-kerkleden.
2. De verwerking geschiedt slechts voor:
 - a. het onderhouden van contacten met de oud-kerkleden;
 - b. het verzenden van informatie aan de oud-kerkleden;
 - c. het berekenen, vastleggen en innen van bijdragen en giften, waaronder begrepen het in handen van derden stellen van vorderingen, alsmede andere activiteiten van intern beheer;
 - d. het behandelen van geschillen en het doen uitoefenen van accountantscontrole.
3. Geen andere persoonsgegevens worden verwerkt dan:
 - a. naam, voornamen, voorletters, titulatuur, geslacht, geboortedatum, adres, postcode, woonplaats, telefoonnummer en soortgelijke voor communicatie benodigde gegevens, alsmede bankrekeningnummer van de betrokkene;
 - b. gegevens met het oog op het berekenen, vastleggen en innen van bijdragen en giften;
 - c. een administratiecode dat geen andere informatie bevat dan bedoeld onder a en b.
4. De persoonsgegevens worden slechts verstrekt aan:
 - a. degenen, waaronder begrepen derden, die zijn belast met of leiding geven aan de in het tweede lid bedoelde activiteiten of die daarbij noodzakelijk zijn betrokken;
 - b. anderen, in de gevallen bedoeld in artikel 8, onder a, c en d, en artikel 9, derde lid, van de Wbp.
5. De persoonsgegevens worden verwijderd op een daartoe strekkend verzoek van de betrokkene of bij diens overlijden.

Artikel 13 - Klachten

1. Indien de betrokkene van mening is dat de bepalingen van dit reglement niet door de instelling worden nageleefd dient hij zich te wenden tot de verantwoordelijke.
2. Indien de ingediende klacht voor de betrokkene niet leidt tot een voor hem acceptabel resultaat, kan hij zich wenden tot het College Bescherming Persoonsgegevens.

Artikel 14 - Inwerkingtreding en citeertitel

Dit reglement kan aangehaald worden als privacyreglement verwerking gegevens kerkleden en treedt in werking op ...[datum]...
 Het reglement is vastgesteld door het bestuur van ...

OPMERKING HKO

Dit model is nog niet vergeleken met wet- en regelgeving na 2008.

E62.3 MODEL VOOR HUISHOUDELIJKE REGELING VAN DE CLASSIS

OVERWEGINGEN HKO

De classes stellen uiteraard hun eigen regelingen vast.

De nieuwe kerkorde bevat een aantal wijzigingen ten opzichte van de huidige stand van zaken. Te denken valt aan de volgende punten:

- De geloofsbrief (art. 32 KO) is verdwenen uit de KO: de classes dienen nu zelf een regeling te treffen inzake de wettige afvaardiging en het verlenen van stemrecht (E62.4).
- De bepaling dat leden van de classis buiten stemming blijven bij zaken die bij uitstek hun eigen kerk betreffen (art. 32 KO) is verdwenen uit de KO: classes dienen dit nu zelf in hun regeling op te nemen (vergelijkingsmateriaal HR GS art. 10).
- De nieuwe kerkorde bepaalt dat predikanten die niet zijn afgevaardigd zoveel mogelijk de vergaderingen van de classis bijwonen en adviserende stem hebben (art. E63.3).
- Vitalisering van de classis en het classisoverleg is een van de oogmerken van de nieuwe kerkorde. De nieuwe kerkorde bepaalt dat de kerken elkaar in de classis ontmoeten voor onderlinge steun en advies en dat ze op elkaar toezien. De classes zullen een modus moeten vinden waarop dit structureel gebeurt. De vorm van de oude 'Rondvraag naar art. 41 KO' voorziet daar niet echt in. Bekend is dat classes hun vergadering beginnen met een rondje 'nieuws en opmerkelijks uit de classiskerken'. Wat het onderlinge toezicht betreft zoeken we naar iets dat structureel, transparant en niet-vrijblijvend c.q. rechtsgeldig is.
- Allerlei bepalingen over de gang van zaken ter classis zijn uit de KO verdwenen: opening en sluiting onder aanroeping van de naam van de Here (art. 29 KO), bepalingen over preses en scriba (art. 34 KO en 41 KO), censuur aan het eind van de vergadering (art. 48 KO). De bestaande regelingen kunnen op dit punt gehandhaafd blijven.
- De artikelen B33 (kleine gemeenten) en B34 (instituering, splitsing en samenvoeging van kerken) vergen ook opname en verwerking in een classicale regeling.
- De figuur van de consulent (art. 43 KO, zie ook art. 5 en 6 KO) is uit de kerkorde verdwenen: afhankelijk van de nog te ontwerpen Generale Regeling Predikantszaken kan elke classis een regeling ontwerpen inzake advies- en hulpdiensten voor vacante kerken (al dan niet door een consulent).
- Aparte aandacht vergt ook de zorg voor het classisarchief. Het oude art. 50 is geschrapt. Daarvoor in de plaats is gekomen art. F71.4, maar dat is wat beperkter. Het is zaak dat de classes zich houden aan de aanwijzingen en richtlijnen van het ADC.
- De veranderingen inzake de PS brengen met zich mee dat de classicale regelingen aangepast dienen te worden inzake de afvaardiging naar de PS en in plaats van een artikel over de voorbereiding van de PS een artikel over de voorbereiding van de GS dienen te bevatten.
- Bij alle zaken waarvoor in het verleden PS-deputaten ad art. 49 KO uitgenodigd werden (kerkelijke onderzoeken, toelating tot het ambt, emeritering, losmaking, ontheffing, censuur over ambtsdragers, bijzondere moeiten), dienen de classes nu uit te nodigen wie daarvoor krachtens de nog te ontwerpen Generale Regeling Predikantszaken in aanmerking komen. In het geval van bijzondere moeiten kan de classis specifieke deskundigen uitnodigen.
- Voor financiële steunverzoeken die de mogelijkheden van de classis overstijgen, wordt hulp bij het bredere kerkverband gezocht via de kanalen die daarvoor door de

gezamenlijke kerken worden gecreëerd (hulpbehoevende kerken, missionaire steunverlening, diaconale steunverlening). Nog niet duidelijk is hoe dit geregeld gaat worden.

- Inzake besluitvorming (art. F71), beroep (art. F76) en hoger beroep (art. F77), rechtspraak in predikantszaken (art. F79) en klachtrecht bij seksueel misbruik (art. F80) dienen de bepalingen van de nieuwe kerkorde in de classicale regeling verwerkt te worden. Deputaten HKO komen met een regeling voor de rechtsspraak (ook voor de classis).
- Krachtens art. G83.1 en G83.2 voorziet de classis in een passende administratieve organisatie, waarin begrepen voorschriften omtrent de financiële administratie, de jaarrekening, het jaarverslag en de jaarlijkse begroting en zij waarborgt dat er sprake is van deugdelijke periodieke financiële controle en toezicht.
- Voor de regeling van de kerkvisitatie wordt door deputaten HKO een apart model geleverd (bij E65.3).

MODEL VOOR CLASSISREGELING

Ten dienste van de classes bieden deputaten HKO het volgende model aan:

Inhoudsopgave

A. De classis

- A1 Naam en ressort
- A2 Kerkverband
- A3 Vergaderingen
- A4 Samenroepende kerk
- A5 Afvaardiging
- A6 Moderamen
- A7 Agenda
- A8 Adresvoerende kerk
- A9 Toegang tot de vergadering

B. Ambten en diensten

- B10 Beroepbaarstelling voor en toelating tot het ambt van predikant; verlening van preekbevoegdheid
- B11 Predikantszaken
- B12 Classis contracta
- B13 Consulent
- B14 Preekbeurten in vacante kerken, bij ziekte en in vakantietijd
- B15 Opheffing, instituering, splitsing en samenvoeging van kerken

C. Leven van de gemeenten

- C16 Contact en ontmoeting
- C17 Missionaire roeping
- C18 Kerkvisitatie

D. Kerkelijke tucht

- D19 Goedkeuring van tuchtoefening

E. Kerkelijk samenleven

- E20 Deputaten
- E21 Particuliere synode
- E22 Voorbereiding generale synode
- E23 Bijzondere kerkelijke instellingen
- E24 Andere kerken in Nederland

F. Besluitvorming en rechtsmiddelen

- F25 Besluitvorming
- F26 Notulen en archief
- F27 Rechtskracht en uitvoering
- F28 Communicatie
- F29 Kerkelijke rechtspraak

G. Materiële aangelegenheden

- G30 Bestuur en beheer
- G31 Steunverlening
- G32 Rechtspersoonlijkheid en vertegenwoordiging

H. Slotbepalingen

- H33 Onvoorziene omstandigheden
- H34 Wijziging van de regeling

Bijlagen

1. Samenroepende kerk
2. Scriba
3. Voorlopige agenda
4. Deputaat Administratieve Ondersteuning (Dao)
5. Voorbereiding kerkelijke onderzoeken
6. Beroepbaarstellend onderzoek
7. a. Ondertekeningsformulier voor beroepbare kandidaten
b. Akte van beroepbaarstelling
8. Toelatend onderzoek
9. Akte van toelating tot ambt van predikant
10. Vereiste stukken voor ontslag en emeritering
11. Akte van ontslag
12. Verklaring van emeritering
13. Classisbeurten
14. Deputaten Evangelisatie
15. Regeling kerkvisitatie
16. Beroepszaken
17. Archiefbewarende kerk
18. Controle van het archief
19. Hulpbehoevende kerken
20. Diaconale ondersteuning
21. Quaestor
22. Controle van de boeken van quaestor en penningmeesters

A. De classis

A1 Naam en ressort

A1 De classis (*naam*) bestaat uit de gereformeerde kerken te (*plaatsnamen*).

A2 Kerkverband

A2.1 De classis maakt deel uit van het verband van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt).

A2.2 Zij houdt zich aan de kerkorde van de generale synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt).

A3 Vergaderingen

A3.1 De classis komt ten minste vier keer per jaar in gewone vergadering bijeen (KO art. E63.1), gewoonlijk op de ...dag/ avond in de maanden

A3.2 Tussentijds kan een buitengewone vergadering plaatsvinden, indien ten minste twee kerken dit met het oog op dezelfde zaak of zaken verzoeken. Dit verzoek moet worden gericht tot de samenroepende kerk. Op een buitengewone classis kan alleen worden gehandeld over de zaak of zaken waarvoor ze is samengeroepen.

A3.3 Een buitengewone classisvergadering kan door één kerk worden aangevraagd voor een kerkelijk onderzoek voor de toegang tot het ambt van predikant.

A3.4 Bij de opening en sluiting van de vergaderingen wordt de Heer met gebed en dankzegging aangeroepen.

A4 Samenroepende kerk

A4.1 Een vergadering van de classis wordt samengeroepen en voorbereid door de samenroepende kerk. Deze is door de voorgaande vergadering hiervoor aangewezen. De kerken worden in alfabetische volgorde hiervoor aangewezen.

A4.2 De taak van de samenroepende kerk is aangegeven in bijlage 1.

A4.3 De samenroepende kerk wordt hierin ondersteund door de deputaat Administratieve Ondersteuning (zie bijlage 4).

A5 Afvaardiging

A5.1 Uit elke kerk worden de predikant en een ouderling afgevaardigd. Zijn er meer predikanten aan een kerk verbonden zijn, dan gaan zij bij toerbeurt. Waar een predikant ontbreekt, neemt een ouderling zijn plaats in (KO art. E63.2).

A5.2 Predikanten die niet zijn afgevaardigd, wonen zoveel mogelijk de vergadering bij en hebben adviserende stem (KO art. E63.3).

A5.3 Vanuit samenwerkingsgemeenten met een Christelijke Gereformeerde Kerk en/of Nederlands Gereformeerde Kerk kunnen ook CGK- en/of NGK-predikanten en ouderlingen afgevaardigd worden.

A5.4 De kerken delen tijdig aan de samenroepende kerk mee wie zij afvaardigen.

A6 Moderamen

A6.1 Het moderamen bestaat uit een preses, een scriba en een assessor. .

A6.2 De preses leidt de vergadering en zorgt voor een ordelijke afhandeling van de agenda.

A6.3 De scriba zorgt voor de notulen en de correspondentie. De taak van de scriba is in bijlage 2 nader omschreven.

A6.4 De assessor vervangt zo nodig de preses of de scriba en zorgt voor het persverslag.

A6.5 Het moderamen wordt ondersteund door de deputaat Administratieve Ondersteuning.

A6.6 De classis constitueert zich onder het aangewezen moderamen als gereformeerde classis en aanvaardt de afgevaardigden als wettige leden van de vergadering.

A7 Agenda

- A7.1 De samenroepende kerk stelt voor de vergadering een voorlopige agenda samen, naar het in bijlage 3 opgenomen model.
- A7.2 Voorstellen van kerken worden op de voorlopige agenda vermeld en met de bijbehorende argumentatie in hun geheel erbij gevoegd.
- A7.3 De classis is bevoegd om te handelen over alle zaken waarvan de kerken eerder afgesproken hebben ze gezamenlijk te behartigen (KO art. E63.5). Zaken die aan de orde worden gesteld worden op de voorlopige agenda vermeld.
- A7.4 Over de behandeling van urgente zaken die niet tijdig op de voorlopige agenda konden worden vermeld, beslist de vergadering.
- A7.5 De classis stelt aan het begin van de vergadering de agenda vast.

A8 Adresvoerende kerk

- A8.1 De classis wijst een kerk aan als adresvoerende kerk. Deze fungeert als adres voor ingekomen stukken van buiten het classicaal ressort.
- A8.2 De adresvoerende kerk stuurt ingekomen stukken voor de classis door naar de samenroepende kerk.

A9 Toegang tot de vergadering

- A9.1 De classisvergadering is toegankelijk voor leden van de gereformeerde kerken. Over de toegang voor niet-leden staat de beslissing aan de classis.
- A9.2 De classis kan besluiten om in comité te vergaderen. Dit zal steeds het geval zijn bij de beoordeling van personen. Tenzij de vergadering anders besluit, zullen allen die geen deel uitmaken van de vergadering, de vergadering dan verlaten.

B. Ambten en diensten**B10 Beroepbaarstelling voor en toelating tot het ambt van predikant; verlening van preekbevoegdheid**

- B10.1 Het beroepbaarstellend onderzoek (KO art. B11.1) wordt gedaan overeenkomstig de generale regeling voor predikantszaken (GRP).
- B10.2 Het toelatend onderzoek (KO art. B11.2) zal worden gedaan overeenkomstig de generale regeling voor predikantszaken.
- B10.3 Bij het verlenen van preekbevoegdheid aan niet-predikanten (KO art. B32.2) houdt de classis zich aan de generale regeling.

B11 Predikantszaken

- B11.1 Waar de goedkeuring van de classis is vereist bij aanvang, onderbreking of beëindiging van de ambtsdienst van predikanten handelt de classis overeenkomstig de kerkorde en de generale regeling predikantszaken.
- B11.2 Zie voor een overzicht van de hiervoor vereiste stukken bijlage 10.
Zie voor een model voor de akte van ontslag bijlage 11.
Zie voor een model voor de akte van emeritering bijlage 12.
- B11.3 De classis wijst voor elke kerk een andere classiskerk aan als naburige kerk (KO art. E64), als volgt:
De kerk te is naburige kerk voor de kerk te
De kerk te is naburige kerk voor de kerk te
Enzovoort.

B12 Classis contracta

- B12.1 Voor het geval dat de goedkeuring van een beroep of het verlenen van een akte van ontslag vóór de eerstkomende classisvergadering verlangd wordt, wijst de classis twee kerken met een plaatsvervangende kerk aan als classis contracta. Deze kerken handelen alsof zij de classis zijn.

B12.2 Ten minste 10 dagen voor de classis contracta worden de andere kerken van de te behandelen zaak en plaats en tijd van de vergadering op de hoogte gebracht, zodat ze desgewenst afgevaardigden kunnen sturen.

B12.3 Het moderamen van een classis contracta bestaat uit een preses en een scriba. De classis contracta rapporteert over haar werkzaamheden aan de eerstvolgende classisvergadering.

B13 Consulent

B13 Een kerk met een vacature voor predikant verzoekt de classisvergadering haar een consulent als adviseur toe te wijzen. Bij deze aanwijzing houdt de classisvergadering zoveel mogelijk rekening met de eventuele wens van de desbetreffende kerk.

B14 Hulp voor vacante kerken, bij ziekte en in vakantietijd

B14.1 Wanneer een kerk niet zelf voor geregelde bediening van Woord en sacramenten kan zorgen, kan zij een beroep doen op de classiskerken.

B14.2 De classis zegt deze kerk preekbeurten, waarvoor de predikanten in de classis door hun kerk worden afgestaan, toe volgens de regeling die is opgenomen als bijlage 13.

B14.3 Voor de coördinatie hiervan benoemt de classis een deputaat Classisbeurten (zie bijlage 13).

B14.4 Eventuele hulp in pastoraat en catechese regelt de vacante kerk separaat met inachtneming van de landelijke afspraken inzake de vergoeding ervan.

B14.5 De kerken en predikanten in de classis werken eraan mee, dat in vakantietijd zo mogelijk ten minste één predikant beschikbaar is voor noodsituaties.

B15 Opheffing, instituering, splitsing en samenvoeging van kerken

B15.1 Indien een gemeente te klein wordt om een eigen kerkenraad te hebben en zij hiervoor de hulp van de classis inroept (KO art. B33.1), benoemt de classis een commissie die de wensen van de kerkenraad en de gemeente met betrekking tot haar zelfstandig voortbestaan inventariseert en de classis adviseert wat in de gegeven situatie de voorkeur verdient voor de aanwezigheid van de kerk in de desbetreffende plaats en regio. Daarna besluit de classis over het zelfstandig voortbestaan van de gemeente.

B15.2 Als de classis geen mogelijkheid meer ziet tot zelfstandig voortbestaan van de gemeente, wordt de gemeente samengevoegd met een andere gemeente of worden de leden in overleg over een aantal gemeenten verdeeld. De classis ziet erop toe dat de betrokken kerkenraden de gevolgen hiervan, ook in materiële en rechtelijke zin, naar behoren geregeld hebben.

B15.3 Het besluit van een kerkenraad tot samenvoeging, splitsing of instituering van kerken behoeft, na raadpleging van de gemeente, de voorafgaande goedkeuring door de classis. De classis gaat na of deze kerken in de ambten kunnen voorzien en de gevolgen van samenvoeging, splitsing of instituering, ook in materiële en rechtelijke zin, naar behoren geregeld hebben.

B15.4 De classis handelt bij projecten van gemeentestichting naar de generale regeling gemeentestichting.

C. Leven van de gemeenten

C16 Contact en ontmoeting

C16.1 De classis biedt tijdens haar vergaderingen gelegenheid voor uitwisseling van informatie over het plaatselijke kerkelijk leven, voor onderlinge steun, onderling advies en onderling toezicht.

C16.2 De leden van de classis tonen ook in de omgang met elkaar christelijke verbondenheid. Hun spreken is opbouwend. Tegen het einde van de vergadering krijgt dit in onderlinge censuur indien nodig aparte aandacht.

C17 Missionaire roeping

- C17.1 De classis ondersteunt de kerken in hun missionaire roeping. Zij benoemt hiervoor een deputaatschap Evangelisatie.
- C17.2 De classis verleent steun en oefent toezicht met inachtneming van de generale regelingen voor missionaire projecten en missionaire steunverlening.
- C17.3 De vergadering van de classis in maart behandelt het verslag van deputaten over het afgelopen jaar.. Hierin wordt ook aangegeven hoe de kerken de voor de projecten gestelde doelen nastreven.
- C17.4 Voor deputaten geldt de instructie die is opgenomen als bijlage 14.

C18 Kerkvisitatie

- C22.1 Jaarlijks vindt volgens art. E65 KO namens de classis in elke kerk de kerkvisitatie plaats.
- C22.2 Zie voor de regeling van de kerkvisitatie Bijlage 15.

D. Kerkelijke tucht**D19 Goedkeuring van tuchtoefening**

- D19.1 Wanneer een kerkenraad aan de classis goedkeuring vraagt voor publieke tuchtoefening bij een belijdend lid of volwassen dooplid dat in zijn ernstige zonde blijft volharden (KO art. D59), onderzoekt de classis of bekendmaking van de naam van de zondaar en zijn zonde terecht is en tot zijn behoud kan dienen. Het betrokken gemeentelid krijgt de gelegenheid zich te verantwoorden.
- D19.2 Wanneer een kerkenraad aan de classis goedkeuring vraagt voor de buitensluiting van een zondaar die geen berouw toont en zich niet bekeert (KO art. D60), onderzoekt de classis of buitensluiting terecht is en de kerkenraad voldoende voor hem en zijn behoud gedaan heeft.
- D19.3 Eventueel beroep tegen het door de classis goedgekeurde classisbesluit staat open bij de particuliere synode.
- D19.4 Wanneer na verleende goedkeuring voortgaande tuchtoefening niet nodig blijkt, zal dit op de eerstvolgende vergadering van de classis worden meegedeeld.

E. Kerkelijk samenleven**E20 Deputaten**

- E20.1 Voor de uitvoering van werkzaamheden ten behoeve van of namens de classis benoemt de classis deputaten, bestaande uit kerken of personen. De classis stelt voor hen een instructie op (KO art. 62.6,7).
- E20.2 Bij werkzaamheden waarvoor geen deputaten zijn benoemd, is het moderamen met de uitvoering hiervan belast.
- E20.3 De classis benoemt jaarlijks in de vergadering van september de volgende deputaten voor het volgende kalenderjaar:
 - a. een adresvoerende kerk;
 - b. een deputaat Administratieve Ondersteuning ten dienste van de samenroepende kerk en het moderamen van de classis;
 - c. een deputaatschap Voorbereiding Kerkelijke Onderzoeken ter voorbereiding van onderzoeken voor de toegang tot het ambt van predikant, bestaande uit twee personen en een secundus;
 - d. twee kerken en een secunda voor de classis contracta;
 - e. een deputaat Classisbeurten voor de coördinatie van preekbeurten naar art. B14 van deze regeling;
 - f. een deputaatschap Evangelisatie, bestaande uit (*aantal*) personen, onder wie één predikant. De deputaten mogen niet behoren tot kerken die voor evangelisatie financiële steun ontvangen;
 - g. twee of drie predikanten en twee of drie ouderlingen voor kerkvisitatie;

- h. een deputaatschap Beroepszaken ter voorbereiding van de behandeling van beroepschriften bestaande uit (*aantal*) personen;
 - i. een archiefbewarende kerk;
 - j. een kerk voor de controle van het archief;
 - k. een deputaatschap voor de onderlinge financiële ondersteuning van kerken, bestaande uit (*aantal*) personen en een secundus;
 - l. een deputaatschap voor de onderlinge financiële ondersteuning van kerken voor hun diaconie en voor diaconale zaken van meer dan plaatselijke aard, bestaande uit (*aantal*) personen en een secundus;
 - m. een quaestor voor het beheer van de classicale financiën en een secundus;
 - n. kerken voor de controle van de boeken van de quaestor en die van penningmeesters van deputaatschappen.
- E20.4 De kerkenraden gaan na wie er in hun gemeente geschikt en beschikbaar zijn om in een bepaald deputaatschap te worden benoemd en brengen dit in de classis van september geargumenteed naar voren.
- E20.5 Deputaten brengen regelmatig aan de classis schriftelijk rapport uit van hun werkzaamheden, volgens hun instructie.

E21 Particuliere synode

- E21.1 De classis benoemt driejaarlijks in de vergadering van september afgevaardigden voor de particuliere synode die samenkomt voor de afvaardiging naar de generale synode (KO art. E66.3). De classis benoemt hiervoor een predikant en een ouderling, beiden met een secundus, die in staat en bereid moeten zijn tot deelname aan de generale synode.
- E21.2 Als de particuliere synode tussentijds samenkomt, benoemt de classis zo tijdig als hiervoor nodig is afgevaardigden.
- E21.3 De kerkenraden gaan na wie er onder hen als predikant of ouderling geschikt en beschikbaar is om naar de generale synode te worden afgevaardigd en brengen dit geargumenteed naar voren in de vergadering van de classis in september ten dienste van de afgevaardigden naar de particuliere synode.
- E21.4 De classis houdt bij de afvaardiging naar een tussentijdse particuliere synode in verband met de kerkelijke rechtspraak of een buitengewone generale synode zoveel mogelijk rekening met het karakter van deze synode en de te behandelen zaak.
- E21.5 De namen en adressen van de afgevaardigden worden tijdig voor de particuliere synode toegestuurd aan de samenroepende kerk voor de synode.

E22 Voorbereiding generale synode

- E22.1 Voorstellen van kerken met het oog op de generale synode worden op de voorlopige agenda vermeld en met de bijbehorende argumentatie in hun geheel erbij gevoegd.
- E22.2 De classis behandelt voorstellen voor de generale synode in een vergadering die vroeg genoeg is voor het tijdig verzenden ervan aan de samenroepende kerk van de synode.
- E22.3 Verzending vindt plaats volgens de aanwijzingen van de samenroepende kerk cq generale deputaten administratieve ondersteuning en in elk geval voor de sluitingsdatum die door de synode voor het inzenden van stukken wordt vastgesteld.

E23 Bijzondere kerkelijke instellingen

- E23 De classis kan voor de uitvoering van haar taken of voor het werk in de kerken een kerkelijke instelling in het leven roepen. Zij houdt zich hierbij aan wat bepaald is in art. E68 KO.

E24 Andere kerken in Nederland

- E24.1 De kerken dragen bij contact en samenwerking met andere kerken zorg voor een goede communicatie met de classis. Zij informeren de classis over relevante ontwikkelingen in deze relaties.
- E24.2 Bij gewichtige beslissingen over contact en samenwerking met andere kerken is de goedkeuring van de classis nodig. De classis beoordeelt verzoeken hiertoe volgens de generale regeling.

F. Besluitvorming en rechtsmiddelen**F25 Besluitvorming**

- F25.1 Besluitvorming vindt plaats met inachtneming van wat daarover is bepaald in artikel F71 van de kerkorde.
- F25.2 Adviseurs brengen hun adviezen pas uit wanneer de preses hun dat verzoekt.
- F25.3 Besluiten worden zoveel mogelijk met algemeen goedvinden genomen of anders bij meerderheid van stemmen. Bij zaken die de afgevaardigden zelf of hun kerken betreffen blijven zij buiten stemming. Bij staking van stemmen is een voorstel verworpen.
- F25.4 Indien meerdere voorstellen en/of amendementen voor stemming in aanmerking komen, gaat het meest verstrekkende voor in volgorde van stemming.
- F25.5 Over personen wordt schriftelijk gestemd, behalve over de uitkomst van kerkelijke onderzoeken voor het ambt van predikant. Over zaken wordt bij hand opsteken of mondeling gestemd.
Mondelinge stemming vindt plaats onder aflezing van de namen op de presentielijst naar de alfabetische volgorde van de kerken.
- F25.6 Personen worden verkozen met meerderheid van stemmen. Eerst wordt een vrije stemming gehouden, vervolgens indien nodig een tweede vrije stemming. Daarna volgt indien nodig herstemming tussen de personen die de meeste stemmen op zich verenigden.
- F25.7 Bij herstemming tussen personen die geen meerderheid verkregen hebben, omvat de lijst minimaal één naam meer dan het aantal personen dat (nog) moet worden verkozen. Wanneer de stemmen staken, wordt de oudste in leeftijd verkozen geacht.
- F25.8 Benoeringen kunnen met goedvinden van de classis plaatsvinden op enkelvoudige voordracht van het moderamen.

F26 Notulen en archief

- F26.1 De scriba draagt zorg voor nauwkeurige notulering van de genomen besluiten, met een samenvatting van wat uit de bespreking als achtergrondinformatie relevant is.
- F26.2 De scriba zorgt dat relevante stukken zo spoedig mogelijk na afloop van de vergadering gereed worden gemaakt voor archivering en aangeboden worden aan de archiefbewarende kerk.
- F326.3 De scriba wordt bij het verzorgen van de notulen en het archiveren van stukken bijgestaan door de deputaat Administratieve Ondersteuning (zie bijlage 4).
- F26.4 De instructie voor de archiefbewarende kerk is bij deze regeling opgenomen als bijlage 17.
- F26.5 De classis en de archiefbewarende kerk volgen de richtlijnen van het Archief- en Documentatiecentrum van de kerken, te Kampen.
- F26.6 Het archief wordt jaarlijks gecontroleerd door de hiervoor aangewezen kerk, volgens de instructie die is opgenomen als bijlage 18.

F27 Rechtskracht en uitvoering

- F27 Voor de rechtskracht en uitvoering van besluiten geldt wat is bepaald in art. F72 van de kerkorde.

F28 Communicatie

- F28.1 De classis draagt zorg voor een goede communicatie van haar besluiten met de kerken.
- F28.2 Tegen het einde van elke classisvergadering wordt afgesproken welke punten uit de beraadslagingen en besluiten met de kerken gecommuniceerd worden.
- F28.3 De assessor stelt zo spoedig mogelijk na de vergadering een persverslag op dat door het moderamen wordt vastgesteld. De assessor zorgt ervoor dat dit gepubliceerd wordt in de door de classis aangewezen media. Hij biedt dit verslag ook zo spoedig mogelijk de classiskerken aan ter publicatie.
- F28.4 De scriba draagt zorg voor de schriftelijke mededeling van besluiten aan degenen die bij de inhoud ervan betrokken zijn of er anderszins belang bij hebben. Hij wordt hierin bijgestaan door de deputaat Administratieve Ondersteuning (zie bijlage 4).

F29 Kerkelijke rechtspraak c.a.

- F29.1 Bij de rechtspraak in een kerkelijk geschil, bij rechtspraak in predikantszaken en bij seksueel misbruik houdt de classis zich aan de bepalingen van de kerkorde (artt. F74-80) en aan de desbetreffende generale regelingen.
- F29.2 Zie voor de klassicale regeling beroepszaken Bijlage 16.

G. Materiële aangelegenheden**G30 Bestuur en beheer**

- G30.1 De klassicale financiën worden beheerd door de quaestor van de classis.
- G30.2 Voor de quaestor geldt de instructie die is opgenomen als bijlage 21.
- G30.3 De klassicale kosten worden over de kerken van de classis omgeslagen. De classis stelt hiervoor op voorstel van de quaestor jaarlijks een quotum vast per lid naar de stand van het ledental per 1 oktober van het voorgaande jaar.
- G30.4 De reiskosten van de afgevaardigden naar de classis worden door de kerken die hen afvaardigden zelf gedragen.
- G30.5 Declaraties dienen binnen twee maanden na afloop van het jaar waarop zij betrekking hebben te worden ingediend bij de quaestor.
- G30.6 De boeken van de quaestor en die van penningmeesters van deputaatschappen worden jaarlijks gecontroleerd door de hiervoor aangewezen kerken, volgens de instructie die is opgenomen als bijlage 22.

G31 Steunverlening

- G31.1 De classis besluit over de onderlinge financiële ondersteuning van hiervoor in aanmerking komende kerken en missionaire projecten. Voorbereiding en uitvoering van de klassicale besluiten wordt opgedragen aan deputaten (zie bijlagen 14 en 15).
- G31.2 Een aanvraag om financiële ondersteuning behoort ten minste (*termijn*) voor de behandeling in de classisvergadering bij de classis te zijn ingediend met een kopie aan het deputaatschap.
- G31.3 De classis vraagt indien nodig aanvullende steun bij de generale synode.
- G31.4 De classis besluit over de onderlinge diaconale ondersteuning van hiervoor in aanmerking komende kerken voor hun diaconie. Voorbereiding en uitvoering van de klassicale besluiten wordt opgedragen aan deputaten diaconale ondersteuning (zie bijlage 16). Deputaten adviseren kerken en diaconieën desgevraagd bij diaconale zaken van meer dan plaatselijke aard.
- G31.5 De classis vraagt indien nodig aanvullende steun bij de generale synode.
- G31.6 De classis verleent zo nodig inhoudelijke ondersteuning aan missionaire projecten. Hierbij houdt zij zich aan de desbetreffende generale regelingen.

G32 Rechtspersoonlijkheid en vertegenwoordiging

- G32.1 Overeenkomstig Nederlands recht komt de classis rechtspersoonlijkheid toe (KO art. G84.1b).

- G32.2 Bijzondere kerkelijke instellingen, als bedoeld in art. E68 van de kerkorde, bezitten eveneens rechtspersoonlijkheid overeenkomstig Nederlands recht (KO art. G84.2).
- G32.3 Ten behoeve van het statelijk rechtsverkeer wordt de classis in en buiten rechte vertegenwoordigd door twee of meer deputaten of andere personen die daartoe bij hun instructie of bij schriftelijk besluit zijn aangewezen en gevolmachtigd (KO art. G85.1).
- G32.4 De vertegenwoordiging in het statelijk rechtsverkeer in en buiten rechte van bijzondere kerkelijke instellingen, als bedoeld in art. E68 van de kerkorde, wordt geregeld in hun statuut (KO art. G85.2).

H. Slotbepalingen

H33 Onvoorziene omstandigheden

- H33 In gevallen waarin deze regeling niet voorziet beslist de classisvergadering, behoudens de bepalingen van de kerkorde.

H34 Wijziging van de regeling

- H34 Voorstellen tot wijziging van deze regeling kunnen alleen in behandeling worden genomen, indien deze voorstellen op de voorlopige agenda zijn vermeld, met de bijbehorende argumentatie in hun geheel erbij zijn gevoegd en door de kerken tijdig en behoorlijk kunnen zijn besproken.

Bijlagen

1. Samenroepende kerk

1 Uitnodiging en agenda

- 1.1 De samenroepende kerk nodigt de kerken drie weken van tevoren uit voor een gewone vergadering van de classis, tegen de tijd die door de vorige classis is vastgesteld.
- 1.2 Zij stelt de voorlopige agenda voor de classisvergadering samen, naar het in bijlage 3 opgenomen model, en verstuurt deze met de uitnodiging voor de classisvergadering aan de kerken, met de bijbehorende stukken.
- 1.3 Een oproep voor een buitengewone classisvergadering gaat ten minste één week tevoren uit naar de kerken met toezending van de voorlopige agenda. In de oproep wordt vermeld welke kerken de vergadering hebben aangevraagd. De samenroepende kerk blijft samenroepende kerk voor de eerstvolgende gewone classisvergadering.
- 1.4 De samenroepende kerk nodigt deputaten van de classis en/of van de generale synode tijdig uit indien hun aanwezigheid nodig is, met toezending van de vereiste stukken.

2 Ingekomen stukken

- 2.1 De samenroepende kerk neemt stukken voor de agenda tot uiterlijk (*aantal*) weken voor de gewone classisvergadering in ontvangst. Zij voegt hier de stukken aan toe die bij de adresvoerende kerk zijn binnengekomen.
- 2.2 De samenroepende kerk zorgt dat de originele stukken op de vergadering van classis aanwezig zijn.

3 Ter vergadering

- 3.1 De samenroepende kerk opent de vergadering van de classis op christelijke wijze.
- 3.2 Zij controleert aan het begin van de vergadering de presentie en doet hiervan verslag aan de vergadering.
- 3.3 Zij zorgt voor een presentielijst ter ondertekening door de aanwezige afgevaardigden en deputaten.

- 3.4 Zij zorgt dat de nodige akten en formulieren aanwezig zijn (art. B10.4, B11.3, B.12.2 van deze regeling).
- 3.5 Zij draagt de leiding van de vergadering over aan het moderamen dat door de vorige classis is aangewezen.

4 **Deputaat Administratieve Ondersteuning**

- 4.1 Bij de voorbereiding van de classis wordt de samenroepende kerk ondersteund door de deputaat Administratieve Ondersteuning (zie bijlage 4).

2. **Scriba**

1 **Notulen**

- 1.1 De scriba is verantwoordelijk voor nauwkeurige notulering van de genomen besluiten, met een samenvatting van wat uit de bespreking als achtergrondinformatie relevant is.
- 1.2 Hij zendt de concept-notulen toe aan de classiskerken, zo spoedig mogelijk en uiterlijk vijf weken voor de volgende vergadering.
- 1.3 De comité-notulen worden vertrouwelijk behandeld. Ze worden voorgelezen of als print aan de afgevaardigden ter hand gesteld en na de vaststelling ervan weer ingenomen.
- 1.4 De scriba ontvangt en verwerkt opmerkingen over de notulen zoveel mogelijk vóór de volgende vergadering.
- 1.5 Vastgestelde notulen worden ondertekend door de preses, scriba en assessor.
- 1.6 De scriba zorgt dat een map met kopieën van vastgestelde en ondertekende notulen elke classisvergadering aanwezig is.
- 1.7 Bij onderzoeken voor de toegang tot het ambt van predikant wordt in de notulen vermeld:
 - a. welke stukken ter tafel zijn en het oordeel van de classis hierover;
 - b. dat het onderzoek conform de geldende regels plaats had;
 - c. het oordeel van de classis over het geheel van de met de kandidaat gevoerde gesprekken;
 - d. het oordeel van de deputaten van de generale synode over het geheel van deze gesprekken;
 - e. de ondertekening van het formulier en de uitreiking van de akte.
- 1.8 Bij de beoordeling van predikantszaken als genoemd in art. B12 van de regeling en bij de beoordeling van afzetting van ambtsdragers (art. B14 van deze regeling) wordt in de notulen vermeld:
 - a. welke stukken ter tafel zijn en het oordeel van de classis hierover;
 - b. het oordeel van de classis over de zaak waarover goedkeuring wordt gevraagd;
 - c. indien van toepassing het advies van deputaten Predikantszaken van de generale synode;
 - d. indien van toepassing de uitreiking van de desbetreffende akte.

2 **Correspondentie**

- De scriba is verantwoordelijk voor de correspondentie die voortvloeit uit de besluiten van de vergadering, zoals
- a. schriftelijke mededeling van besluiten aan degenen die bij de inhoud ervan betrokken zijn of er anderszins belang bij hebben;
 - b. brieven betreffende benoemingen en voordrachten aan de betrokken personen;
 - c. mededeling van de afvaardiging naar de particuliere synode, aan de samenroepende kerk van die synode.

3 **Archivering**

De scribe is er verantwoordelijk voor dat relevante stukken zo spoedig mogelijk na afloop van de vergadering gereed worden gemaakt voor archivering en aangeboden worden aan de archiefbewarende kerk, zoals

- a. het vastgestelde en door het moderamen ondertekende exemplaar van de notulen;
 - b. de presentielijsten;
 - c. een lijst van stukken, genummerd en met verwijzing naar het desbetreffende agendapunt;
 - d. ingekomen stukken;
 - e. afschrift van verzonden stukken;
 - f. commissie- en deputatenrapporten;
 - g. stukken inzake kerkelijke onderzoeken en predikantszaken.
- Hierbij volgt hij de richtlijnen van het Archief- en Documentatiecentrum van de kerken, te Kampen.

4 **Deputaat Administratieve Ondersteuning**

De scribe wordt bij het verzorgen van de notulen en van de correspondentie en bij het archiveren van stukken bijgestaan door de deputaat Administratieve Ondersteuning (zie bijlage 4).

3. Voorlopige agenda

A. Model voor de voorlopige agenda

1. Opening door de samenroepende kerk
2. Presentie
3. Constituering van de vergadering
4. Vaststelling van de agenda
5. Vaststelling van de notulen van de vorige classis
6. Zaken uit de notulen
7. Uitwisseling over het leven van de gemeenten
8. Informatie van de kerken over samenwerking en contact met andere kerken
8. Zaken waar de kerken advies voor vragen
9. Ingekomen stukken
10. Voorstellen
11. Rapporten van deputaten en commissies
12. Hulp aan vacante kerken, classisbeurten
13. Beroepszaken
14. Benoeming van deputaten
15. Benoeming van afgevaardigden naar de particuliere synode
16. Aanwijzing van de samenroepende kerk voor de volgende classis
17. Persoonlijke rondvraag
18. Onderlinge censuur
19. Wat uit de vergadering wordt gecommuniceerd, persverslag
20. Sluiting

B. Schema van jaarlijks terugkerende zaken (indien van toepassing)

1. De classis in maart
 - a. rapport deputaten Evangelisatie
 - b. classicale financiën en controle hiervan
 - c. archief en controle hiervan
 - d. onderwerpen voor de kerkvisitatie;
2. De classis in september
 - a. rapporten van visitatoren
 - b. benoeming van deputaten

- c. benoeming afgevaardigden naar de particuliere synode
- d. noemen van namen voor afvaardiging naar de generale synode

3. De classis in december

steunaanvragen voor het komende jaar

- hulpbehoevende kerken
- diaconale ondersteuning
- missionaire projecten

4. Deputaat Administratieve Ondersteuning (Dao)

1 Algemeen

- 1.1 De classis benoemt in september een deputaat Administratieve Ondersteuning .
- 1.2 Deze deputaat is belijdend lid van één van de classiskerken.
- 1.3 De deputaat Administratieve Ondersteuning ondersteunt de werkzaamheden van de samenroepende kerk en de scriba van de classisvergadering bij hun werkzaamheden.
- 1.4 De deputaat Administratieve Ondersteuning is tijdens elke classisvergadering aanwezig. Hij is geen lid van de vergadering. Met betrekking tot vertrouwelijke zaken heeft hij de plicht tot geheimhouding.
- 1.5 Namens de samenroepende kerk ondertekent de deputaat Administratieve Ondersteuning voorbereidende stukken, namens het moderamen van de classis benoemingsbrieven en voordrachten.
(Comité-)notulen, akten, stukken voor meerdere vergaderingen enzovoort worden door preses, scriba en assessor ondertekend.
- 1.6 De kosten die de deputaat Administratieve Ondersteuning voor de classis maakt, komen voor rekening van de classis.

2 Samenroeping classis

De deputaat Administratieve Ondersteuning neemt met inachtneming van de gestelde termijn contact op met de samenroepende kerk ter voorbereiding van de vergadering, conform de instructie voor de samenroepende kerk, bijlage 1.

3 Scribaat van de classisvergadering

De deputaat Administratieve Ondersteuning verzorgt notulen, comité-notulen en correspondentie en zorgt voor aanbidding van stukken voor het archief van de classis, conform de instructie voor de scriba, bijlage 2.

4 Slotbepaling

In alle gevallen waarin deze instructie niet voorziet of voor tweeërlei uitleg vatbaar is, beslist de classis.

(De volgende bijlagen zullen wellicht met een kleine aanpassing uit bestaande huishoudelijke regelingen overgenomen kunnen worden. Een aantal hiervan zal ook naar de eigen situatie in de classis ingevuld zijn.

De vermelding van deputaten van de particuliere synode zal steeds vervangen moeten worden door overeenkomstige deputaten van de generale synode.)

5. Voorbereiding kerkelijke onderzoeken

6. Beroepbaarstellend onderzoek

7. a. Ondertekeningsformulier voor beroepbare kandidaten

b. Akte van beroepbaarstelling

8. Toelatend onderzoek

9. Akte van toelating tot ambt van predikant

10. Vereiste stukken voor ontslag en emeritering

11. Akte van ontslag
12. Verklaring van emeritering
13. Classisbeurten
14. Hulpbehoevende kerken
15. Deputaten Evangelisatie
16. Diaconale ondersteuning
17. Regeling kerkvisitatie: zie de modelregeling bij art. E65 van de kerkorde
18. Beroepszaken/rechtspraak
19. Archiefbewarende kerk
20. Controle van het archief
21. Quaestor
22. Controle van de boeken van quaestor en penningmeesters

E65.3 MODEL VOOR REGELING KERKVISITATIE

OVERWEGINGEN HKO

De classes stellen zelf een regeling voor de kerkvisitatie vast. Deputaten bieden hun een model daarvoor. Daarbij hebben ze zich laten leiden door de volgende overwegingen:

1. De herziene kerkorde beoogt de rol van classis en kerkvisitatie te vitaliseren en te intensiveren. In ons verband van plaatselijk zelfstandige kerken is het goed dat de kerken werk maken van hun onderlinge omgang in steun, advies, aansporing, bemoediging en toezicht. De kerkvisitatie is daarin een belangrijk instrument.
2. Het functioneren van het middel van de kerkvisitatie is voor een belangrijk deel afhankelijk van de kwaliteit van de kerkvisitatoren. De regeling dient daarin faciliterend te zijn (vgl. art. 1.a; art. 2).
3. De kerkvisitatie is vanouds een middel in de bevordering van gezond bestuur en in het toezicht van de kerken op elkaar. De laatste tijd lijkt de visitatie op dat punt aan kwaliteit te hebben ingeboet. Er wordt een broederlijk gesprek gevoerd, maar weinig concrete hulp geboden. Het toezicht lijkt aan belang te hebben ingeboet. Het is van belang dat bestuur en stimulering, opbouw en toezicht het volle pond krijgen (vgl. art. 6.a, b en c; art. 7.b). Dat is ook van belang om in alle pluriformiteit van plaatselijke kerken de gemeenteleden bescherming te bieden tegen onbekookte experimenten of heerszuchtige groepen.
4. Waar het middel van de kerkvisitatie geïtaliseerd wordt en aandacht wordt gevraagd voor het element van het toezicht daarin, is het van belang expliciet de grenzen van de bevoegdheid van visitatoren te omschrijven (art. 3).
5. Gaat het om het toezicht, dan is het gevaar van window-dressing c.q. kerkelijk gewenste antwoorden nooit afwezig. De regeling dient te bevorderen dat de classiskerken een eerlijk beeld krijgen van elkaar (art. 6.d; art. 7.c en d).
6. In de kerkvisitatie krijgt de gemeente zelf weinig stem. Het geheel voltrekt zich in een vergadering tussen kerkenraad en visitatoren. Het zou winst zijn als er meer mogelijkheden zijn voor gemeenteleden om zich te wenden tot de visitatoren. Tegelijk moet ervoor gewaakt worden dat visitatoren een rol en bevoegdheid krijgen die strijdig is met de competentie van de kerkenraad (art. 5; art. 6.d; art. 7.d; art. 8.b en d).
7. De status van adviezen die worden uitgebracht in een bijzondere visitatie is niet altijd helder. Het kan voorkomen dat een classis niet eens weet dat er een bijzondere visitatie is geweest. Het komt ook voor dat een classis als een zaak op haar tafel ligt, in haar besluitvorming geen aandacht geeft aan een visitatorenadvies dat eerder gegeven is. Soms blijft zo'n advies dan - al of niet op de achtergrond of in de geest van betrokkenen - een rol spelen. Het is van belang daarin duidelijkheid te scheppen (art. 8.e tot en met h).

Artikel 1: Aanstelling

- a. De classis stelt een college van kerkvisitatoren aan, dat bestaat uit twee daarvoor gekwalificeerde predikanten en twee daarvoor gekwalificeerde (oud-) ouderlingen. In classes met meer dan tien kerken kan dit aantal op tweemaal drie gesteld worden.
- b. De visitatoren worden voor een termijn van vier jaar benoemd. Zij zijn na het verstrijken van hun termijn terstond herbenoembaar.
- c. De kerken in de classis worden jaarlijks gevisiteerd. Bij samenwerkingsgemeenten treft de classis een regeling waarbij in elk geval jaarlijks vanuit een van de betrokken kerkverbanden kerkvisitatie plaatsvindt.
- d. De visitatoren wijzen uit hun midden een voorzitter aan. Hij maakt een rooster van aftreden. Hij zorgt voor een rooster waarin is aangegeven welke paren van visitatoren welke gemeenten bezoeken.
- e. Een visitor kan geen visitatie brengen in een gemeente waarvan hij zelf lid is of waarin hij bijzondere hulp- of adviesdiensten verricht.

Artikel 2: Facilitering

- a. De classis stimuleert dat de aangewezen visitatoren zich bekwamen in hun taak en verleent hun de daartoe volgens de classis noodzakelijke faciliteiten.
- b. Het college van visitatoren bepaalt de wijze waarop het gesprek tijdens de jaarlijkse visitatie plaatsvindt. Zo nodig stelt het daartoe een vragenlijst of een per jaar wisselend gespreksthema vast.
- c. De visitatoren overleggen jaarlijks met elkaar over hun bevindingen en voornemens. Het college brengt verslag uit van zijn bevindingen in de classiskerken en doet de classis aanbevelingen.

Artikel 3: Bevoegdheid

- a. De classis geeft opdracht tot de jaarlijkse visitatie en dechargeert de visitatoren na hun rapportage en de behandeling daarvan.
- b. Het werk van de visitatoren beperkt zich tot het adviseren, aansporen en zo nodig broederlijk vermanen van de ambtsdragers.
- c. De visitatoren kunnen geen bindende maatregelen opleggen. Indien in een zaak die tot de verantwoordelijkheid van de classis behoort een bindend besluit nodig is, is slechts de classis daartoe bevoegd.

Artikel 4: Afspraak voor de visitatie

- a. De visitatoren maken tenminste vier weken van tevoren een afspraak met de desbetreffende kerkenraad over plaats en tijd van de visitatie.
- b. Alle ambtsdragers zijn bij de visitatie aanwezig. Indien ze verhinderd zijn, geven ze daarvan kennis aan de scriba van de kerkenraad met opgave van reden.

Artikel 5: Aankondiging aan de gemeente

- a. De kerkenraad informeert de gemeente op twee achtereenvolgende zondagen over de voorgenomen visitatie.
- b. Gemeenteleden kunnen aan de visitatoren een vraag om advies voorleggen in zaken waarover zij met de kerkenraad gesproken hebben zonder bevredigende uitkomst. Ze dienen aan de visitatoren een helder geformuleerde vraag c.q. vragen voor te leggen. Dit laatste is ter beoordeling aan de visitatoren.

- a. De visitatoren gaan tijdens de jaarlijkse visitatie na of prediking, sacramenten en tucht bediend worden naar het bevel van Christus en zijn apostelen. Ze onderzoeken of de ambtsdragers ieder voor zich en gezamenlijk hun ambt trouw vervullen, de opbouw en vrede van de gemeente zo goed ze kunnen met woord en daad bevorderen, en de gemeente stimuleren tot en voorgaan in de dienst in kerk en wereld waartoe Christus haar roept. Waar nodig bemoedigen en vermanen zij broederlijk.
- b. De visitatoren gaan na op welke wijze de kerkenraad inhoud geeft aan de binding aan de leer en zich houdt aan de kerkorde en de kerkelijke regelingen en besluiten. Ze geven aandacht aan de missionaire en oecumenische gerichtheid van de kerk. Ze informeren hoe de gemeente wordt geactiveerd. Ze gaan na of de materiële aangelegenheden van de kerk zorgvuldig behartigd worden. Waar nodig geven ze stimulansen of aanbevelingen.
- c. De visitatoren brengen schriftelijk een door de kerkenraad akkoord bevonden rapport uit aan de classis. In het rapport worden de bevindingen opgenomen van het sub a. en b. aangegeven onderzoek. Daarnaast vermeldt het rapport eventuele opmerkelijke initiatieven die de aandacht van de andere classiskerken verdienen.
- d. Visitatoren stellen na overleg met de kerkenraad vast welk deel van hun rapport publiek is en bieden dat als kopij aan ter plaatsing in het kerkblad van de gevisiteerde kerk. Gemeenteleden ontvangen gelegenheid om - met afschrift aan de kerkenraad - bij de visitatoren noodzakelijke nuanceringen of aanvullingen op het verslag in te dienen.
- e. De classis bespreekt het rapport van de visitatoren in een comité-zitting.

Artikel 7: Verloop van de visitatie

- a. Bij de jaarlijkse kerkvisitatie leidt de preses van de kerkenraad de vergadering.
- b. De kerkenraad zorgt ervoor dat visitatoren de documenten en bescheiden (ondertekeningsformulier, regelingen, rapportage kascontrole etc.) kunnen inzien die zij noodzakelijk achten.
- c. De visitatoren bieden predikant, ouderlingen en diakenen de gelegenheid om in een afzonderlijke zitting per ambt met hen te spreken over de samenwerking met en de ambtsvervulling van de kerkenraad. Een verslag hiervan wordt opgenomen in het visitatierapport.
- d. De visitatoren bepalen of zij er behoefte aan hebben om de gemeente of leden van de gemeente te horen, en zo ja op welke wijze dat gebeurt.

Artikel 8: Bijzondere visitatie

- a. Het college van visitatoren kan te allen tijde door een kerkenraad geconsulteerd worden via een bijzondere visitatie. Daarbij zorgt de kerkenraad voor een helder geformuleerde hulp- of adviesvraag en voor het noodzakelijke documentatiemateriaal. Het college wijst aan wie als bezoekende visitatoren zullen optreden.
- b. Een bijzondere kerkvisitatie kan ook worden aangevraagd door gemeenteleden. Zij dienen hun verzoek met redenen te omkleden en via de kerkenraad aan het college van visitatoren voor te leggen. De kerkenraad voegt desgewenst zijn eigen zienswijze bij het verzoek.
- c. De kerkenraad kan bij een bijzondere visitatie aan de voor het bezoek aangewezen visitatoren vragen de vergadering te leiden. De visitatoren zorgen ook voor het verslag.

- d. De kerkenraad kan een vergadering met de gemeente en de visitatoren beleggen als hij dat nodig acht voor een adequaat informeren van de visitatoren of voor de vrede in de gemeente.
- e. Het college van visitatoren verstrekt aan de hand van het uitgebrachte verslag een schriftelijk advies.
- f. Het college van visitatoren meldt aan de classis in wat voor zaak het om advies gevraagd is en dat het een advies heeft uitgebracht. Het zorgt ervoor dat zijn advies in het vertrouwelijke classisarchief wordt gedeponneerd.
- g. Indien de zaak waarin hulp of advies is gevraagd, niet kan worden afgehandeld en aan de classis wordt voorgelegd, zal de classis geen besluit nemen zonder van het verslag van de visitatoren kennis te hebben genomen en hen gehoord te hebben. Na het besluit van de classis heeft het visitatoren-advies geen status meer, tenzij de classis anders beslist.
- h. In gevallen van kerkelijke rechtspraak hebben zij die als visitor in de zaak betrokken zijn geweest bij het uitbrengen van een advies, geen stemrecht.

Artikel 9: Doorverwijzen

- a. De visitatoren verwijzen de kerkenraad bij een ernstig conflict tussen predikant en kerkenraad dat arbeidsrechtelijke gevolgen zou kunnen krijgen, door naar generale deputaten probleembehandeling²⁶.
- b. Bij een geval van seksueel misbruik in kerkelijke relaties verwijzen de visitatoren door naar het landelijke Meldpunt van de kerken²⁷.

E68 HANDREIKING VOOR OPRICHTING VAN KERKELIJKE ORGANISATIES EN INSTELLINGEN

Het is de bedoeling deze handreiking binnenkort te plaatsen op de website van deputaten (<http://www.gkv.nl/herziening-kerkorde/325/>)

G83.2 BESTUUR EN BEHEER (plaatselijk) (SKW)

OVERWEGINGEN HKO

De kerkorde gaat uit van voorschriften voor plaatselijk beheer en administratie. Uit overleg met SKW blijkt dat dit wordt behartigd door Steunpunt KerkenWerk SKW meldde ons per mail dd. 18 februari 2013:

“Op de vergadering van het SKW bestuur is de vraag over artikel 83 van de nieuwe KO besproken, graag het volgende :

- 1 Wij zijn blij dat dit artikel in de nieuwe KO staat. Transparantie in de verantwoording en een adequate administratieve organisatie zijn meer dan noodzakelijk in de tijd waar in wij leven.
- 2 Het SKW heeft regelingen voor de inrichting van de AO van kerken opgezet en verspreid. De laatste jaren zijn er in diverse kerken financiële onregelmatigheden geweest. Deze onregelmatigheden waren voor ons steeds reden om de bestaande regelingen te evalueren en te actualiseren.
- 3 Wij zijn voornemens om in de loop van het jaar de regelingen integraal nog eens door te nemen en aan te passen of aan te vullen. Daarnaast zijn wij voornemens om,

²⁶ Zie Acta GS 2011-2012, art. 31, besluit 6 en grond 3.

²⁷ Achtergrond van de vigerende generaal-synodale Regeling op dit gebied is, dat de beoordeling van seksueel misbruik een deskundigheid en onafhankelijkheid vereist die van kerkelijke vergaderingen en collega's niet verwacht kan worden

zodra onze nieuwe site in de lucht is, via onze enquête tool de kerken te vragen of er "meer "nodig is.

- 4 Naar onze mening moet de synode of de aan de synode gelieerde deputaatschappen zich niet met de verdere ondersteuning van de kerken in dit verband bezighouden. Er zijn genoeg regelingen, er is genoeg kennis...Het is ook o.i. niet de bedoeling van de synode Harderwijk geweest om inhoudelijk te gaan. Er is een mantel-artikel namelijk dat van goed beheer en transparantie sprake moet zijn en dat is voldoende, de verantwoordelijkheid ligt op plaatselijk niveau!"

VOORSTEL

Geen

A INDELING

Voorstel indeling classes over vier particuliere synodes (nieuwe stijl)

Versie najaar 2013

Gebruikte gegevens ontleend aan handboek 2013

	<i>classes</i>	<i>kerken</i>	<i>zielen</i>
PS Noord	9		
classis Appingedam		7	2672
classis Assen		12	6447
classis Buitenpost		7	1771
classis Drachten		5	3128
classis Groningen		10	5667
classis Grootegast		10	4934
classis Leeuwarden		7	2025
classis Stadskanaal		7	2259
classis Warffum		9	3479
<i>totaal</i>		74	32382
PS Oost	7		
classis Enschede		8	4744
classis Hardenberg		8	4923
classis Hoogeveen		6	3004
classis Kampen		12	5122
classis Ommen		9	4909
classis Zutphen		5	1562
classis Zwolle		13	10586
<i>totaal</i>		61	34850
PS Zuid	8		
classis Arnhem		10	4574
classis Axel		5	1772
cl. Dordrecht-Gorinchem		11	3554
classis Hoogvliet		9	2338
classis Middelburg		6	1752
cl. N. Brabant-Limburg		11	2580
classis Rotterdam		10	4867
<i>totaal</i>		62	21437
PS West	7		
cl. Alkmaar-Haarlem		9	1912
classis Amersfoort		10	5631
cl. Amsterdam-Leiden		9	2327
classis Harderwijk		7	5048
classis Hattem		9	3458
classis Hilversum		10	8154
classis Midden Holland		12	4272
classis Utrecht		9	2698
<i>totaal</i>		75	33500

1 Samenstelling

- 1.1 De particuliere synode NN (Noord, Oost, Zuid of West) wordt gevormd door de classes ...
- 1.2 Voor elke vergadering van de particuliere synode vaardigt elke classis een predikant en een ouderling af.

2 Samenroeping

- 2.1 De particuliere synode wordt samengeroepen door de kerk te ..., met de kerk te ... als secunda.
- 2.2 De particuliere synode wordt samengeroepen voor elke generale synode, op een datum die in overleg met de generale deputaten Administratieve Ondersteuning door de samenroepende kerk wordt vastgesteld.
- 2.3 De uitnodiging wordt minimaal drie maanden voor de genoemde datum verzonden aan alle classes uit het particuliere ressort, evenals aan alle kerken in die classes.
- 2.4 De particuliere synode kan bovendien worden samengeroepen voor de behandeling van een beroepsschrift naar art. F76.2 KO.

3 Opening en constituering

- 3.1 De particuliere synode wordt geopend namens de samenroepende kerk.
- 3.2 Na de opening wordt een moderamen verkozen, bestaande uit drie personen: een preses, een assessor en een scriba.

4 Taken van het moderamen

- 4.1 De preses leidt de vergadering.
- 4.2 De scriba legt de besluiten vast.
- 4.3 De assessor vervangt waar nodig de preses of de scriba.

5 Bevoegdheid van de particuliere synode

- 5.1 De particuliere synode is ingevolge de artikelen E66 en G83 KO alleen bevoegd om te besluiten inzake:
 - a. de afvaardiging naar de eerstvolgende generale synode;
 - b. de kerkelijke rechtspraak volgens art. F76 KO;
 - c. huishoudelijke zaken die voortvloeien uit deze beide taken.

6 Afvaardiging naar de generale synode

- 6.1 De particuliere synode wijst voor elke generale synode afgevaardigden aan, te weten vier predikanten met zo mogelijk vier secundi en vier ouderlingen met zo mogelijk vier secundi.
- 6.2 Om tot een goede afvaardiging te komen kan de vergadering van alle beschikbare kandidaten een curriculum vitae vragen.

7 Financiën.

- 7.1 De kosten van de vergaderingen van de particuliere synode, de onkosten van haar deputaten en de onkosten van de samenroepende kerk worden gedeclareerd bij de generale deputaten Financiën & Beheer.
- 7.2 De afgevaardigden naar de particuliere synode declareren hun reiskosten bij de classis die hen afvaardigde.

1 OPDRACHT GS HARDERWIJK 2011-2012

Art. 26A, besluit 4:

deputaten herziening KO op te dragen de volgende synode te dienen met

- a. een overzicht van alle generale regelingen;
- b. een overzicht van de bestaande regelingen die geen aanpassing behoeven;
- c. een overzicht van de bestaande generale regelingen die wel aanpassing behoeven, voorzien van voorstellen tot die aanpassingen;
- d. een overzicht van noodzakelijke nieuwe generale regelingen, voorzien van voorstellen daartoe.

Art. 26C, besluit 1b:

deputaten herziening kerkorde op te dragen deze tekst (de tekst van de herziene kerkorde die in eerste lezing is vastgesteld, HKO), voorzien van de doorlopende nummering overeenkomstig besluit dd. 1 juni 2012, aan de classes aan te bieden.

Art. 26C, besluit 4:

deputaten herziening KO op te dragen:

- a. de kerken desgevraagd te dienen met voorlichting over de thans in eerste lezing vastgestelde tekst van de herziene kerkorde;
- b. de eerstvolgende synode van advies te dienen over door de classes ingediende consideraties;
- c. de eerstvolgende synode te dienen met een voorstel met bijbehorende toelichting omtrent eventueel noodzakelijke bepalingen van overgangsrecht bij inwerkingtreding van de herziene kerkorde;
- d. de werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot de generale regelingen, zoals reeds door de synode besloten.

Art. 26C, besluit 5:

aan deputaten herziening kerkorde voor de periode 2012-2014, in casu met ingang van de behandeling in september 2012 ter synode tot vaststelling van de herziene kerkorde in eerste lezing, een budget toe te kennen van € 3.000,-- per jaar (regulier) en € 6.000,-- per jaar (extra i.v.m. voorlichtingstaken en met name generale regelingen), in totaal € 9.000,-- per jaar.

Materiaal:

rapport van deputaten herziening kerkorde, benoemd door de GS Harderwijk 2011-2012

Besluit 1:

deputaten herziening kerkorde decharge te verlenen.

Besluit 2:

nieuwe deputaten kerkorde op te dragen:

- a het werk aan de generale regelingen, zoals dat door de synode van 2001-2012 in gang gezet is en op de synode van 2014 nog niet kon worden afgerond, voort te zetten;
- b de kerken desgevraagd te dienen met voorlichting over de nieuwe kerkorde;
- c kerkelijke vergaderingen desgevraagd te dienen met advies bij de overgang naar de nieuwe kerkorde;
- d de generale synode desgewenst te dienen met adviezen op het gebied van kerkrecht en kerkorde.

Besluit 3:

deputaten herziening kerkorde voor de periode 2014-2017 een jaarlijks budget toe te kennen van € 6.000,--.

Naam	Woonplaats	Aftreden
Ds. K. Harmannij	Best	2017
Ds. P. Niemeijer	Julianadorp	2020
Mr. P.T. Pel	Hattem	2017
Mr. J. Storm	Den Haag (Scheveningen)	2020
Prof. dr. M. te Velde	Hasselt	2017

In de vacature van voorzitter (opvolger van prof. dr. S. Griffioen) is intern voorzien.

Ds. Niemeijer werd aangewezen als voorzitter.

Deputaten worden ambtelijk ondersteund door br. L.H. Olde te Doorn.

4 Informatiemateriaal

Deputaten zijn in september 2012 benoemd. In september 2013 dienden zij hun beleidsrapport te concipiëren voor de synode van 2014. Zowel de aard van hun werk als de korte tijd die zij hadden zijn er de reden van dat zij geen tussentijdse jaarrapporten hebben gemaakt.

Informatie over de weg naar de herziene kerkorde (via de Werkordes 1, 2 en 3) en over de tekst van de nieuwe kerkorde zoals die in 2012 in eerste lezing is vastgesteld, is te vinden via de website van de kerken: <http://www.gkv.nl/herziening-kerkorde/325/>.

NB

De verschillende versies van de Werkorde met Memorie van Toelichting waren deputatenwerk.

De Kerkorde die in eerste lezing is vastgesteld, is een synodestuk.

Ter vervulling van hun eerste opdracht zonden deputaten de volgende brief:

Deputaten Herziening Kerkorde
contactadres:
kerkorde@gkv.nl

Nijmegen, december 2012

Aan:

de kerkenraden van de Gereformeerde Kerken in Nederland
de classes van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Geachte broeders,

het zal u niet zijn ontgaan dat de generale synode van Harderwijk 2011 in haar zittingen van september 2012 een herziene kerkorde in eerste lezing heeft vastgesteld.

De tekst van deze kerkorde is als “Nieuwe Kerkorde (2012)” te vinden op de gkv-site, via het tabblad “herziening kerkorde”. U treft daar ook de eerdere concepten aan die door deputaten zijn opgesteld, met bijbehorende toelichtingen.

De vaststelling in eerste lezing is te zien als voorlaatste stap: tijdens de generale synode van Ede 2014 moet de vaststelling in tweede lezing plaatsvinden, waarmee deze kerkorde van kracht wordt voor het recht binnen de kerken.

Tot die tijd blijft de huidige kerkorde rechtsgeldig. Maar kerkenraden doen er goed aan wanneer zij zich met de gemeenten al voorbereiden op de inwerkingtreding van de nieuwe kerkorde. Ingrijpende wijzigingen zijn namelijk niet meer te verwachten; een wijziging van de tekst is alleen nog mogelijk wanneer driekwart van de synodeleden in 2014 zich daarvoor uitspreekt.

Voor de genoemde vaststelling in tweede lezing, alsook voor een eventueel noodzakelijk geachte wijziging, zijn de consideraties van de classis van groot belang. De bedoeling is dat de kerken hun overwegingen bij de in eerste lezing vastgestelde kerkorde inbrengen op de classis, waarna de classis de punten die gezamenlijk als zwaarwegend worden ervaren, inzendt bij de generale synode, c.q. de deputaten van de generale synode.

De classes kunnen daarvoor gebruik maken van bovenstaand mailadres. Inzendingen van afzonderlijke kerken of individuele kerkleden naar dit adres worden zeker gelezen, maar alleen de inzendingen van de classes vormen het materiaal dat gewogen wordt voor de vaststelling in tweede lezing door de generale synode.

De sluitingsdatum voor het inzenden van de classicale consideraties is door de generale synode vastgesteld op 1 januari 2014. De deputaten hebben dan nog de gelegenheid om deze consideraties te verwerken in hun advies aan de generale synode.

Tot slot attenderen we u nog graag op de voorlichtingsbijeenkomsten die we in april 2013 hopen te beleggen. In een afzonderlijk schrijven ontvangt u daar nadere informatie over.

We wensen u onder Gods zegen een goede bespreking toe op de kerkelijke vergaderingen, en kijken uit naar het resultaat.

Met broedergroet,
namens deputaten voornoemd,
Kornelis Harmannij

Deputaten zonden de particuliere synodes het volgende 'draaiboek'.

HANDREIKING LIQUIDATIE PARTICULIERE SYNODES (OUDE STIJL)

Inleiding

De Generale Synode van Harderwijk 2011-2012 heeft in eerste lezing de nieuwe kerkorde vastgesteld. Artikel E66 bepaalt:

E66 particuliere synode

- E66.1 De particuliere synode wijst de afgevaardigden naar de generale synode aan. Zij is verder uitsluitend belast met de kerkelijke rechtspraak volgens art. F76.
- E66.2 Er zijn vier particuliere synodes. De ressorten worden vastgesteld door de generale synode.
- E66.3 Elke classis vaardigt een predikant en een ouderling af naar de particuliere synode.

Het deputaatschap herziening kerkorde zal aan de Generale Synode van Ede 2014 een voorstel doen voor de verdeling van de classes over de vier nieuwe ressorten. Uitgangspunt daarbij is een evenwichtige verdeling van het aantal kerken en leden over deze ressorten. Dit voorstel aan de generale synode is ter kennisneming bijgevoegd.

Op grond van artikel E62.3 stellen meerdere vergaderingen een regeling vast voor hun werkzaamheden met inachtneming van de hun door de kerkorde opgedragen taken. Het deputaatschap heeft een model voor een dergelijke (interne) regeling voor de particuliere synodes nieuwe stijl gemaakt, dat bij deze handreiking is gevoegd.

Artikel E66 heeft vergaande consequenties voor de (huidige) particuliere synodes. Feitelijk worden deze opgeheven en worden vier nieuwe particuliere synodes geïnstitueerd. In de eerste plaats betekent deze teruggang van de huidige negen naar vier ressorten dat elke particuliere synode meer classes omvat en daarmee een grotere omvang krijgt. In de tweede plaats is de taak van de nieuwe particuliere synode beperkt tot twee taken: de aanwijzing van de afvaardiging naar de generale synode en de kerkelijke rechtspraak. Deze laatste is ten opzichte van de huidige situatie weer beperkt doordat de particuliere synode slechts als beroepsinstantie geldt voor beslissingen op bezwaar door een classis, waarbij de classis het primaire besluit heeft genomen én voor besluiten van kerkenraden die met goedkeuring van de classis zijn genomen (artikel F76.2). De situatie waarbij tegen elke uitspraak op grond van artikel 31 KO van een classis appel openstond bij de particuliere synode komt te vervallen. Op grond van het nieuwe artikel F77.1 is straks in een groot deel van de gevallen rechtstreeks hoger beroep mogelijk tegen de classisuitspraak bij de generale synode.

Gelet op het ingrijpende van de wijzigingen is het niet uitgesloten dat het deputaatschap herziening kerkorde de generale synode zal voorstellen artikel E66 op een later tijdstip in werking te laten treden dan de overige artikelen van de nieuwe kerkorde. Hierover zal op een later tijdstip een beslissing worden genomen door het deputaatschap. In deze handreiking wordt uitgegaan van directe inwerkingtreding van artikel E66 samen met de overige artikelen.

In de huidige situatie hebben de meeste particuliere synodes meer taken dan straks is toegestaan. Dit betekent dat er in die gevallen een ontvlechting dient plaats te vinden, waarbij deze taak elders wordt belegd. In deze handreiking worden de huidige en

toekomstige particuliere synodes gediend om hieraan uitvoering te geven. Hierbij kan onderscheiden worden in drie fasen:

- De periode *tot aan* de vaststelling door de Generale Synode van Ede 2014 van de nieuwe kerkorde en de nieuwe indeling in ressorten.
- De periode *tussen* vaststelling en inwerkingtreding van de nieuwe kerkorde en de nieuwe indeling in ressorten.
- De periode *na* de inwerkingtreding van de nieuwe kerkorde en de nieuwe indeling in ressorten.

De periode tot aan de vaststelling door de Generale Synode van Ede 2014 van de nieuwe kerkorde en de nieuwe indeling in ressorten

1. Omdat nog niet bekend is hoeveel tijd er tussen de vaststelling en inwerkingtreding van de nieuwe kerkorde zit, is het verstandig om tijdig te beginnen met een inventarisatie van de taken en verantwoordelijkheden van de huidige particuliere synode: welke taken en verantwoordelijkheden heeft de particuliere synode oude stijl, welke deputaatschappen zijn er op dat vlak actief en waar behoort deze taak en verantwoordelijkheid op grond van de eerste lezing van de nieuwe kerkorde thuis of dient deze elders belegd te worden. Ook de financiële situatie kan al in kaart worden gebracht.
2. Geadviseerd wordt om op de agenda voor de vergadering van de particuliere synodes van het voorjaar 2014 deze handreiking op te nemen en een commissie uit de particuliere synode samen te stellen die de liquidatie van de huidige particuliere synode gaat voorbereiden en voorstellen daaromtrent zal doen.

De periode tussen vaststelling en inwerkingtreding van de nieuwe kerkorde en de nieuwe indeling in ressorten.

3. Wanneer de nieuwe kerkorde definitief is vastgesteld zal er nog enige tijd over heen gaan voordat deze in werking zal treden.²⁸ In de periode tot de inwerkingtreding zal de onder 2 genoemde commissie haar werk moeten doen. De commissie zal komen met een overzicht van taken en verantwoordelijkheden (zie onder 1) en voorstellen. De punten 4 tot en met 9 van deze handreiking zijn daarbij richtinggevend. Het zou goed zijn wanneer de commissie ook een tijdpad voor de liquidatie aangeeft.
4. Voor missionaire en vergelijkbare projecten die door de particuliere synodes oude stijl worden behartigd, dient in het vervolg steun te worden aangevraagd bij de generale synode. Indien een aantal classes in plaats daarvan besluit een bijzondere kerkelijke organisatie te vormen naar artikel E68 van de nieuwe kerkorde, vraagt dat de nodige tijd en voorbereiding. Het deputaatschap herziening kerkorde maakt een handreiking voor de oprichting van bijzondere kerkelijke organisaties en kerkelijke instellingen gemaakt, die op de website van het deputaatschap zal worden geplaatst.
Voor alle duidelijkheid: het is in de toekomst niet mogelijk om én een bijzondere kerkelijke organisatie van een paar classes te vormen én daarnaast ook nog steun te vragen bij de generale synode: het is één van tweeën. Wordt gekozen voor een nieuwe kerkelijke organisatie dan kunnen de financiële reserves die voor deze projecten worden aangehouden, worden overgeboekt naar de nieuwe kerkelijke organisatie.
5. De boekhoudingen van de quaestor en de deputaatschappen die geldmiddelen van de particuliere synode oude stijl beheren, moeten worden gecontroleerd door de daartoe aangewezen kerken. Het rapport van deze controles wordt door tussenkomst van de

²⁸ Zoals hierboven aangegeven wordt er van uit gegaan dat het artikel E66 met de gehele kerkorde in werking treedt. Mogelijk wordt hiervoor een latere datum voorgesteld.

commissie uitgebracht aan de particuliere synode oude stijl en na vaststelling ter kennis gezonden aan de landelijke deputaten of de kerkelijke organisatie aan wie de bijbehorende reserves worden overgedragen.

6. Financiële reserves die bestemd waren voor Aanvullende Steun Evangelisatie waarvoor geen nieuwe kerkelijke organisatie wordt opgericht, evenals de reserves voor de steun naar artikel 11 oude kerkorde, worden overgeboekt naar de betrokken generale deputaatschappen. Dit ligt voor de hand omdat deze taak op landelijke niveau wordt uitgevoerd.
7. De algemene financiële reserve van de particuliere synodes oude stijl wordt overgeboekt naar het deputaatschap financiën en beheer van de generale synode. De reden hiervoor is dat volgens het 'model regeling particuliere synode' de particuliere synode nieuwe stijl geen eigen geldmiddelen beheert maar alle kosten van de particuliere synodes nieuwe stijl worden gedragen door het deputaatschap financiën en beheer. Aanvullend argument is dat de herindeling van de particuliere synodes geen 'samenvoeging' van de oude, maar een compleet nieuwe verdeling van de classes is. Zo worden in het voorstel aan de generale synode de classes van de huidige Particuliere Synode Gelderland in de nieuwe situatie ondergebracht bij drie nieuwe particuliere synodes.
8. Het archief en alle stukken over de liquidatie van de particuliere synodes oude stijl worden overgedragen aan het Archief- en Documentatiecentrum van de Gereformeerde Kerken in Nederland (ADC), met uitzondering van dat deel dat verband houdt met taken waarvoor een nieuwe kerkelijke organisatie in het leven wordt geroepen. Dat deel wordt aan de betreffende organisatie overgedragen.
9. Alle deputaatschappen van de particuliere synode oude stijl worden opgeheven. Ook het deputaatschap appelzaken. De particuliere synode nieuwe stijl zal een nieuw deputaatschap benoemen.
10. Het overzicht en de voorstellen van de onder 2 genoemde commissie zullen worden vastgesteld op de vergadering van de particuliere synode van het voorjaar 2015. De commissie heeft dus een jaar om haar opdracht uit te voeren. De particuliere synode neemt vervolgens in die vergadering de liquidatiebesluiten. Het zal per huidige particuliere synode afhankelijk zijn hoeveel tijd voor de uitvoering daarna genomen moet worden. Met name waar kerkelijke organisaties gevormd moeten worden, zal dat de nodige tijd vergen. Hoewel de commissie daarvoor ook al voorbereidende werkzaamheden kan verrichten.
11. Na sluiting van de (liquidatie)vergadering van de particuliere synodes oude stijl blijft het moderamen van die vergadering bevoegd tot uitvoering van en het toezicht op de uitvoering van de genomen besluiten voor de duur van maximaal zes maanden. In deze periode dient de uitvoering te zijn afgerond. Zo nodig kan deze termijn verlengd worden.
12. Na de inwerkingtreding van de nieuwe kerkorde zijn de particuliere synodes oude stijl niet meer bevoegd tot de in artikel E66.1 genoemde taken van de particuliere synodes nieuwe stijl.

De periode na de inwerkingtreding van de nieuwe kerkorde en de nieuwe indeling in ressorten

13. Met de nieuwe kerkorde zal ook de nieuwe ressortsindeling van de particuliere synodes door de generale synode worden vastgesteld. De generale synode zal daarbij de eerste samenroepende kerk per particuliere synode aanwijzen. Deze samenroepende kerk verricht de voorbereidende werkzaamheden die moeten plaatsvinden voor de eerste

vergadering van de particuliere synode nieuwe stijl na de inwerkintreding van de nieuwe kerkorde.

14. De vier particuliere synodes dienen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in het voorjaar van 2016 bijeen te komen in verband met de aanwijzing van afgevaardigden naar de generale synode van 2017. Gelet op het vergaderrooster van de classes en de omvang van het ressort doet de samenroepende kerk er goed aan dit zo spoedig mogelijk op te pakken, bij voorkeur reeds wanneer de datum bekend is waarop de nieuwe kerkorde in werking zal treden.
15. De agenda voor deze constituerende vergadering van de particuliere synode nieuwe stijl bevat in ieder geval de volgende punten:
 - het vaststellen van een (interne) 'Regeling van werkzaamheden voor de particuliere synode X';
 - de benoeming van de deputaten voorbereiding beroepszaken; in de door de generale synode vast te stellen 'Generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak' worden hier voorschriften voor gegeven;
 - het aanwijzen van de vaste samenroepende kerk.

Kerkelijke rechtspraak

Eén van de (beperkte) taken van de particuliere synode nieuwe stijl is te fungeren als beroepsinstantie binnen de kerkelijke rechtspraak. Een taak die de particuliere synodes oude stijl van oudsher ook uitvoerden. Zie wat hierover in de inleiding is geschreven. Mede omdat de beroepsmogelijkheden op de particuliere synodes nieuwe stijl beperkt worden, is een goede overgangsregeling gewenst. Deze zal door de generale synode worden vastgesteld bij de generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak.

Samenvattend tijdpad

Najaar 2013	Toezending handreiking met bijlagen aan de huidige particuliere synodes
Voorjaar 2014	Agendering door de particuliere synodes van de handreiking. Instellen van een commissie voor de liquidatie van de particuliere synode
Voorjaar 2015	Rapportage van de commissie op de particuliere synode; eerste liquidatiebesluiten
1 januari 2016	Liquidatie van de particuliere synodes oude stijl een feit

Bijlagen

1. Voorstel aan de Generale Synode van Ede 2014 tot vaststelling van de ressorten van de vier particuliere synodes.
2. Model Regeling van werkzaamheden voor de particuliere synodes

Voor de Handreiking voor de oprichting van bijzondere kerkelijke organisaties en kerkelijke instellingen wordt verwezen naar de website van het deputaatschap via www.gkv.nl.